Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Obor Právo

Katedra občanského práva

R I G O R Ó Z N Í P R Á C E

Postavení insolvenčního správce v České republice

Mgr. Martin Pavliš

Akademický rok 2011/2012

„Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma: Postavení insolvenčního správce v České republice zpracoval sám a veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČAK	Česká advokátní komora
ESD	Evropský soudní dvůr
InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
IS	Insolvenční správce
KDP	Komora daňových poradců
KŘ 1869	Císařské nařízení č. 1/1869 ř.z., konkursní řád
KŘ 1914	Císařské nařízení č. 337/1914 ř. z., konkursní řád
KZ 1931	Zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí
MP	Majetková podstata
NS	Nejvyšší soud České republiky
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
SJM	Společné jmění manželů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud České republiky
VNoVSKP	Vládní nařízení č. 115/1931 Sb. z. a n., o výběru a úhrnné odměně správců konkursní podstaty, vyrovnacích správců a znalců v řízení konkursním a vyrovnacím
VoJŘ	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona
VoOIS	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 313/2007 Sb., odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů
VoPIS	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců
VoZIS	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců, ve znění pozdějších

	předpisů
VSPH	Vrchní soud v Praze
VSOL	Vrchní soud v Olomouci
ZoDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZoIS	Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
ZoKV	Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů účinném do 1. ledna 2008
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK 2
OBSAH 4
RESUMÉ 8
1. ÚVOD – TEORIE POJETÍ INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE 10
1. 1. Úvod do problematiky, cíle a metody této práce 10
1. 2. Teoretické přístupy k pojetí funkce insolvenčního správce 11
1. 2. 1. Teorie zastoupení 11
1. 2. 2. Teorie orgánu majetkové podstaty 12
1. 2. 3. Teorie úřadu 13
1. 2. 4. Neutrální teorie 14
1. 2. 5. Shrnutí možných teoretických koncepcí insolvenčního správce 14
1. 3. Vybraná zahraniční teoretická pojetí funkce insolvenčního správce 15
1. 4. České pojetí charakteru funkce insolvenčního správce 15
2. SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ STRUKTURA 18
2. 1. Zákon o insolvenčních správcích 18
2. 2. Vyhláška o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců 19
2. 3. Vyhláška o odměně a náhradách 19
2. 4. Vyhláška o pojištění insolvenčních správců 20
2. 5. Vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení 20
2. 6. Insolvenční zákon 21
3. HISTORICKÉ POSTAVENÍ INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ 22
3. 1. Historický exkurs do postavení správců 22
3. 1. 1. Prvopočátky konkursních řízení 22
3. 1. 2. Období rakouských konkursních řádů 22
3. 1. 3. Období prvorepublikového konkursního zákona 24
3. 1. 4. Období socialismu 25
3. 1. 5. Období zákona o konkursu a vyrovnání 25
3. 1. 6. Shrnutí historického vývoje 26
3. 2. Cesta k současné právní úpravě 27
3. 2. 1. Důvody pro přijetí nové právní úpravy 27
3. 2. 2. Uvažované koncepce insolvenčních správců 28

4. POJEM INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ 31
4. 1. Druhy insolvenčních správců dle ZoIS 32
4. 1. 1. Obecný insolvenční správce a správce se zvláštním povolením 32
4. 1. 2. Formy výkonu funkce insolvenčního správce 34
4. 1. 3. Přístup zahraničních subjektů k funkci insolvenčního správce 34
4. 1. 4. Shrnutí 34
4. 2. Druhy insolvenčních správců dle InsZ 35
4. 2. 1. Standardně ustanovený 35
4. 2. 2. Předběžný 35
4. 2. 3. Oddělený 36
4. 2. 4. Zvláštní 37
4. 2. 5. Zástupce insolvenčního správce 38
5. PŘÍSTUP K FUNKCI INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE 39
5. 1. Podmínky výkonu funkce 39
5. 2. Zkoušky insolvenčních správců 40
5. 3. Pozastavení a zánik funkce 42
5. 4. Vzdělávání správců a stavovské organizace správců 45
5. 5. Exkurs do zahraniční právní úpravy 46
6. PRÁVA A POVINNOSTI INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ŘÍZENÍ 48
6. 1. Insolvenční správce jako subjekt řízení 48
6. 2. Zánik účasti osoby insolvenčního správce jako subjektu v řízení 49
6. 2. 1. Odvolání insolvenčního správce věřiteli 50
6. 2. 2. Odvolání insolvenčního správce soudem 52
6. 2. 3. Sankční zproštění insolvenčního správce 52
6. 2. 4. Zproštění insolvenčního správce po skončení řízení 54
6. 3. Postavení správce před rozhodnutím o úpadku 54
6. 4. Postavení správce od rozhodnutí o úpadku do způsobu jeho řešení 55
6. 4. 1. Soupis majetku dlužníka 56
6. 4. 1. 1. Majetková podstata a její obsah 56
6. 4. 1. 2. Zjišťování obsahu majetkové podstaty insolvenčním správcem 57
6. 4. 1. 3. Pořízení soupisu majetku dlužníka 59
6. 4. 1. 4. Možnosti korekce obsahu soupisu majetku dlužníka 63
6. 4. 1. 5. Dispoziční oprávnění k majetku v soupisu 65
6. 4. 2. Sestavení seznamu přihlášených pohledávek a jejich přezkoumání 68

6. 4. 2. 1. Přezkoumání přípustnosti a přezkoumatelnosti přihlášky 68
6. 4. 2. 2. Sestavení seznamu přihlášených pohledávek 71
6. 4. 2. 3. Stanovisko správce k přihlášené pohledávce a jeho účinky 73
6. 4. 3. Možnost napadení platnosti a účinnosti úkonů dlužníka v minulosti 78
6. 5. Postavení správce v konkursu 81
6. 5. 1. Dispoziční oprávnění k majetku dlužníka 81
6. 5. 2. Zánik společného jmění manželů a jeho vypořádání 83
6. 5. 3. Běžná činnost správce v průběhu konkursu 85
6. 5. 4. Zpeněžení majetku dlužníka 86
6. 5. 5. Rozvržení výtěžku zpeněžení mezi věřitele 90
6. 5. 6. Úkony související se zrušením konkursu 94
6. 6. Postavení správce v oddlužení 94
6. 7. Postavení správce v reorganizaci 97
6. 8. Postavení správce při úpadku finančních institucí 98
6. 9. Postavení správce v řízeních s mezinárodním prvkem 100
6. 10. Exkurs do zahraniční právní úpravy 101
7. ODMĚNA INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE 103
7. 1. Obecné teoretické pojetí odměňování správců 103
7. 2. Základní rysy odměňování správců v současné právní úpravě 104
7. 3. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku konkursem 104
7. 4. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku reorganizací 107
7. 5. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku oddlužením 108
7. 5. 1. Odměna insolvenčního správce v oddlužení de lege lata 108
7. 5. 2. K otázce odměny insolvenčního správce v oddlužení dlužníků –manželů 109
7. 5. 3. K otázce přiznání odměny a náhrady nákladů insolvenčního správce před rozhodnutím o schválení splátkového kalendáře 111
7. 5. 4. Závěrem k odměně insolvenčního správce v oddlužení 112
7. 6. Závěrem k odměnám insolvenčního správce 112
8. DELIKTNÍ ODPOVĚDNOST SPRÁVCE 114
8. 1. Odpovědnost za škodu 114
8. 2. Sankce za porušení povinností 116
8. 3. Trestněprávní odpovědnost 116
9. POZNÁMKY K SOUČASNÉMU POSTAVENÍ INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ V ČESKÉ REPUBLICE 118

9. 1. Seznam insolvenčních správců 118
9. 2. Statistické údaje 118
9. 3. Hospodářská povaha činnosti insolvenčního správce 122
10. ZÁVĚR – SHRNUTÍ POSTAVENÍ INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE A ÚVAHY DE LEGE FERENDA 123
PRAMENY 126
Zahraniční publikace 126
Domácí publikace a články 126
Ostatní a internetové zdroje 129
Právní předpisy 130
Judikatura 131

RESUMÉ

Am 1. 1. 2008 trat die neue Regelung des Insolvenzrechts in der Tschechischen Republik in Kraft. Mit dem Inkrafttreten dieser neuen Regelung kam Hand in Hand auch die neue Regelung des Institutes des Insolvenzverwalters. Das Ziel dieser Arbeit wird dann in der Analyse der gegenwärtigen Stellung des Insolvenzverwalters in der Tschechischen Republik dargestellt. Der Autor versucht dann seine Stellung aus mehreren Gesichtspunkten zu analysieren und beurteilen, und zwar aus theoretischem, historischem, wirtschaftlichem, verfahrensrechtlichem Gesichtspunkt.

Da sich die tschechische Rechtstheorie mit diesem Thema nicht zu viel beschäftigt, vergleicht der Autor vor allem die theoretischen Meinungen der deutschsprachigen Autoren. Aus dem theoretischen Gesichtspunkt kann man insgesamt drei bedeutendsten Auffassungen des Institutes des Insolvenzverwalters im Insolvenzverfahren unterscheiden – und zwar sog. Vertretungstheorie, Organtheorie und Amtstheorie. Zwischen diesen Auffassungen neigt der Autor zur Amtstheorie, weil er den Insolvenzverwalter in der tschechischen Rechtsordnung mehr als ein unabhängiges Subjekt, als einen Vertreter von irgendwelcher Partei oder Organ der Konkursmasse versteht.

Ein selbständiges Kapitel widmet dann der Autor der Problematik der historischen Entwicklung von der Stellung des Insolvenz- oder Konkursverwalters. In dieser kurzen Analyse und Vergleich seiner Stellung in Historie können wir die klare Tendenz beobachten, und zwar die klare Richtung der Entwicklung dieses Instituts von einem reinen Schuldnersmasse-verwalter und „-verkäufer“, dessen Funktion auch ein Verwandter des Schuldners ausüben konnte, zu einem unabhängigen und höchstprofessionellen Subjekt (Person).

In den der gegenwärtigen Rechtsregelung des Insolvenzverwalters gewidmeten Kapiteln beschäftigt sich der Autor zuerst mit der Vorstellung der geltenden und wirksamen Rechtsvorschriften, die seine Rechtstellung regeln.

Weiter unterscheidet der Autor den Begriff „Insolvenzverwalter“ im Sinne des Insolvenzverwaltergesetzes, wo dieser Bezeichnung auch sog. „latente Insolvenzverwalter“, d. h. jede Person, die in der Insolvenzverwalterliste eingeschrieben ist und welche diese Funktion im Insolvenzverfahren ausüben könnte, darstellt, und im Sinne des Insolvenzgesetzes, wo der Begriff ein konkretes Subjekt des Insolvenzverfahrens darstellt.

Zum sog. latenten Insolvenzverwalter kann jede Person, die die anspruchsvollen Bedingungen (vor allem Ausbildung, Versicherung, Insolvenzprüfung) nachkommt und sich in die Insolvenzverwalterliste eingeschrieben lässt, werden.

Zum Insolvenzverwalter als Subjekt des Insolvenzverfahrens könnte dann die konkrete, aus der Insolvenzverwalterliste durch eine von dem Insolvenzgericht in der Entscheidung über das Vorliegen des Bankrotts erlassene Bestellung ausgewählte Person werden. Rechte und Pflichte des Insolvenzverwalters hängen dann von dem konkreten Weg der Lösung von dem Bankrott – Konkurs, Entschuldung und Reorganisation ab. Während im Laufe des Konkurses der Insolvenzverwalter über die Masse verfügt und sie veräußert, in der Reorganisation und Entschuldung konzentriert sich die Funktion des Insolvenzverwalters vor allem in das Aufpassen auf die Tätigkeit des Schuldners und das Benachrichtigen dem Gericht und den Gläubigern.

Schließlich widmet sich der Autor auch der Problematik der Entlohnung des Insolvenzverwalters und auch seinem mit dem Ausüben der Funktion Insolvenzverwalters verbundenen persönlichen, materiellen und auch strafrechtlichen Verantwortlichkeit.

Ganz am Schluss analysiert der Autor die aktuelle Situation des Insolvenzverwalters in der Tschechischen Republik. Zurzeit gibt es im Tschechien 382 berechtigten und in der Insolvenzverwalterliste eingeschriebenen Insolvenzverwalter. Aus dem wirtschaftlichen Gesichtspunkt hält der Autor den Insolvenzverwalter mehr für einen spezifischen Unternehmer als für ein öffentlich-rechtliches Amt.

Die Ergebnisse dieser Arbeit fasst der Autor in dem letzten Kapitel zusammen. Da kam er zum Schluss, dass die Stellung des Insolvenzverwalters kompliziert und nicht eindeutig ist. Allgemein könnte man seine Stellung als ein spezifischer, selbständiger und unabhängiger Subjekt des Insolvenzverfahrens mit speziellen Rechten und Pflichten, der im Hinsicht auf seine konkrete Handlung im Verfahren sowohl im Interesse der Verfahrensparteien als auch gegen ihnen, grundsätzlich aber im gemeinsamen Interesse von allen Gläubigern, handeln kann, wobei das Insolvenzrecht ihm zur Erfüllung seiner Funktion auch gewisse öffentlich-rechtliche Befugnisse gewährleistet, erklären.

In dem Schlusskapitel denkt der Autor auch manche möglichen zukünftigen Lösungen der Stellung von dem Insolvenzverwalter an.

1. ÚVOD – TEORIE POJETÍ INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE

1. 1. Úvod do problematiky, cíle a metody této práce

Otázka pojetí funkce insolvenčního správce představuje poměrně složitou a pro mnohé i značně neuchopitelnou problematiku. Ostatně i samo insolvenční právo si (i s ohledem na stále ještě poměrně novou právní úpravu) již stačilo vysloužit punc oboru tajemného a natolik složitého, že se jím zabývá jen zlomek české právnické obce.

Na postavení IS lze nahlížet z mnoha úhlů pohledu a svým způsobem se jedná o značně specifický subjekt v rámci insolvenční řízení – subjekt sui generis, kterému je zákonem přiznána řada práv vůči ostatním subjektům řízení na jedné straně, stejně tak jako povinností na straně druhé. V této práci se tak autor pokusí funkci insolvenčního správce blíže analyzovat a definovat.

Postavení IS můžeme obecně označit jako svébytný a nezávislý subjekt insolvenčního řízení se specifickými právy a povinnostmi stanovenými zákonem. Obrazně bychom jej mohli přirovnat k bodu nalézajícímu se někde uprostřed (v těžišti?) pomyslného trojúhelníku, jehož vrcholy jsou insolvenční soud, věřitelé a dlužník. Otázkou pak zůstává, do jaké míry je IS jako subjekt závislý na tom či kterém „vrcholu trojúhelníku“. Hypotézu „nezávislosti správce“ pak autor bude ve zpracované materii považovat za východisko pro jeho zkoumání a hodnocení.

Cílem této práce je tak prozkoumat postavení insolvenčního správce v současné české právní úpravě i teorii, a to i s přesahem do úpravy historické i současné zahraniční u vybraných problémů, a zařadit jej jak z hlediska teoretického, historického, tak i procesního do současné české právní úpravy insolvenčního práva. Cílem této práce naopak není rozbor insolvenčního práva jako odvětví, případně zkoumání insolvenčního práva z pohledu ostatních subjektů zúčastněných na insolvenčním řízení, ani detailní rozbor všech ustanovení InsZ, nýbrž vždy jen těch pasáží, které zakládají postavení IS v řízení.

V rámci výše popsaného zkoumání pak autor bude z vědeckých metod využívat u dané problematiky zejména metodu analýzy, a to jak (a zejména) současné právní úpravy, tak i historických právních úprav, dále pak metodu komparace české právní úpravy, a to opět jak z hlediska mezinárodního, tak i historického, a v neposlední řadě metodu kritického hodnocení zjištěného stavu.

V rámci této úvodní kapitoly se autor mimo jiné ještě pokusí nastínit současné teorie chápání funkce IS v rámci insolvenčního řízení a dále též porovnat postavení správců ve vybraných zahraničních právních úpravách.

1. 2. Teoretické přístupy k pojetí funkce insolvenčního správce

Ačkoliv IS, případně správce majetkové podstaty či konkursní správce, jak se tento pojem historicky vyvíjel,[1] je v rámci českého práva poměrně zažitý institut, současná česká právní věda se ryze teoretickým nahlížením na funkci IS bohužel zabývá jen ve velmi omezené míře. Důsledněji se zabývala česká právní praxe jen otázkou, zdali IS lze považovat za orgán veřejné moci.[2] Ze zahraničních právních úprav je problematika teoretického pojetí funkce IS značně rozebrána zejména v německy mluvících zemích.

Podle německých teoretiků můžeme v zásadě rozlišovat celkem tři způsoby nazírání na IS – a to jako na zástupce některého z účastníků, orgán majetkové podstaty a samostatný subjekt/úřad se specifickými pravomocemi. Z těchto tří náhledů se tak vyvinula v zásadě tři teoretická pojetí funkce IS v řízení: teorie zastoupení, teorie orgánu (majetkové podstaty) a teorie úřadu. Někteří autoři pak rozlišují ještě čtvrtou koncepci, a to tzv. neutrální teorii (viz oddíl 1. 2. 4.).

1. 2. 1. Teorie zastoupení

Východiskem teorie zastoupení (z něm. „Vertretungstheorie“) je nazírání na osobu IS jako na víceméně svobodně zvoleného zástupce některého z účastníků řízení.[3] Právní vztah IS jako zástupce a účastníka insolvenčního řízení jako zastoupeného by se poté v zásadě měl řídit obecnou úpravou zastoupení, jak ji např. v českém právu řeší § 22 a násl. OZ. V rámci insolvenčního řízení pak může IS být zástupcem zásadně věřitelů, nebo dlužníka, přičemž IS pak takového účastníka zastupuje ve vztahu k majetkové podstatě.[4]

Při kritickém přístupu k tomuto teoretickému pojetí však nacházíme nemálo problémů, které hovoří právě proti této koncepci. V případě, kdy bychom totiž na IS nazírali jako na zástupce věřitelů,[5] by IS byl povinen respektovat pokyny (zájmy) zastoupených, tj. např.

---

[1] Viz kapitola 3.
[2] Viz podkapitola 1. 4.
[3] WEDDE, R. *Der Insolvenzverwalter im russischen und deutschen Recht : Bestellung, Befugnisse, Bezahlung.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2006. s 203. ISBN 978-3-8305-1256-1.
[4] BINZ, F., HESS, H. *Der Insolvenzverwalter : Rechtsstellung, Aufgaben, Haftung.* 1. vyd. Heidelberg : C. F. Müller Verlag. 2004. s. 191. ISBN 3-8114-2347-9.
[5] Srov. něm. „Gläubigervertretungstheorie“.

věřitelů, a to i ke škodě dlužníka a MP a bez ohledu na jeho (jejich) zájmy. Jen stěží by pak IS mohl popírat pohledávky věřitelů v rámci přezkumu.

S ohledem na poměrně rozsáhlý komplex práv a povinností, které IS, ať již podle úpravy české či německé, má, se toto pojetí v současnosti jeví jako málo reálné. Podle R. Weddeho tato teorie již ani v současném Německu nemá mnoho zastánců.

Rovněž je možné nahlížet na IS jako na zástupce dlužníka,[6] na kterého z dlužníka ex lege přechází pravomoci a dispoziční oprávnění v tom rozsahu, v jakém tak předvídá zákon. IS pak činí úkony přímo jménem dlužníka, který pak sám za tyto úkony ručí svým majetkem, tedy majetkovou podstatou. V rámci této teorie ovšem také narazíme na trhlinu v její logice, neboť by se pak IS nemohl k některým úkonům zavázat sám, případně být sám procesní stranou, např. ve sporech týkajících se výkonu jeho funkce či některých incidenčních sporech.

Praktickým problémem této teorie (ať již vzhledem k dlužníkovi, či věřitelům), je již výše zmíněná povinnost jednat v zájmu zastoupeného. V mnoha případech v rámci insolvenčního řízení však IS musí jednat jako nezávislý orgán (např. v případě přezkumu přihlášených pohledávek), což by v případě teorie zastoupení nutně vyústilo ve střet zájmů, který by musel být řešen institutem odděleného správce. Stejně tak v rámci incidenčních sporů by důsledné následování této teorie znamenalo, že IS nebude jejich účastníkem a účinky rozhodnutí v incidenčním sporu budou vázány např. přímo na dlužníka, nikoliv na IS jako zástupce. Problémem v insolvenčním řízení je i skutečnost, že IS není povinen sledovat pouze cíl konkrétního zastoupeného účastníka (ať již dlužníka, či věřitele), nýbrž společný cíl insolvenčního řízení odvislý od daného způsobu řešení úpadku.

1. 2. 2. Teorie orgánu majetkové podstaty

Zastánci teorie orgánu (z něm. „Organtheorie“) nahlížejí na IS jako na specifický orgán MP, zástupce, či v českém jazyce snad lépe vyjádřeno jako na jednatele MP.[7] MP pak jako samostatný, od dlužníka oddělený, subjekt vzniká okamžikem zahájení insolvenčního řízení[8] (v rámci české úpravy pak spíše prohlášením konkursu). Podle názoru R. Weddeho podle německého práva ovšem IS může být zástupcem (či jednatelem) toliko subjektu práva, nikoliv věci. Nadto oddělení majetkové podstaty jako samostatného subjektu s vlastním jednajícím orgánem (IS) okamžikem prohlášení konkursu na straně jedné by na straně druhé logicky

---

[6] Srov. něm. „Schuldnervertretungstheorie“.

[7] Insolvenzverwalter. *Wikipedia* [online]. Last modified 27 June 2011 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzverwalter>.

[8] WEDDE, R. *Der Insolvenzverwalter im russischen und deutschen Recht : Bestellung, Befugnisse, Bezahlung.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2006. s. 204. ISBN 978-3-8305-1256-1.

znamenalo ztrátu tohoto majetku na straně dlužníka, což by logicky mohlo vyvolat problémy např. s vracením majetku nezpeněženého či vyloučeného zpět dlužníkovi.

Jiní autoři pak MP v tomto pojetí přiznávají přímo právní subjektivitu a IS je pak zástupcem tohoto subjektu – majetkové podstaty.[9] Za závazky přijaté na základě jednání IS poté ručí MP jako subjekt svým obsahem. V rámci tohoto pojetí by však podle jejich názoru procesní stranou byl nikoliv IS, nýbrž majetková podstata, z čehož plyne, že z rozhodnutí týkajících se MP by neměl být zavázán ani dlužník, ani sám IS, což by mohlo vyvolat značné problémy – v české úpravě opět např. při přezkoumávání přihlášek věřitelů.

1. 2. 3. Teorie úřadu

V tomto pojetí je na IS nazíráno jako na samostatný subjekt, který z moci „svého úřadu“ (proto „teorie úřadu“ – z něm. „Amtstheorie“; též „z moci své funkce“) jedná svým jménem, leč s důsledky stanovenými zákonem. Tyto důsledky pak ze zákona postihují jak MP,[10] tak případně mohou jít i ve prospěch, či naopak k tíži samotného dlužníka.[11] IS je tedy samostatným „subjektem z moci úřední,“[12] jedná v zásadě nezávisle, vlastním jménem jak vůči MP, tak i vůči dlužníkovi, a to na základě jemu svěřených pravomocí. Na druhé straně však svými úkony jako IS nezavazuje sebe jako fyzickou osobu, nýbrž MP či dlužníka, přičemž činit úkony na vrub či ve prospěch MP může tehdy, přešlo-li na něho dispoziční oprávnění k MP.[13]

Ačkoliv je tato teorie nazývána „teorií úřadu“, neznamená to však a priori, že by IS bylo možné považovat za „úřední orgán“ či snad za „úředníka“, ačkoliv jeho pravomoc je založena přímo zákonem. Je totiž podroben dohledové činnosti insolvenčního soudu i věřitelů a jim je i odpovědný.[14] Tato koncepce je produktem zejména německé judikatury,[15] podle F. Binze,[16] U. Kellera[17] i K. Schmidta[18] má v současnosti v Německu nejvíce zastánců.

---

[9] BINZ, F., HESS, H. *Der Insolvenzverwalter : Rechtsstellung, Aufgaben, Haftung.* 1. vyd. Heidelberg : C. F. Müller Verlag. 2004. s. 191. ISBN 3-8114-2347-9.

[10] Insolvenzverwalter. *Wikipedia* [online]. Last modified 27 June 2011 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzverwalter>.

[11] WEDDE, R. *Der Insolvenzverwalter im russischen und deutschen Recht : Bestellung, Befugnisse, Bezahlung.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2006. s. 204. ISBN 978-3-8305-1256-1.

[12] Tzv. „Partei kraft Amtes“- tedy „subjektem z moci úřední“, nebo též „stranou z titulu své funkce“.

[13] KELLER, U. *Insolvenzrecht : 1. Teil. Grundsätze des Insolvenzrechts.* [online]. 1. vyd. München : Vahlen, 2006 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 3-8006-3288-8.

[14] KELLER, U. *Insolvenzrecht : 1. Teil. Grundsätze des Insolvenzrechts.* [online]. 1. vyd. München : Vahlen, 2006 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 3-8006-3288-8.

[15] HOLZHAMMER, R. *Österreichisches Insolvenzrecht : Konkurs und Ausgleich.* 2. vyd. Wien : Springer-Verlag. 1983. s. 66. ISBN 3-211-81753-0.

[16] BINZ, F., HESS, H. *Der Insolvenzverwalter : Rechtsstellung, Aufgaben, Haftung.* 1. vyd. Heidelberg : C. F. Müller Verlag. 2004. s. 191. ISBN 3-8114-2347-9.

V soudních sporech poté IS vystupuje ze zákona sice svým jménem, leč na cizí účet – dlužníkův. Oproti teorii zastoupení tudíž IS není ve střetu zájmů, neboť není povinen jednat ve prospěch zastoupeného. Oproti teorii orgánu pak jedná svým jménem, nikoliv jako MP.

V zásadě bychom mohli shrnout, že teorie úřadu se snaží v rámci postavení IS nalézt takovou koncepci jeho postavení, která nejlépe vystihuje charakter výkonu funkce, kterou má IS v rámci insolvenčního řízení vykonávat.

1. 2. 4. Neutrální teorie

Někteří, zejména rakouští, teoretici pak mimo výše uvedených dovozují ještě tzv. neutrální teorii, kdy správce nejedná ani ve vlastním, ani v cizím zájmu, nýbrž nezávisle – neutrálně (odtud „neutrální teorie“ z něm. „Neutrale Theorie“) na základě jemu uložené správy a vždy ve vztahu ke spravovanému majetku, tedy objektu, nikoliv subjektu.[19]

1. 2. 5. Shrnutí možných teoretických koncepcí insolvenčního správce

Ačkoliv by se zdálo, že se německá právní teorie tímto problémem zabývala již natolik hluboce a dlouhodobě, že názor na teoretické pojetí IS v německém insolvenčním řízení bude v zásadě jednotný, opak je pravdou.

Jak uvádí R. Wedde, ani sama německá právní teorie není v současnosti schopna jednoznačně určit postavení německého insolvenčního správce, když se podle něho vedou zásadní spory o charakter postavení IS a budou se jimi zabývat ještě další generace právníků.[20] Sporný charakter teoretického pojetí funkce IS zmiňuje i K. Schmidt.[21]

Podle R. Holzhammera však výše popsané teoretické spory mají toliko čistě akademickou povahu, kdy pak v praxi zásadně vyúsťují ve stejné výsledky.[22]

---

[17] KELLER, U. *Insolvenzrecht : 1. Teil. Grundsätze des Insolvenzrechts.* [online]. 1. vyd. München : Vahlen, 2006 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 3-8006-3288-8.

[18] SCHMIDT, K. *Münchener Kommentar zum HGB.* [online]. 3. vyd. München : C. H. Beck, 2011. [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 978-3-406-59993-4.

[19] HOLZHAMMER, R. *Österreichisches Insolvenzrecht : Konkurs und Ausgleich.* 2. vyd. Wien : Springer-Verlag. 1983. s. 66. ISBN 3-211-81753-0.

[20] WEDDE, R. *Der Insolvenzverwalter im russischen und deutschen Recht : Bestellung, Befugnisse, Bezahlung.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2006. s. 204. ISBN 978-3-8305-1256-1.

[21] SCHMIDT, K. *Münchener Kommentar zum HGB.* [online]. 3. vyd. München : C. H. Beck, 2011. [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 978-3-406-59993-4.

[22] HOLZHAMMER, R. *Österreichisches Insolvenzrecht : Konkurs und Ausgleich.* 2. vyd. Wien : Springer-Verlag. 1983. s. 66. ISBN 3-211-81753-0.

1. 3. Vybraná zahraniční teoretická pojetí funkce insolvenčního správce

Co se týče teoretického nazírání na funkci IS, dovolí si zde autor zmínit i názory na teoretické chápání funkce IS v sousedních zemích.

Jak bylo zmíněno výše, německá právní teorie se nemůže jednoznačně shodnout na pojetí funkce IS v řízení, v zásadě pak spíše tenduje k chápání IS v souladu s teorií úřadu.

Rakouští teoretikové pak na právní postavení IS v rakouském právu nahlížejí spíše v souladu s teorií orgánu. Jak uvádí H. Duursma-Kepplinger, na MP nahlížejí jako na nositele práv (subjekt) v řízení (částečně jako na právnickou osobu) a na IS pak jako na orgán této „osoby" – MP.[23] Stejně tak uvádí, že teorie úřadu, hojně zastávaná v Německu, nemá v rakouské právní teorii žádné příznivce.

V rámci úpravy polské se lze klonit spíše k chápání pozice IS v řízení v souladu s teorií úřadu.[24]

Co se týče názoru na pojetí postavení IS v rámci úpravy slovenské, má autor za to, že vzhledem ke značné podobnosti s úpravou českou a společným historickým kořenů chápání této funkce je na místě nazírat na slovenského správce obdobně jako na českého IS, jak bude dále v této práci rozebráno.

1. 4. České pojetí charakteru funkce insolvenčního správce

Jak bylo zmíněno výše, česká právní teorie se sice vymezením funkce IS v současnosti příliš nezabývá (na rozdíl od zmíněné úpravy německé), nicméně co do charakteru IS byla již řešena prakticky, a to zejména v souvislosti s otázkou jeho postavení coby orgánu veřejné moci.

Primárně je podle české teorie i praxe rozhodně nutné odmítnout teorii zastoupení, jak se vyjádřil již NS[25] či H. Hrstková[26] i I. Schelleová.[27]

---

[23] KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Österreich, s. 29. ISBN 978-3-406-58264-6.

[24] LOWITZSCH, J. a kol. *Das Insolvenzrecht Mittel- und Osteuropas : Acht Länderanalysen sowie das Internationale Insolvenzrecht im Vergleich – with an English Comparative Introduction.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag. 2004. s. 147. ISBN 3-8305-0824-7.

[25] Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.

[26] HRSTKOVÁ, H., TOMÁNEK, R. Některé základní otázky zákona o konkurzu a vyrovnání. *Právo a podnikání.* 1994, č. 10, s. 23-29.

[27] SCHELLEOVÁ, I., VĚTROVEC, V., BERKA, J. a kol. *Konkurz a vyrovnání.* 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2003. s. 168. ISBN 80-86432-42-4.

Z pojetí dnes již historického se k otázce teoretického právního postavení IS vyjádřil F. Štajgr, který spatřuje ve funkci správce úřad, stejně jako se ztotožňuje s tím, že správce není ani zástupce dlužníka, ani věřitelů a ani MP.[28]

Česká právní praxe řešila teoretické zařazení postavení IS v rámci posuzování otázky, zdali se v případě výkonu funkce IS jedná též o výkon veřejné moci. Tzv. veřejnoprávní charakter výkonu funkce IS zmiňují z teorie např. J. Kotoučová[29] a K. Eliáš.[30] ÚS tuto otázku posuzoval ve vztahu k přezkoumávání přihlášek ze strany IS a dospěl k závěru, že IS není orgánem veřejné moci.[31] Při tom se ÚS opíral mimo jiné o odůvodnění, že InsZ neposkytuje jednotlivým věřitelům možnost popírat přihlášené pohledávky, když tuto pravomoc svěřuje pouze IS jako osobě nepřímo k tomu vybrané věřiteli. Tento názor však dle názoru autora nemůže nyní obstát, neboť jednak IS zpravidla přezkoumává přihlášené pohledávky i k nim zaujímá stanovisko na přezkumném jednání před okamžikem, kdy věřitelé mohou rozhodnout o jeho odvolání, či případném potvrzení ve funkci, a jednak po novele InsZ účinné od dubna 2011, odkdy věřitelé právo popírat vzájemně pohledávky opět mají, již IS není jediný subjekt oprávněný k popření. Na druhou stranu však ÚS nepřímo uvedl, že IS činí i soukromoprávní akty, tedy že není vždy orgánem veřejné moci.

Naproti tomu názor, že funkce IS není považována za výkon veřejné moci, je zmíněn ze strany českého zákonodárce, vyjádřený v důvodové zprávě k ZoIS.[32] Stejně k postavení IS přistupuje i ESD, kdy podle jeho názoru činnost IS sice lze označit za činnost ve veřejném zájmu v širším smyslu, stejně tak jako činnost advokáta či některých dalších svobodných profesí, ovšem pouhá skutečnost, že orgány veřejné správy a jiné správní úřady, notáři, soudní exekutoři, provozovatelé některých služeb, vydavatelé tisku a dopravci mají povinnost poskytnout IS součinnost (resp. mu poskytnout informace v rozsahu, ve kterém by tyto informace poskytly dlužníku), je sice prvkem, který může ukazovat na smíšený charakter jeho činnosti, leč sám o sobě nestačí na to, aby jeho činnost měla být považována za výkon veřejné moci.[33]

---

[28] ŠTAJGR, F. *Konkursní právo.* 1. vyd. Praha : Všehrd, 1947, s. 71.
[29] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. S. 576. ISBN 978-80-7400-320-2.
[30] ELIÁŠ, K. Konkurs. *Právník.* 1995, roč. 134, č. 6, s. 116-157.
[31] Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 2101/09.
[32] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.
[33] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

Co se týče otázky účastenství IS na insolvenčním řízení, podle české právní teorie IS zásadně není účastníkem insolvenčního řízení, nýbrž jen subjektem zúčastněným na řízení, tedy subjektem řízení.[34] Postavení účastníka může mít toliko ve dvou případech – v případě uplatňování vlastních pohledávek z titulu odměny a náhrady hotových výdajů a v případě incidenčních sporů.[35]

Autor se tak kloní k závěru, že výkon funkce IS v řízení má charakter smíšený, odvozený od konkrétního úkonu IS. Jiný charakter má IS v pozici, kdy popírá přihlášky věřitelů, jiný pak např. při vymáhání pohledávek dlužníka do MP či zpeněžování MP.

Zajímavý a zajisté přiléhavý názor uvádí F. Štajgr, když za nejdůležitější orgány celého řízení považuje konkursního komisaře (v dnešním pojetí soudce insolvenčního soudu pověřený vedením daného řízení) a správce podstaty, přičemž *„je hlavním úkolem konkursního komisaře dbáti o právní stránku celé záležitosti, kdežto správci podstaty zase připadá hlavně péče o její hospodářskou stránku.“*[36]

Na základě výše uvedených názoru se s ohledem na českou právní úpravu autor co do teoretického pojetí funkce IS kloní nejspíše k teorii úřadu, případně ještě k neutrální teorii, kdy má za to, že IS je v rámci českého insolvenčního řízení při výkonu své funkce specifický, ze své podstaty zásadně nezávislý „úřední orgán,“ leč nikoliv vždy orgán veřejné moci, který má pod dozorem insolvenčního soudu za úkol naplnit cíle insolvenčního řízení ku prospěchu všech věřitelů. Pozice IS v duchu současné právní úpravy tak můžeme označit i jako speciální kvalifikovaný subjekt hájící společný zájem věřitelů.[37]

---

[34] HRSTKOVÁ, H., TOMÁNEK, R. Některé základní otázky zákona o konkurzu a vyrovnání. *Právo a podnikání.* 1994, č. 10, s. 23-29.
[35] SCHELLEOVÁ, I., VĚTROVEC, V., BERKA, J. a kol. *Konkurz a vyrovnání.* 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2003. s. 168. ISBN 80-86432-42-4.
[36] ŠTAJGR, F. *Konkursní právo.* 1. vyd. Praha : Všehrd, 1947, s. 52.
[37] JINDRA, V. Nová právní úprava úpadkového práva – Insolvenční správce [online]. Praha: epravo.cz, vydáno dne 7. 12. 2007 [cit. 2010-03-22], Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-insolvencni-spravce-51821.html>.

2. SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ STRUKTURA

V této kapitole se autor pokusí představit zásadní právní předpisy upravující postavení IS v českém právu. Cílem kapitoly není kompletní rozbor obsahů jednotlivých předpisů, nýbrž jen nastínění jejich funkce v rámci insolvenčního řízení a jejich zařazení v rámci jejich aplikovatelnosti.

2. 1. Zákon o insolvenčních správcích

Jednou ze dvou stěžejních právních norem upravujících postavení IS je právě ZoIS. Za dobu své krátké existence tato norma již doznala celkem několika novelizací. Nutno však dodat, že ve všech případech se jednalo o technické novelizace související s přijetím či novelizací předpisů jiných.

Důvodem pro samotnou úpravu postavení IS na zákonné úrovni, tedy vznik ZoIS, byla pak zejména nedostatečná úprava minimální odborné způsobilosti dosavadních správců konkursních podstat a kolísavá úprava jejich odborné a manažerské vybavenosti.[38] Primárním cílem nové úpravy pak bylo vytvoření dostatečně funkčního systému, který bude generovat IS na odborné úrovni, a zaručujícího jejich efektivní činnost v rámci insolvenčního řízení.[39]

Co se týče struktury ZoIS, je převážně podřízena důvodu výše uvedenému – připravit podmínky pro vznik systému generujícího odborně zdatné IS. V § 1 ZoIS je obsah normy shrnut do třech základních oblastí: a) vznik práva vykonávat činnost insolvenčního správce, b) seznam insolvenčních správců, údaje do něj zapisované, jeho členění, vedení a podmínky pro zápis do něj a c) činnost hostujícího insolvenčního správce. Těmto okruhům pak v zásadě odpovídá i členění ZoIS do hlav. Nad rámec výše uvedených tří hlavních oblastí zákon ještě v hlavě IV rámcově upravuje vzdělávání IS – zejména povinnost neustálého vzdělávání IS a zkoušky IS.

---

[38] *Důvodová zpráva k zákonu o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

[39] *Důvodová zpráva k zákonu o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

2. 2. Vyhláška o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců

Důležitým předpisem nutným pro samotnou funkci IS a přístup konkrétní osoby k ní je tato vyhláška, neboť upravuje jednu zásadní podmínku (a v českém právním řádu i novinku) pro přístup osoby k funkci IS – zkoušky IS. VoZIS byla přijata v rámci balíčku prováděcích předpisů k InsZ a zejména ZoIS.[40]

Ve znění VoZIS pak dle jejího § 1 norma upravuje obsah a další náležitosti zkoušky insolvenčního správce, rozdílové zkoušky insolvenčního správce a zvláštní zkoušky insolvenčního správce.

V celkem patnácti paragrafech vyhláška rozpracovává hlavu IV ZoIS, tedy zejména druhy,[41] průběh, obsah a hodnocení zkoušek IS, přístup uchazečů ke zkouškám a složení zkušební komise. Jádro VoZIS pak obsahuje především konkrétní obsah okruhů, z nichž se jednotlivé druhy zkoušek IS skládají.

Co se týče vývoje této normy, do současnosti se vyhláška dočkala jediné novelizace, a to vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ze dne 29. prosince 2009 č. 2/2010 Sb. Novela pak měla zejména odstranit interpretační nejasnosti, které vznikly při praktickém výkladu a aplikaci VoZIS v dosavadním znění, a dále pak s ohledem na dosavadní praktické zkušenosti upravit[42] průběh písemné části zkoušek. Nově byla do VoZIS včleněna ustanovení § 7a a 7b výslovně upravující ustavení zkušební komise pro zvláštní zkoušku IS a úpravu podjatosti členů zkušebních komisí u zkoušek.

2. 3. Vyhláška o odměně a náhradách

Jelikož činnost IS je činností výdělečnou, tedy vykonávanou za úplatu, je nutné upravit i způsob výpočtu odměny IS za jeho činnost v insolvenčním řízení. V souvislosti s tím bylo rovněž nutné upravit i způsob úhrady hotových výdajů IS a i odměny a náhrady hotových výdajů členů věřitelských orgánů.

VoOIS tak ve svých 10 ustanoveních podrobně upravuje způsob výpočtu odměny správce v závislosti na způsobu řešení úpadku dlužníka a výši zpeněženého majetku. V závislosti na výši takto vypočtené odměny IS je poté odvisle od ní stanovena i výše odměny členů a náhradníků věřitelských orgánů. Nad rámec této práce je však nutno dodat, že na

[40] Jedná se o vyhlášky Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 311 až 315 z roku 2007 přijaté k provedení InsZ a ZoIS.
[41] Ve smyslu § 1 VoZIS se jedná o tři druhy zkoušek: základní zkoušky IS, rozdílová zkouška IS a zvláštní zkouška IS.
[42] Podle názoru autora spíše ztížit.

rozdíl od IS nemají členové a náhradníci věřitelských orgánů nárok na odměnu v určité výši, přiznání této odměny je věcí insolvenčního soudu.[43]

Spolu s tím je pak ve VoOIS upraveno i poskytování náhrady hotových výdajů IS i členů a náhradníků věřitelských orgánů.

Co se týče novelizací, nedoznala tato norma dosud žádných změn, ač dle osobních zkušeností autora je z řad IS vyvíjen tlak zejména na její změnu v oblasti odměny při oddlužení.[44]

2. 4. Vyhláška o pojištění insolvenčních správců

Jelikož další nutnou podmínkou pro výkon činnosti IS je vedle složení zkoušky IS i předložení dokladu o uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce,[45] upravuje VoPIS náležitosti takovéhoto pojištění, a to zejména minimální limit pojistného plnění a minimální standardy pojistných smluv.

Vzhledem k jasným a jednoduchým podmínkám, které jsou pro pojistné smlouvy IS stanoveny, si vystačil zákonodárce s pouhými čtyřmi paragrafy.[46] K tomu si autor dovoluje jen poznámku – přání, aby takovýchto jasných a jednoduchých předpisů v českém právním řádu bylo co možná nejvíce.

Co se týče novelizací, nedoznala tato norma dosud žádných změn.

2. 5. Vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení

VoJŘ upravuje specifická pravidla pro vedení insolvenčního řízení. Jelikož insolvenční řízení je svou podstatou tzv. kolektivním řízením, nelze na něj dost dobře aplikovat běžné postupy standardních, ať již sporných, či nesporných řízení. Dále pak byly s novou právní úpravou českého insolvenčního práva do insolvenčního řízení zavedeny prvky formulářového řízení, které bylo třeba nově upravit, stejně tak jako specifika formy některých úkonů subjektů insolvenčního řízení, jako jsou např. náležitosti výzvy k podávání přihlášek, seznamu přihlášených pohledávek, hlasovacích lístků, přihlášek pohledávek, stejně tak jako proces manipulace s těmito dokumenty.

---

[43] Srov. § 9 odst. 1 VoOIS.
[44] Blíže k odměně v oddlužení viz podkapitola 7. 5.
[45] Srov. § 6 odst. 1 ZoIS.
[46] Resp. pouze dvěma, které problematiku řeší po věcné stránce.

2. 6. Insolvenční zákon

Jako poslední z nejdůležitějších norem upravující postavení IS v současném českém právu, nikoliv však nejméně důležitou, jmenujme samotný InsZ. Řekneme-li, že ZoIS upravuje především jeho interní předpoklady, jeho fungování a samozřejmě samotnou možnost stát se osobou IS, pak na straně druhé InsZ upravuje zejména vnější vztahy IS s dalšími osobami – subjekty insolvenčního řízení.

Jakožto v zásadě komplexní předpis upravující insolvenční řízení obsahuje InsZ samozřejmě zásadní ustanovení týkající se úpravy a vedení řízení před insolvenčním soudem. Norma je členěna na část obecnou, vztahující se k insolvenčnímu řízení jako celku, a část zvláštní, upravující jednotlivé způsoby řešení úpadku dlužníka.[47] V rámci obecné části InsZ definuje zejména základní pojmy rozhodné pro samotné insolvenční řízení a speciální ustanovení průběhu řízení,[48] dále pak řeší problematiku projednání úpadku a rozhodnutí o něm, problematiku MP, uplatňování pohledávek ze strany věřitelů i možnost napadení úkonů dlužníka v minulosti z důvodu jejich neplatnosti, či neúčinnosti.

Ke dnešnímu dni byl InsZ již vícekrát novelizován, přičemž zásadní zásah do jeho znění představovala zejména novela pramenící z potřeby upravit InsZ v souladu s nálezem ÚS č. Pl. ÚS 14/10, vyhlášeným pod č. 241/2010 Sb., kterým ÚS soud zrušil s účinností od 31. března 2011 úpravu v ustanovení § 192 odst. 1 InsZ, která neumožňovala jednotlivým věřitelům popírat pravost, výši a pořadí přihlášených pohledávek.

InsZ tak upravuje procesní postavení IS v insolvenčním řízení i související otázky, jakými je např. odpovědnost IS, specifické druhy IS v rámci insolvenčních řízení i rámec zákonné úpravy odměňování IS. InsZ tak podle názoru autora bez nadsázky představuje pilíř právní úpravy postavení IS v českém právním řádu.

Přirovnáme-li tak současnou právní úpravu týkající se IS např. k dopravě, cum grano salis pak můžeme ZoIS označit za technické normy vozidla nutné pro jeho provoz a způsob získání řidičského oprávnění k vozidlu, VoZIS a VoPIS za předpisy upravující podmínky provozování vozidla, InsZ za silniční síť stanovující technické možnosti provozu, VoJŘ za jízdní řády těchto dopravních prostředků a nakonec VoOIS jako přepravní tarif. IS pak jako řidič vozidla musí respektovat všechna tato pravidla v rámci bezpečného, tj. zákonného dopravení nákladu, tj. řádného ukončení insolvenčního řízení, do cíle, kterým je maximální uspokojení věřitelů.

---

[47] Tj. konkurs, reorganizace, úpadek finančních institucí a oddlužení.
[48] Doručování, pořádkové pokuty, jednání, dokazování, rozhodnutí a opravné prostředky.

3. HISTORICKÉ POSTAVENÍ INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ

3. 1. Historický exkurs do postavení správců

3. 1. 1. Prvopočátky konkursních řízení

Stejně tak jako základy obecného moderního práva, rovněž i prvopočátky insolvenčního řízení můžeme najít již v římském právu. Předchůdcem dnešního insolvenčního řízení byl proces veřejně zahajovaný na návrh jednoho či více věřitelů dlužníka dekretem praetora, kterým byla dána možnost i ostatním věřitelům přistoupit do tohoto řízení. Dalším dekretem pak praetor vyzval věřitele k volbě tzv. magistra bonorum[49] – tj. předchůdce dnešního insolvenčního správce. Na základě dohody věřitelů pak tento magister bonorum zpeněžil dlužníkův majetek jako celek.

Přes právní předchůdce dnešního konkursu v podobě rozprodeje majetku dlužníka a poměrného uspokojování pohledávek věřitelů užívaných ve středověku v italských městech se tento systém rozšířil do německých zemí. Na českém území můžeme (přes prvopočátky formování konkursu ve třicátých letech 17. století) definitivní snahy o kodifikaci úpravy konkursního řízení vysledovat až koncem století 18., a to konkrétně v přijetí josefinského konkursního řádu v roce 1781.[50] Konkursní řízení dle konkursního řádu z roku 1781 probíhalo obdobně jako ve starém Římě. Nejprve bylo zjišťováno, zdali dlužník skutečně splňuje podmínky pro vyhlášení konkursu, a následně byli vyzváni věřitelé, aby uplatnili své pohledávky a na stanoveném roku zvolili správce (curator bonorum). Tím mohl být zvolen kdokoliv, i některý z věřitelů, případně někdo z příbuzných dlužníka.[51]

3. 1. 2. Období rakouských konkursních řádů

Další etapu vývoje konkursního řízení na našem území završilo přijetí konkursního řádu z roku 1869, vycházejícího z předlohy pruského konkursního řádu z 8. května 1855.[52] Podle § 74 KŘ 1869 jmenoval konkursní soud správce na návrh většiny přítomných věřitelů po prohlášení konkursu, případně mohl *„správce masy konkursní prozatím ustanoveného*

---

[49] SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Historické zdroje nové právní úpravy insolvenčního řízení. In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. s. 5. ISBN 80-87071-04-2.

[50] KOŠŤÁL, P. Konkursní prvopočátky. *Konkursní noviny.* 2001, č. 4 [online]. Vydáno 9. 4. 2001 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=18>.

[51] SCHELLE, K., FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva.* 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2010. s. 31. ISBN 978-80-7418-073-6.

[52] KOZÁK, J. Insolvenční zákon krok za krokem. *Konkurs a vyrovnání.* 2006, č. 4 [online]. [cit. 2011-11-05], Dostupné z: <http://konkurs-vyrovnani.cz/index.php?idac=173&idb=28>.

potvrditi.“ Podle této úpravy mohlo být v rámci jednoho konkursního řízení ustanoveno i více správců, jednalo se tedy o tzv. kolektivní správu majetku.[53]

KŘ 1869 pak stanovil i kvalifikační předpoklady pro výkon funkce správce. Podle § 75 *„za správce masy konkursní zřízen buď muž dobře zachovalý, spolehlivý a v prácech zběhlý. ... Správce masy konkursní zříditi se může z počtu známých věřitelů nebo také odjinud.“* Správcem tak mohl být některý z věřitelů, naproti tomu již bylo zakázáno, aby správcem byla osoba příbuzná dlužníkovi.[54] Ustanovení § 77 odst. 1 KŘ 1869 nepřímo předpokládalo, že správcem bude a priori advokát nebo notář. KŘ 1869 výslovně stanovil, že správce je zástupcem věřitelů a správcem konkursního jmění a jeho úkolem je zjištění dluhů a jmění dlužníka, vymožení pohledávek, stejně tak jako vedení řízení týkajících se majetku v konkursní podstatě.[55]

K výkonu funkce je správce oprávněn dožadovat se součinnosti od dlužníka. Správce má *„vynaložiti při svých prácech péči takovou jako bezelstný a pilný hospodář a vésti a klásti ze svého spravování správné počty.“* V případě neplnění povinností může být i pokutován i odvolán. Již samozřejmostí bylo ustanovení o právu správce masy konkursní na odměnu a náhradu vynaložených nákladů.

Novou úpravou v rámci rakouských zemí, přejatou recepční normou č. 11/1918 Sb. na území českých zemí i do práva Československé republiky, byl posléze KŘ 1914. Co se týče postavení správce, neliší se v zásadě od postavení správce v KŘ 1869, pouze je precizněji rozpracováno. Zejména pak jsou nově uzákoněna ustanovení o odpovědnosti správce za majetkové újmy věřitelům, *„které by jim způsobil nepořádným vedením svého úřadu.“*[56]

Precizní oproti úpravě KŘ 1869, kde byla ustanovena možnost využití toliko „plnomocníka,“ případně „náměstka,“ který *„ho v případech zaměstnání zastupuje,“* byla úprava KŘ 1914 v případě specifických druhů správců. V § 85 je upraven institut zástupce správce, zřízený pro případy nemožnosti správce vykonávat svůj úřad: *„Z důvodu účelnosti může býti zřízen zástupce správce podstaty, který má jej zastupovati, kdyby ho něco zašlo.“* V § 86 pak KŘ 1914 stanoví podmínky, za kterých může být v řízení ustanoven tzv. zvláštní správce, a to pro řešení specifické problematiky.[57]

---

[53] SCHELLE, K., FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva.* 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2010. s. 36. ISBN 978-80-7418-073-6.
[54] FINTA, M. Významné mezníky ve vývoji klasického konkursního řízení na našem území. *Právo a podnikání.* 2004, č. 7-8, s. 45-61. ISSN 1211-1120.
[55] Srov. § 76 odst. 2 KŘ 1869.
[56] Srov. § 81 odst. 3 KŘ 1914.
[57] Srov. § 86 odst. 2 KŘ 1914*: „...zvláštní správcové pro určité odbory správy, zejména pro správu nemovitého a důlního majetku.“*

3. 1. 3. Období prvorepublikového konkursního zákona

Z dnešního pohledu zásadním předchůdcem moderní právní úpravy insolvenčního práva a zdrojem inspirace tvůrců ZoKV i InsZ[58] je KZ 1931. Jako první norma v tomto oboru přinesl sjednocení této oblasti práva na celém území tehdejšího Československa.[59] Spolu s tímto zákonem byla přijata i celá řada doplňujících a prováděcích předpisů týkajících se doručování a uveřejňování vyhlášek v řízení,[60] odměňování správců,[61] jakož i rejstříků pro konkursní věci a další.[62]

Správcem podstaty dle KZ 1931 byla dle § 78 zvolena spolehlivá a bezúhonná osoba. Prioritně byla tato funkce svěřována advokátům a notářům, kteří mohli (na rozdíl od ostatních osob) odmítnout vykonávat tuto funkci jen z důležitých důvodů, které posoudil konkursní soud. Konkursní správce nesměl být v osobním poměru, který by mohl mít vliv na konání jeho povinnosti, k úpadci, zejména osobou blízkou.

Konkrétní pravidla pro ustanovování správců upravovalo VNoVSKP, kde byly mimo jiné upraveny i náležitosti seznamu potencionálních správců, jimiž byli primárně všichni advokáti a notáři a dále i jiné vhodné a spolehlivé osoby navržené odbornými komorami. V § 16 VNoVSKP bylo dokonce upraveno i pořadí, v jakém jsou případy osobám zapsaným v seznamu přidělovány, a to podle pořadí jejich zápisu v seznamu.

Prakticky shodně jako v dnešním InsZ je upravena odpovědnost správce za porušení stanovených povinností, stejně tak jako povinnost správce hájit společný zájem všech věřitelů. Ve světle současného InsZ, kde se jednalo o jeden ze stěžejních důvodů jeho přijetí, se jeví jako velmi nadčasová možnost odvolat správce na první schůzi věřitelů, ovšem s možností korekce tohoto rozhodnutí věřitelů ze strany konkursního soudu.[63]

Povinnosti správce konkursní podstaty pak byly prakticky totožné jako v rámci InsZ s ohledem na způsob řešení úpadku konkursem.

Co se týče odměny správce za výkon jeho funkce, odvíjela se jednak od výše uspokojení věřitelů (třetí třídy), jednak i od celkové výše výtěžku dosaženého zpeněžením, a to degresivně v závislosti na výši výtěžku a progresivně v závislosti na procentu uspokojení

---

[58] SCHELLE, K., FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva.* 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2010. s. 43. ISBN 978-80-7418-073-6.
[59] KOŠŤÁL, P. Konkursní prvopočátky. *Konkursní noviny.* 2001, č. 4 [online]. Vydáno 9. 4. 2001 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=18>.
[60] Srov. vládní nařízení č. 114/1931 Sb. z. a n., o doručování vyhlášek v konkursním a vyrovnacím řízení a uveřejňování jich v Ústředním oznamovateli.
[61] Srov. VNoVSKP.
[62] SCHELLE, K., FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva.* 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2010. s. 37. ISBN 978-80-7418-073-6.
[63] Srov. § 85 KZ 1931.

věřitelů v rozmezí od 3 do 20 % výtěžku dosaženého zpeněžením. Z pohledu dnešní snahy státu o maximalizaci příjmů na obecně prospěšné účely se jeví velice zajímavá i povinnost správců odvést 5 % z odměny *„ve prospěch péče o mládež chudou, opuštěnou a zanedbanou.“*[64] Je až s podivem, že se této historické úpravy nechopil současný zákonodárce a nevyužil ji na dofinancování současných sociálních programů, například zvyšování finanční gramotnosti obyvatelstva s ohledem na minimalizaci počtu úpadků.

3. 1. 4. Období socialismu

Období po roce 1948 je charakterizováno přechodem na centrálně řízenou ekonomiku, kdy bylo fakticky zrušeno soukromé vlastnictví podniků, z čehož plynul i ústup od řešení úpadku podniků konkursem. Tomuto stavu tak bylo přizpůsobeno i právní prostředí na poli konkursního práva, kdy právní úprava konkursního práva, jak se kontinuálně takřka 300 let vyvíjela a jak byla na svou dobu vcelku vyspěle upravena v KZ 1931 a souvisejících předpisech, byla zrušena a nahrazena občanským soudním řádem z roku 1950,[65] který předpisy o konkursu a vyrovnání nahradil institutem tzv. exekuční likvidace.[66]

Institut exekuční likvidace byl v roce 1964 nahrazen v OSŘ tzv. likvidací majetku. S její aplikací se však nepočítalo, do procesního předpisu byla pojata pouze z důvodu své analogie s konkursem, a to z důvodu zachování reciprocity na mezinárodním poli, podmiňující účast našich subjektů na zahraničních konkursech.[67]

3. 1. 5. Období zákona o konkursu a vyrovnání

Návrat ke klasické úpravě konkursu a vyrovnání nastal až téměř po 40 letech spolu s opětovným nastolením demokracie a tržních principů v ekonomice. Ten byl posléze ztělesněn přijetím ZoKV. Svým pojetím ZoKV navázal na KZ 1931.

Oproti současné právní úpravě nerozpracovával problematiku konkursních správců tolik zevrubně, nadto samostatný předpis upravující obecný charakter a postavení správců, jako je tomu v případě ZoIS, po dobu účinnosti ZoKV prakticky neexistoval, základní ustanovení o přístupu osob k výkonu funkce správce obsahoval přímo ZoKV ve svém § 8. Podle tohoto ustanovení pak byla správcem konkursní podstaty ustanovena osoba ze seznamu

---

[64] Srov. vládní nařízení č. 171/1932 Sb. z. a n., o dávce za jmenování správcem konkursní podstaty (vyrovnacím správcem).
[65] Srov. zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád.
[66] SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Historické zdroje nové právní úpravy insolvenčního řízení. In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. s. 18. ISBN 80-87071-04-2.
[67] ZOULÍK, F. Vývoj insolvenčních řízení. *Právní fórum.* 2009, č. 4, s. 153-160.

správců, který vedl příslušný soud. Náležitosti zápisu do seznamu pak mimo ustanovení § 8 ZoKV stanovila pouze Instrukce Ministerstva spravedlnosti č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.

Ustanovení o možném zproštění správce funkce bylo oproti současné úpravě zmírněno revizní funkcí konkursního soudu, který mohl návrh věřitelů na zproštění správce funkce zamítnout tehdy, *„má-li o změně v osobě správce závažné pochybnosti.“*[68] Právě absence samostatné úpravy povinností správců a prakticky žádné minimální standardy pro jejich kvalifikaci byly stěžejními důvody pro přijetí současné právní úpravy.

3. 1. 6. Shrnutí historického vývoje

Jak lze vysledovat z předchozích oddílů této podkapitoly, konkursní právo a s tím spojená právní úprava postavení ať již správců masy konkursní, konkursních správců či správců konkursní podstaty, má v České republice, či přesněji na území českých zemí, dlouhou tradici, a to i přes relativně dlouhé období cca 40 let, kdy zde konkursní právo v klasické podobě, jak jej známe dnes, nebylo praktikováno.

Z historického vývoje lze také vysledovat základní směry, jakými se postavení osoby správce vyvíjelo. Jasný je zejména trend postupného dosažení co největší nezávislosti osoby správce, a to od osoby, která mohla být věřitelem, a dokonce být i osobou dlužníkovi blízkou, přes postupné omezování těchto vztahů s účastníky řízení až prakticky po dnešní úpravu InsZ, kde je kladen velký důraz na nezávislost a nadstranickost IS. Spolu se vzrůstajícím tlakem na nezávislost správce vzrůstal postupně i tlak na jeho odbornou kvalifikaci – od obecných požadavků na spolehlivost, přes požadavky na odbornost a svěřování této funkce primárně advokátům a notářům až po současný poměrně vysoký standard kvalifikace pro zápis do seznamu IS. Spolu s tím rostla také náročnost výkonu této profese, zejména co do vzrůstajícího množství povinností, které měla osoba plnit, s čímž jde ruku v ruce i stále se rozrůstající materie konkursního, resp. insolvenčního práva.

V zásadě můžeme označit směr vývoje za správný, směřující k co největší objektivitě, efektivitě řízení a ochraně zájmů věřitelů, což dle názoru autora plně koresponduje s rozvíjejícím se tržním hospodářstvím v poslední době.

[68] Srov. § 8 odst. 6 ZoKV.

3. 2. Cesta k současné právní úpravě

3. 2. 1. Důvody pro přijetí nové právní úpravy

Důvodů pro přijetí současné právní úpravy bylo několik. Zásadním problémem konkursních správců dle ZoKV byla zejména jejich kolísavá a mnohdy nedostatečná odborná úroveň.[69] Do seznamu konkursních správců totiž mohla být v zásadě zapsána i osoba bez minimálního právnického či ekonomického vzdělání pouze na základě absolvování několikatýdenního kurzu či školení (v lepším případě, v horším případě i pouze týdenního) a doporučení různými nepovinně utvářenými asociacemi či pseudokomorami správců.[70] Při přípravě nové právní úpravy tak byl důraz kladen zejména na kvalifikaci správců.[71]

Dalším z problémů pak byla zásadní absence právní úpravy postavení správců konkursní podstaty jako takové v ZoKV a předpisech souvisejících.

Cílem přijetí nové úpravy dle důvodové zprávy k ZoIS bylo *„vytvořit funkční systém, který bude generovat insolvenční správce na odborné úrovni, zaručující jejich efektivní činnost v rámci insolvenčního řízení.“*

Nemalou roli při tvorbě nového úpadkového práva hrála i myšlenka nastolení důvěry občanů v soudní systém, poznamenaná do značné míry i dosavadní činností konkursních soudů[72] a velmi špatným jménem profese konkursního správce.[73]

Z hlediska insolvenčního řízení pak byl kladen důraz i na posílení pozice věřitelů v řízení,[74] ztělesněné zejména v možnosti odvolání správce plně v režii věřitelů.[75]

---

[69] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

[70] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.

[71] *Insolvenční zákon je již na světě* [online], Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 5. 1. 2005 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=1102>.

[72] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.

[73] *Michal Žižlavský: U nových insolvencí je riziko krádeží a zpronevěr minimální* [online]. Praha: Česká advokátní komora, vydáno dne 18. 1. 2010 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.advokatni-komora.cz/scripts/detail.php?id=3154>.

[74] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 60. ISBN 978-80-7400-320-2.

[75] DEUTSCH, E. Úloha, postavení a pojetí insolvenčního správce v kontextu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. s. 124. ISBN 80-87071-04-2.

3. 2. 2. Uvažované koncepce insolvenčních správců

Z hlediska přístupu k funkci IS můžeme koncepčně rozlišovat dva, resp. tři systémy fungování konkursních správců. Systém uzavřený, otevřený a případně určitá kombinace obou systémů.[76]

Uzavřený systém by se pak nejvíce podobal současnému postavení notářů či exekutorů, kdy by byl ustanoven na konkrétní obvod insolvenčního soudu určitý stálý počet správců, kteří by byli kvalifikovaní, vzdělávaní a vzhledem k jejich patrně velmi omezenému (Z. Krčmář uvažoval s počtem 80 až 120 osob pro celou Českou republiku[77]) počtu i dobře pracovně (a tudíž i finančně) zajištěni, s motivací udržet si svůj post do budoucna, což by takové správce motivovalo k řádnému a vysoce profesionálnímu výkonu funkce. S tím by pak měla souviset ruku v ruce i míra pravděpodobnosti zkorumpovatelnosti takových správců, neboť žádoucím cílem je ji minimalizovat.

Z pojetí takovéhoto uzavřeného systému pak ovšem vyvstává několik otázek: na základě jakého kritéria či podmínek budou příslušné „obvody“ obsazovány, bude funkce správce v takovémto uzavřeném systému slučitelná s výkonem jiného povolání (např. advokáta, daňového poradce, notáře apod.) či zcela zásadní otázka: kolik správců bude pro ten který soudní obvod ustanoveno?

Výhodou takto uzavřeného systému by však byla jakási institucionalizace správce, kdy by se stal profesionálem ve svém oboru, tedy „úřadem“ s patřičným zázemím – jak personálním, tak i technickým. Z německých autorů vidí potřebu takovéhoto zázemí jako podmínku pro dobrý výkon funkce správce např. H. Runkel.[78]

Původní záměry Ministerstva spravedlnosti ČR se klonily k uzavřenému systému profesionálů, vykonávajících jen profesi správce.[79] Měla tak vzniknout samostatná Komora správců s povinným členstvím, ba dokonce členství v této Komoře by bylo neslučitelné s členstvím v komorách jiných (např. ČAK, KDP apod.)

Na druhé straně pak stojí čistě otevřený systém, kdy správci nejsou relativně ustálenou skupinou, nejsou konkrétně vzděláváni ani evidováni a jejich ustavení do funkce závisí toliko na libovůli např. věřitelů, kteří si v rámci své dispozice insolvenčním řízením mohou

---

[76] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[77] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 35-36. ISSN 1210-6348.
[78] RUNKEL, H. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 21-27. ISSN 1210-6348.
[79] BALÍK, S. Postavení správce konkurzní podstaty v České republice – úvahy de lege ferenda. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 11-12, s. 25-28. ISSN 1210-6348.

přirozeně i zvolit správcem osobu, o které se domnívají, že je dostatečně znalá pro vedení konkursu.[80] Takováto koncepce je umožněna v současnosti např. v právní úpravě likvidace.[81]

Mezi těmito dvěma krajními řešeními – řekněme extrémy – pak lze najít i třetí variantu, a to kombinaci obou systémů. Ta sama o sobě může mít tolik podob, kolik prvků z toho či kterého extrému v ní bude obsaženo. Fakticky se jedná o hybridní systém, který není zcela nepřístupný tak, jako je to u systému uzavřeného, ale pro vstup osoby jako správce do něj je zapotřebí zároveň splnění určitých předpokladů. Výstižně tuto myšlenku vyjádřil ve svém příspěvku v roce 2002 Z. Krčmář: *„…prostě se ztíží cesta těm osobám, které chtějí vykonávat funkci správce, k dosažení té mety.“*[82] Na druhou stranu však vyjádřil zamyšleníhodnou skepsi, kdy pochyboval o tom, že i když správce projde složitou zkouškou a bude vybráno omezené množství kvalitních správců (např. 600), i nadále bude ustavováno 200-300 osvědčených.[83] Tento jeho názor je zvláště zajímavý s ohledem na dnešní již se pozvolna ustalující praxi jednotlivých insolvenčních soudů, kdy lze pozorovat rozdílné přístupy v ustanovování.[84]

Současná právní úprava měla koncepčně navázat na právní úpravu z roku 1931,[85] kdy konkursní správce byl v pozici soudního komisaře.[86]

Proti původnímu záměru Ministerstva spravedlnosti klonícímu se k více či méně uzavřenému systému se všemi důsledky (neslučitelnost funkcí, samostatná komora správců apod.) se ostře stavěli zejména zástupci z řad České advokátní komory.[87] S. Balík pak zejména argumentoval historickým pojetím funkce správce, kdy zejména tvrdil, že již od konkursního řádu z roku 1869[88] bylo postavení správce konkursní podstaty toliko funkcí procesní, nikoliv povoláním, a to nejméně do roku 1931, stejně tak jako měl za to, že pečlivý

---

[80] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[81] Srov. § 71 ObchZ.
[82] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[83] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 35-36. ISSN 1210-6348.
[84] Viz kapitola 6. 1.
[85] Zákon č. 64/1931 Sb.
[86] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[87] BALÍK, S. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 9-11. ISSN 1210-6348,
BALÍK, S. Znovu k insolvenčním správcům. *Konkursní noviny.* 2003, č. 10 [online]. Vydáno dne 14. 5. 2003 [cit. 2010-03-22]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=563>.
[88] Zákon č. 1/1868 ř.z., konkurzní řád.

a řádný výkon funkce správce se vyžaduje od advokáta předpisy advokátními, a je tedy bez dalšího možné považovat advokáta za osobu dostatečně schopnou provádět konkurs.[89]

Výsledkem výše popsaných úvah při přípravě nového českého insolvenčního práva je pak současná právní úprava, která více či méně vychází vstříc zmíněným názorům. Na straně jedné jde o neuzavřený systém, kdy počet IS není pevně stanoven, na straně druhé pak je přístup k funkci IS značně ztížen poněkud přísnými pravidly pro výkon funkce. Současná úprava je tak jakýmsi hybridním řešením, pokoušejícím se v rámci možností daných zejména protichůdnými požadavky zájmových skupin – ať již z řad zákonodárců, profesních komor, ekonomů či soudců – upravit postavení IS jako profesionála, který přispěje k rychlému a bezkonfliktnímu průběhu insolvenčního řízení, přičemž cílem bylo předem vyvarovat se chyb a nešvarů spojených s výkonem této funkce dle předchozí úpravy v ZoKV – zejména neprofesionality, značné míry korupce a průtahů v řízení.

[89] BALÍK, S. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 9-11. ISSN 1210-6348.

4. POJEM INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ

Dle názoru autora můžeme označení „insolvenční správce“ nalézt v rámci insolvenčního práva ve vícero významech, které se v právní úpravě mnohdy vyskytují zaměnitelně. Z praktického pohledu však může být jejich rozlišování podstatné pro pochopení účelu a smyslu zákona.

Prvním významem připisovaným pojmu „insolvenční správce“ je tak dle názoru autora označení osoby ve smyslu ZoIS, tedy osoby oprávněné vykonávat funkci IS, kdy tato osoba podle ZoIS je insolvenčním správcem i tzv. „mimo úřad“, tedy jako na insolvenčního správce se na ni hledí bez ohledu na to, zdali do funkce v konkrétním řízení byla ustanovena, či zdali na své první ustanovení do funkce teprve čeká. O IS ve smyslu ZoIS můžeme mimo insolvenční řízení obecně mluvit i jako o insolvenčním správci latentním.[90] Zajímavé je, že např. právní úprava KZ 1931, zejména VNoVSKP, užívání označení správce konkursní podstaty osobám zapsaným do seznamů správců konkursní podstaty mimo výkon jejich funkce výslovně zakazovala, a to dokonce pod sankcí výmazu takové osoby ze seznamu správců.[91]

Naproti tomu pojem „insolvenční správce“, jak je užíván InsZ, se nemusí se stejným pojmem dle ZoIS vždy plně překrývat, když InsZ tímto pojmem označuje zásadně procesní subjekt, a to bez ohledu na to, zdali jej jako procesní funkci vykonává osoba IS ve smyslu ZoIS, neboť podle § 22 odst. 2 InsZ jím může být i osoba, která není IS dle ZoIS. V současném pojetí dle InsZ by tak dle názoru autora (na rozdíl od ustanovení § 2 odst. 1 ZoIS) bylo vhodné pojit označení „insolvenční správce“ s druhým pádem – tedy vždy s konkrétním předmětem správy, neboť v ostatních případech (vystupování osoby oprávněné k výkonu činnosti insolvenčního správce) tato osoba vlastně insolvenčním správcem ve smyslu InsZ není, jak bylo již zmíněno výše.

Nadto v některých případech InsZ užívá pojmu IS k označení konkrétní osoby, nikoliv procesního subjektu. Je tomu tak např. v ustanoveních o odvolání a zproštění IS v § 31 a 32 InsZ, kdy dle názoru autora není odvoláván/zprošťován subjekt řízení jako takový, nýbrž konkrétní osoba vykonávající funkci tohoto subjektu v rámci konkrétního insolvenčního řízení. Ve smyslu ZoIS je tak nutné hledět na IS jako na osobu splňující určité kvalifikační

[90] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.
[91] Srov. § 13 VNoVSKP.

předpoklady, když ve smyslu InsZ je nutné na IS nahlížet ve většině případů jako na procesní subjekt, nikoliv jako na konkrétní osobu.

4. 1. Druhy insolvenčních správců dle ZoIS

Podle § 3 ZoIS můžeme rozlišovat insolvenční správce dle několika kritérií, přičemž jednotlivá kritéria lze vzájemně kombinovat. U konkrétní osoby IS tedy můžeme zkoumat jeho pozici dle ZoIS co do jeho kvalifikace, formy či původu.

Co do kvalifikace můžeme v zásadě rozlišit dvě kategorie insolvenčních správců: insolvenčního správce a insolvenčního správce se zvláštním povolením. Podle formy výkonu činnosti pak můžeme rozlišovat mezi výkonem funkce jako veřejná obchodní společnost, nebo jako fyzická osoba, podle původu pak rozlišujeme správce domácího či zahraničního (příp. hostujícího).

4. 1. 1. Obecný insolvenční správce a správce se zvláštním povolením

Zásadní rozdíl ve výkonu funkce lze spatřovat mezi insolvenčním správcem (běžným) a insolvenčním správcem se zvláštním povolením. Záměr zákonodárce vysoce profesionalizovat činnost správců vyústil v tuto koncepci dvoustupňové klasifikace správců. Můžeme tak rozlišovat základní stupeň – obecného insolvenčního správce – a stupeň nadstavbový – insolvenčního správce se zvláštním povolením.

Z hlediska výkonu jejich funkce pak lze rozdíl spatřovat v okruhu věcí, ve kterých ten který druh správce může být ustanoven. Pravidlem je, že ustanoven je „obecný“ insolvenční správce, pouze ve výjimečných případech, kdy je vyžadována zvláštní odborná způsobilost ověřená zkouškou zvláštních insolvenčních správců (viz podkapitola 5. 2.), jak jsou uvedeny v § 3 odst. 2 ZoIS, je ustanovován správce se zvláštním povolením. Takovými případy jsou velké finanční instituce, investiční společnosti, pojišťovny apod. a dále „dlužníci, u nichž je bez dalšího přípustná reorganizace.“

Jak uvádí M. Žižlavský,[92] je oním „dlužníkem, u něhož je bez dalšího přípustná reorganizace“, dlužník splňující kritéria § 314 odst. 4 InsZ, tedy dlužník, u kterého je splněno alespoň jedno z kritérií: alespoň 100 mil. Kč obrat, nebo více než 100 zaměstnanců. V případě, že by soud i u dlužníka splňujícího tato kritéria ustanovil insolvenčního správce bez zvláštního povolení, má M. Žižlavský za to, že se jedná o právní vadu řízení. Tento názor je zajímavý zejména ve světle důvodové zprávy k ZoIS, která výslovně stanoví, že tzv.

[92] ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční správci v roce jedna. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 1-2, s. 53-55.

zvláštní zkouška má být požadována pro dlužníky, jejichž správa vyžaduje specifické vědomosti, tedy „*finanční instituce se zvláštním režimem nebo obchodník s cennými papíry, depozitář, provozovatel vypořádacího systému, organizátor trhu s investičními nástroji, investiční společnost, investiční fond nebo penzijní fond*.“[93] Na jedné straně je možné se s argumentací M. Žižlavského ztotožnit co do striktního výkladu zákona, na straně druhé však dle názoru autora zde není řádný důvod pro to, aby tzv. velké dlužníky (dle § 314 odst. 4 InsZ) spravovali pouze správci se zvláštním povolením. Důvodem pro tento názor je zejména skutečnost, že materie řízení podniku, zásadní pro řízení „velkých dlužníků“, je obsahem již tzv. obecné zkoušky insolvenčních správců, když zvláštní zkouška insolvenčních správců je dle § 3 odst. 4 VoZIS zaměřena taktéž právě jen na specifika finančních institucí.[94] Z pohledu kvalifikace insolvenčních správců by tedy skutečnost složení zvláštní zkoušky insolvenčních správců neměla být rozhodná pro velké dlužníky, nýbrž pouze právě pro dlužníky – finanční instituce.

Nadto z hlediska hospodárnosti řízení a úspory nákladů (na cestovné správce apod.) za majetkovou podstatou, když insolvenčních správců se zvláštním povolením je v České republice zanedbatelné množství,[95] a to převážně se sídlem pouze v Hlavním městě Praze, i kdybychom přistoupili na výklad uváděný M. Žižlavským, bylo by dle názoru autora možné z hlediska insolvenčního soudu využít ustanovení § 22 odst. 2 InsZ[96] a ustanovit osobu nesplňující kvalifikaci zvláštního povolení a ustanovit obecného insolvenčního správce. V takovém případě pak dle názoru autora nelze tento potup soudu považovat za právní vadu řízení.

Ve srovnání s předchozí právní úpravou tak dochází k významné změně v oblasti profesionálních a kvalifikačních požadavků na IS, kdy správcem finančních institucí či tzv. velkých dlužníků může být jen IS splňující specifická a náročná kritéria.

---

[93] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

[94] DEUTSCH, E. Problematika správců pro bankovní sektor, peněžní ústavy – jejich vzdělávání, školení je představena ve světle níže uvedených skutečností spojených se zvláštním povolením pro insolvenčního správce, který pak tuto činnost může vykonávat. In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. s. 124. ISBN 80-87071-04-2.

[95] K 20. 12. 2011 bylo v ČR celkem pouze 26 insolvenčních správců se zvláštním povolením, z toho 17 se sídlem v Praze a pouze 9 se sídlem mimo hlavní město. In: Seznam insolvenčních správců na stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamAction.do?setName=seznam&path=/public/seznamAction.do&scroll=1&size=10&filtrCast=Z&lastSize=10>.

[96] Nelze-li insolvenčního správce vybrat ze seznamu insolvenčních správců, je možné jím ustanovit i fyzickou osobu, která splňuje obecné a kvalifikační předpoklady pro zápis do seznamu insolvenčních správců a se svým ustanovením souhlasí.

4. 1. 2. Formy výkonu funkce insolvenčního správce

Činnost insolvenčního správce lze vykonávat v zásadě ve dvou formách. Jednak se jedná o výkon funkce jako IS fyzická osoba dle § 2 odst. 1 ZoIS, jednak o výkon funkce IS ve formě veřejné obchodní společnosti dle § 2 odst. 2 ZoIS.[97]

Oproti úpravě obsažené v ZoKV tak ZoIS nepřinesl prakticky žádné zásadní změny ve formě výkonu funkce IS.

4. 1. 3. Přístup zahraničních subjektů k funkci insolvenčního správce

ZoIS jakožto eurokonformní právní norma samozřejmě zapracovává příslušné požadavky komunitárního práva pro danou oblast. Jednak vytváří institut hostujícího insolvenčního správce, který může vykonávat činnost insolvenčního správce ad hoc za předpokladu, že tuto činnost vykonává v jiném členském státě (hlava pátá), jednak pak prostřednictvím institutu uznávání kvalifikace připouští do výběru tzv. „stálých" insolvenčních správců i osoby z ostatních členských států.[98]

4. 1. 4. Shrnutí

Jak bylo řečeno v úvodu této kapitoly, výše uvedená tři kritéria – druhy IS můžeme rozlišit u každé jedné osoby IS. V seznamu IS tak můžeme nalézt např. českou veřejnou obchodní společnost se základním oprávněním stejně tak jako zahraničního správce fyzickou osobu se zvláštním povolením.

Výše uvedené členění IS je však v zásadě relevantní pouze v rámci ZoIS. V ostatních právních předpisech jsou všechny osoby IS považovány za rovnocenné pod označením „insolvenční správce," lhostejno co do formy, kvalifikace či původu.

---

[97] Dle § 2 odst. 2 ZoIS je naroveň české veřejné obchodní společnosti postavena i jakákoliv zahraniční obchodní společnost či sdružení poskytující obdobné ručení společníků jako veřejná obchodní společnost a založená dle práva členského stáru EU.

[98] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

4. 2. Druhy insolvenčních správců dle InsZ

Pokud jsme dle ZoIS zmínili několik hledisek, podle kterých je možné IS rozlišovat, pak v rámci InsZ tato prakticky nejsou rozhodná. Insolvenční zákon zásadně považuje všechny druhy insolvenčních správců dle ZoIS za rovné a nazírá na ně jednotně.

I v rámci úpravy InsZ však můžeme rozlišit několik pojetí IS. V zásadě se jedná o standardní úpravu funkce IS na straně jedné a úpravu postavení specifických správců v rámci řízení ustanovených vedle osoby IS na straně druhé.[99] Cum grano salis můžeme tyto ostatní případy nazvat správci pro výjimečné situace – tedy pro specifické případy, které mohou nastat v průběhu insolvenčního řízení vzhledem k řízení či konkrétní osobě IS.

4. 2. 1. Standardně ustanovený

Základním a v praxi nejběžnějším způsobem výkonu funkce IS v insolvenčním řízení je výkon funkce IS na základě ustanovení v rozhodnutí o úpadku dle § 136 InsZ. Jedná se o standardní situaci, kdy po podání insolvenčního návrhu je rozhodnuto o úpadku dlužníka a současně s tím je ustanoven IS. Přitom je lhostejné,[100] jakým ze způsobů je úpadek dlužníka řešen, případně zdali vůbec o způsobu jeho řešení bylo v rozhodnutí o úpadku zároveň rozhodnuto.

IS je ustanovován do své funkce dle § 21 InsZ a v průběhu řízení má (v závislosti na způsobu řešení dlužníkova úpadku) celou řadu specifických práv a povinností, o nichž bude pojednáno v kapitole 6.

4. 2. 2. Předběžný

Je-li v rámci insolvenčního řízení zapotřebí řešit dispozice s majetkovou podstatou dlužníka již před rozhodnutím o úpadku a ustanovením IS, může insolvenční soud obdobným postupem jako správce insolvenčního ustanovit podle § 27 odst. 1 InsZ tzv. předběžného insolvenčního správce. Ten je ustanovován nikoliv rozhodnutím o úpadku dle § 136 InsZ, nýbrž předběžným opatřením insolvenčního soudu dle § 112 InsZ. Stejně tak je možné předběžného IS ustanovit současně s vyhlášením moratoria dle § 115 InsZ.

Důvodem pro ustanovení předběžného IS je rozhodnutí insolvenčního soudu o omezení dlužníka v období před rozhodnutím o úpadku.

---

[99] Takovéto pojetí plyne i z § 9 písm. d) InsZ, kdy zákon za procesní subjekt označuje „insolvenčního správce, případně dalšího správce."

[100] Až na výjimku podmínky kvalifikace IS dle § 3 odst. 2 ZoIS.

Hlavními povinnostmi předběžného IS jsou pak dle § 112 InsZ zjištění a zajištění majetku dlužníka[101] a přezkoumání jeho účetnictví. Rozsah práv a povinností předběžného IS může stanovit v rozhodnutí o jeho ustanovení insolvenční soud, nikoliv však v míře vyšší, než jak náleží IS ustanovenému rozhodnutím o úpadku.[102] Dle odst. 3 § 27 InsZ platí pro předběžného IS obdobně ustanovení upravující postavení IS.

Funkce předběžného IS zaniká v zásadě dvěma způsoby: jednak zrušením či změnou předběžného opatření, ve kterém byl předběžný IS ustanoven, a jednak rozhodnutím o úpadku dlužníka, ve kterém je ustanoven insolvenční správce, přičemž nestanoví-li insolvenční soud jinak, stává se předběžný IS rozhodnutím o úpadku správcem s plnou působností.[103] Insolvenčnímu soudu tak není zákonem stanovena povinnost, aby předběžného IS posléze v rozhodnutí o úpadku ustanovil insolvenčním správcem.[104]

V případě ukončení činnosti předběžného IS je mu insolvenčním soudem dle § 112 odst. 4 InsZ uloženo podat zprávu o své činnosti a vyúčtování vzniklých nákladů.

4. 2. 3. Oddělený

Vzhledem k omezenému počtu insolvenčních správců není možné vždy vyloučit, že IS bude ve vztahu s některým z věřitelů či jeho zástupců. K předejití takovéto podjatosti IS vůči některému z věřitelů či jeho zástupci slouží institut odděleného IS upravený v § 34 InsZ. V případě, kdy je IS podjatý vzhledem k některému z věřitelů, může tuto podjatost vyřešit insolvenční soud ustanovením odděleného IS ve vztahu ke konkrétnímu subjektu.

Podjatost IS je obecně řešena v § 24 InsZ, který zejména obecně upravuje podmínky, za kterých daný IS nemůže pro svůj vztah k některému z účastníků nebo k věci vykonávat svoji funkci v insolvenčním řízení vůbec – je tak z funkce v tomto řízení vyloučen.[105] Ustanovení § 34 InsZ pak představuje výjimku z obecného vyloučení IS z funkce pro svou podjatost dle § 24 InsZ. Jelikož IS je zejména při přezkoumání věřitelovy pohledávky a při případném incidenčním sporu v zásadě protistranou věřitele, jedná se obecně ve své podstatě o střet zájmů, byl-li by IS k danému subjektu v jakémkoliv relevantním vztahu.

Pro možnost aplikace výjimky z vyloučení IS z řízení v § 24 InsZ a ustanovení odděleného IS je nutné splnit kumulativně dvě podmínky: jednak musí být IS vyloučen

---

[101] Podle usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 1 Ko 110/2003 není úkolem předběžného IS ocenění majetku dlužníka.
[102] Srov. § 27 odst. 2 InsZ.
[103] Srov. § 27 odst. 2 InsZ.
[104] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. s. 143. ISBN 978-80-7357-375-1.
[105] Viz kapitola 6.

z některých úkonů v rámci řízení pro svůj poměr k některému z věřitelů dlužníka či jeho zástupci a jednak zde nesmí být důvod pochybovat o tom, že onen věřitel je v takovém postavení (s ohledem na charakter jeho pohledávky), že poměr mezi ním (či jeho zástupcem) a IS ovlivní celkový způsob výkonu funkce IS v tomto řízení. První z podmínek je vlastně zopakováním ustanovení o podjatosti IS v § 24 InsZ. Druhá podmínka je poté prevencí před nadměrným užíváním institutu odděleného správce – aby bylo zapotřebí ustanovit odděleného IS, je nutné, aby podjatost IS vůči některému z věřitelů či k jeho zástupci dosáhla určité míry – tedy aby byla s to ovlivnit celkový výkon práv a povinností IS v řízení. V praxi patrně nebude vždy nutné ustanovit odděleného IS ve vztahu ke každému věřiteli byť se sebenižší pohledávkou, nýbrž právě v případech, kdy by takový věřitel mohl zásadním způsobem ovlivnit chování IS v řízení. Taková situace pak může nastat v praxi v případě, kdy by IS byl podjatý např. vůči většinovému věřiteli apod.

Zde je vhodné zamyslet se nad obecnou podjatostí IS vůči věřitelům. Vzhledem k možnosti odvolání IS z funkce dle § 29 InsZ je nasnadě, že téměř každý IS bude do první schůze věřitelů nejblíže následující po prvním přezkumném jednání svým způsobem podjatý k většině věřitelů, případně k jedinému většinovému věřiteli, neboť má zájem ve funkci zůstat, leč otázka jeho setrvání ve funkci je právě v rukou většiny věřitelů či jediného většinového věřitele. Rovněž pak je nutné zvážit, zda právě nový IS ustanovený do funkce věřiteli dle § 29 odst. 2 InsZ po případném odvolání IS ustanoveného soudem v rozhodnutí o úpadku není podjatým ve vztahu k věřitelům, kteří ho do funkce ustanovili.

Novelou č. 217/2009 Sb. byl do § 34 InsZ včleněn odstavec 2. Ten reaguje na situaci, kdy vzhledem k omezenému počtu IS je reálné, že IS bude jmenován správcem ve vícero řízeních, přičemž v jednom z nich bude vyloučen z určitých úkonů proto, že tyto mohou odporovat společnému zájmu věřitelů v jiném řízení, ve kterém je taktéž správcem. J. Kotoučová předpokládá, že taková situace může nastat např. u koncernových dlužníků.[106] V případě dle odst. 2 pak insolvenční soud (na rozdíl od odst. 1) ustanoví odděleného IS vždy.

4. 2. 4. Zvláštní

Jelikož v průběhu insolvenčního řízení (a obzvláště při provozování podniku dlužníka) je mnohdy nutné řešit celou řadu odborně specifických otázek a problémů, upravuje § 35 InsZ možnost insolvenčního soudu ustanovit vedle insolvenčního správce v řízení ještě zvláštního IS. Tím by měla být osoba, která bude odborně zdatná pro určitou problematiku.

[106] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 69. ISBN 978-80-7400-320-2.

Podle P. Budína však není cílem tohoto ustanovení ulehčit činnost samotnému IS, který má možnost využít zaměstnance či externisty, nýbrž ustanovit do řízení osobu se specifickými, např. technicko-ekonomickými, znalostmi nutnými pro provozování podniku dlužníka, když namístě je i využití ustanovení § 22 InsZ o možnosti výběru takové osoby i mimo seznam IS.[107]

Dle názoru autora je ovšem nutné důsledně rozlišit institut zvláštního správce dle § 35 InsZ od insolvenčního správce se zvláštním povolením dle § 3 odst. 2 ZoIS. Zatímco u vybraných subjektů může funkci IS (jediného, jako takového) vykonávat pouze IS se zvláštním povolením dle § 3 odst. 2 ZoIS, zvláštní insolvenční správce dle § 35 InsZ má být osobou se specifickými znalostmi, ustanovovanou pro řešení specializované problematiky vedle insolvenčního správce – lhostejno, zdali tzv. obecného (či základního), nebo IS se zvláštním povolením u subjektů dle § 3 odst. 2 ZoIS. Nelze tak souhlasit s P. Tarandou, který tyto dva instituty částečně zaměňuje.[108]

V souvislosti s přijetím zákona č. 285/2009 Sb., o platebním styku, byl do § 35 InsZ včleněn nový odstavec 3, který upravuje povinnost insolvenčního soudu ustanovit zvláštního IS pro výplatu nároku uživatelů platebních služeb postupem dle zákona o platebním styku.

4. 2. 5. Zástupce insolvenčního správce

Pro případy, kdy by soudem ustanovený IS nemohl v průběhu řízení dočasně vykonávat svou funkci, např. pro zdravotní komplikace, je v InsZ zakotvena možnost ustanovit mu zástupce dle § 33 InsZ.

Zástupce IS by tak měl být ustanovován v případech, kdy by nebylo účelné ustanoveného IS odvolat postupem dle § 31 InsZ, neboť překážky výkonu jeho funkce jsou dočasného rázu. Lze souhlasit s názorem P. Budína, že např. v dlouhodobých řízeních disponuje osoba IS rozsáhlými vědomostmi a obtížně přenositelnými informacemi, což může mít pro řízení zvláštní význam, a proto by nebylo vhodné ustanoveného IS pro překážku výkonu jeho funkce (dočasnou, a nikoliv dlouhodobou) dle § 31 InsZ bez dalšího odvolat, nýbrž je namístě právě ustanovení jeho zástupce pouze pro překlenutí nejnutnější doby, po kterou nemůže IS svou funkci vykonávat.[109]

---

[107] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. s. 40. ISBN 978-80-7357-375-1.
[108] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 70. ISBN 978-80-7400-320-2.
[109] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. s. 38. ISBN 978-80-7357-375-1.

5. PŘÍSTUP K FUNKCI INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE

V rámci této kapitoly se autor pokusí nastínit podmínky pro výkon funkce IS, jak je stanoví ZoIS. Jelikož jedním z cílů nové právní úpravy InsZ, jak o nich bylo pojednáno v podkapitole 3. 2., bylo i zvýšení kvalifikace IS a nastavení kritérií pro výkon této funkce, v rámci nové (současné) právní úpravy tak byl v rámci ZoIS a předpisech souvisejících sestaven celý komplex podmínek a pravidel, jež musí osoba, která chce funkci IS vykonávat, splnit a jimiž se musí obecně při výkonu funkce IS řídit.

5. 1. Podmínky výkonu funkce

Jak bylo nastíněno již v rámci úvodního textu kapitoly 4, ZoIS neupravuje práva a povinnosti IS v řízení, nýbrž v zásadě toliko práva a povinnosti osob, které chtějí funkci IS vykonávat, resp. podmínky pro to, aby takové osoby vůbec mohly funkci IS v insolvenčním řízení vykonávat. Splnění všech podmínek stanovených v ZoIS totiž znamená nikoliv přímo výkon funkce, ale „pouze“ zápis do seznamu „čekajících“ nebo také „latentních“ insolvenčních správců, ze kterých je potom konkrétní IS vybírán pro insolvenční řízení.

Podle § 2 ZoIS je tak insolvenčním správcem osoba oprávněná vykonávat tuto činnost na základě povolení vydávaného Ministerstvem spravedlnosti ČR. Podmínkami pro vydání tohoto povolení, resp. povinnými součástmi návrhu na vydání tohoto povolení, jsou pak podle § 4 ZoIS u fyzické osoby její identifikační údaje, uvedení adresy sídla, doklad o splnění podmínky vzdělání, doklad o složení zkoušky IS,[110] o bezúhonnosti žadatele a o uzavřeném pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem funkce IS. Advokáti, daňoví poradci a auditoři pak dokládají navíc ještě doklad příslušné komory o tom, že jsou jejími členy. Veřejná obchodní společnost poté dokládá údaje o svém společníkovi vykonávající funkci tzv. ohlášeného společníka (tedy osoby splňující předpoklady pro výkon funkce IS jako fyzická osoba). Spolu s návrhem je třeba uhradit správní poplatek 5 000,- Kč.[111]

Bezúhonnost žadatele je posuzována ze tří pohledů – trestní minulosti žadatele, předchozí insolvenci žadatele či ze sankčních důvodů. V souladu s § 6 odst. 5 a § 7 ZoIS se trestní bezúhonnost žadatele posuzuje doložením výpisu z Rejstříku trestů žadatele, příp. ohlášeného společníka, ze kterého vyplývá, že tento nebyl odsouzen za úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce správce, nebo za jiný úmyslný trestný čin proti

[110] Ať již pro tzv. „obecného“ IS, či „zvláštního“ dle § 3 odst. 2 ZoIS; blíže viz též kapitola 4.
[111] Srov. § 6 odst. 1 písm. e) ZoIS.

závažným pravidlům tržní ekonomiky. Ve vztahu k předchozí insolvenci žadatele je zkoumáno, zda (i) tento není osobou, které insolvenční soud v posledních 5 letech zamítl žádost o prominutí jejích dluhů, (ii) neprobíhá insolvenční řízení ohledně úpadku či hrozícího úpadku této osoby, (iii) se nejedná o osobu, která v posledních 3 letech byla statutárním orgánem nebo jeho členem u právnické osoby, jejíž úpadek či hrozící úpadek je aktuálně řešen insolvenčním řízením, či (iv) osobou, které trvá překážka výkonu funkce statutárního orgánu či jeho člena, či jiného orgánu právnické osoby.[112] V neposlední řadě je zkoumáno, zdali žadatel nebyl tzv. sankčně vyškrtnut ze seznamu insolvenčních správců, tj. kterému bylo zrušeno povolení dle § 12 odst. 2 ZoIS.

Podmínku vzdělání splní žadatel doložením dokladu o tom, že na vysoké škole v členském státě získal nebo mu bylo členským státem uznáno vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu.[113]

Podle § 6 odst. 1 písm. f) ZoIS je další podmínkou doložení dokladu o uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce IS, a to způsobenou i činností zaměstnanců IS. Podmínky, resp. limit pojištění, které musí takové pojištění obsahovat, pak stanoví prováděcí předpis k ZoIS – VoPIS. Limit pojistného plnění z takového pojištění musí v případě IS – fyzické osoby činit nejméně 1 mil. Kč, v případě IS – veřejné obchodní společnosti pak 1 mil. Kč za každého ohlášeného společníka této společnosti.

Po splnění výše uvedených podmínek je žadateli vydáno povolení k vykonávání činnosti IS. Dnem nabytí právní moci tohoto povolení se IS zapisuje do seznamu IS dle § 16 a násl. ZoIS.

Výše uvedené podmínky se v plné míře uplatnily až počínaje 1. 1. 2010, neboť přechodné ustanovení v § 40 ZoIS stanovilo, že po dobu 2 let od nabytí účinnosti tohoto zákona nemusí IS zapsaný v seznamu správců podle dosavadní úpravy nové podmínky splňovat. Toto opatření pak vyústilo ve stav popsaný v kapitole 9.

5. 2. Zkoušky insolvenčních správců

Novinkou oproti předchozí úpravě v ZoKV je povinnost žadatelů o zápis do seznamu IS složit odbornou zkoušku. Problematika zkoušek IS je upravena samostatně v rámci VoZIS. Zkoušky IS organizuje Ministerstvo spravedlnosti ČR ve spolupráci s Justiční akademií. [114]

---

[112] Srov. § 38l ObchZ.

[113] Tuto podmínku nemusí dle přechodného ustanovení v § 41 ZoIS do 31. 12. 2013 splňovat osoba, která byla do nabytí účinnosti ZoIS zapsána v seznamu správců dle předchozí právní úpravy.

Můžeme rozlišovat tzv. základní zkoušku, která se skládá z písemné a ústní části, a zvláštní zkoušku v ryze ústní formě. U tzv. základní zkoušky pak můžeme rozlišovat ještě zkoušku plnou, či rozdílovou.

Základní plná zkouška má za cíl prověřit uchazeče v nejzásadnějších oblastech, se kterými se jako budoucí IS může setkat – tedy s oblastmi práva občanského, obchodního, pracovního, procesního s důrazem na právo insolvenční, daňové, správní a dále pak z oblastí řízení podniku a účetnictví.

Rozdílová zkouška spočívá v omezení oblastí vyžadovaných základní zkouškou pro uchazeče, kteří již složili jinou odbornou zkoušku – např. advokátní, notářskou či zkoušku daňových poradců, a to o příslušné oblasti prověřené již touto zkouškou – pro advokáty a notáře pak je zkouška omezena v zásadě o oblasti právní, pro auditory a daňové poradce pak o oblasti ekonomické.[115] Oblast insolvenčního práva je vždy součástí zkoušky. Podle připravované novely ZoIS by již toto zvýhodnění některých skupin uchazečů mělo být odstraněno.[116]

Jelikož problematika insolvenčních řízení není jen problematikou právní, nýbrž často i ekonomicko-manažerskou, lze se ztotožnit s názorem Z. Krčmáře, když tvrdil, že nelze přistoupit na to, že advokát by měl/mohl být zapsán jako konkursní správce automaticky jen z pozice výkonu advokacie. Jakkoliv totiž advokátní koncipient při přípravě na své budoucí advokátní povolání prochází rozsáhlým vzděláváním, není toto vzdělání zaměřeno na získání kvalifikace pro výkon funkce správce. K výkonu funkce správce totiž není zapotřebí toliko vědomostí právních, nýbrž i ekonomických.[117] Nutno dodat, že v současnosti je připravována novela ZoIS, která by jednak měla obecně zpřísnit přístup k funkci IS[118] (např. rozšířením oblastí písemné části zkoušky, zavedením tzv. případových studií v rámci písemné části

---

[114] *Ministerstvo spravedlnosti : Insolvenční zákon : Informace o zkouškách insolvenčních správců* [online]. [cit. 11-11-09]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/insolvencni-spravci-odborna-verejnost/informace-o-zkouskach-insolvencnich-spravcu.html>.

[115] *Ministerstvo spravedlnosti : Insolvenční zákon : Novinky* [online]. [cit. 11-11-09]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/insolvencni-spravci-odborna-verejnost/spravci-info.html>

[116] *Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘIPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám* [online]. Změněno 28. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

[117] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.

[118] Např. rozšířením oblastí písemné části zkoušky, zavedení tzv. případových studií v rámci písemné části, zavedení povinné předchozí praxe apod.

apod.) a jednak i odstranit možnost vykonat tzv. rozdílovou zkoušku, stejně tak jako omezit platnost povolení IS na dobu 5 let.[119]

Zvláštní zkouška dle § 3 odst. 4 VoZIS pak je svým obsahem zaměřena na specifickou problematiku řízení v případě finančních institucí, tj. problematiku finančního trhu, nástrojů, problematik úpadku finančních institucí apod.

Po úspěšném vykonání zkoušky uchazeč obdrží do 3 týdnů osvědčení o jejím konání, které je poté přílohou návrhu na vydání povolení dle § 4 ZoIS.[120] V případě neúspěchu je možno zkoušku opakovat v souladu s § 12 odst. 4 VoZIS.

5. 3. Pozastavení a zánik funkce

Současná právní úprava ZoIS nově v § 9 až 13 upravuje i možnost tzv. pozastavení a zániku práva vykonávat činnost insolvenčního správce. V souladu s logikou pojmů IS v ZoIS a InsZ[121] se tak v zásadě má jednat o pozastavení či zánik samotné možnosti být ustanoven do funkce IS v konkrétním řízení a současně možnosti tuto funkci v konkrétním řízení vykonávat, byl-li IS již do této funkce ustanoven.

V souvislosti s tím pak vyvstává otázka, jaké důsledky pak má skutečnost zániku či pozastavení práva vykonávat činnost IS na práva a povinnosti již ustanoveného IS v insolvenčním řízení. Podle § 11 ZoIS po dobu pozastavení práva vykonávat činnost IS nesmí IS tuto činnost vykonávat, tedy neměl by činit jakékoliv úkony v rámci insolvenčního řízení, ve kterém je do této funkce ustanoven. Analogicky by tak neměl činit ani v případě, kdy mu toto právo zaniklo. Z logiky věci by pak v konkrétním řízení měl insolvenční soud využít možnosti § 31 či 33 InsZ a správce s pozastaveným či zaniklým oprávněním z řízení odvolat a ustanovit nového, případně mu ustanovit po dobu trvání překážky zástupce. Oproti tomu však stojí současná insolvenční praxe, která na skutečnost pozastavení či zániku práva IS tuto činnost vykonávat nahlíží „pouze“ jako na zánik práva dané osoby být do funkce IS nově ustanoven, jak se stalo např. zásadně u všech IS, kterým zaniklo ze zákona právo vykonávat funkci IS dle § 40 ZoIS, tedy nesložením zkoušek IS těmi správci, kteří byly v seznamu IS zapsáni po přechodné období na základě jejich zápisu v předchozích seznamech

---

[119] *Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘÍPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám* [online]. Změněno 28. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

[120] Viz předchozí podkapitola.

[121] Viz kapitola 4.

správců konkursní podstaty. Tito IS pak i nadále pokračují ve své činnosti v řízeních, ve kterých byli dříve ustanoveni, ovšem nejsou již nově ustanovováni.

V souladu s § 11 ZoIS pak vyvstává i další otázka, a to jaký charakter mají úkony IS, kterému právo činnosti zaniklo nebo bylo pozastaveno, tj. zdali úkony tohoto IS v řízení jsou vůbec platné, či nikoliv. Autor se domnívá, že platnost úkonů daného IS by touto skutečností neměla být dotčena, leč mělo by se jednat o porušení zákonné povinnosti IS, za kterou hrozí sankce, tj. např. pořádková pokuta uložená insolvenčním soudem, sankční zproštění dle § 32 InsZ či sankce od Ministerstva spravedlnosti dle ZoIS. V opačném případě by pak měly všechny úkony IS, kterým zaniklo právo vykonávat činnosti IS dle § 40 odst. 2 ZoIS, v řízeních, ve kterých byli ustanoveni do funkce, počínaje 1. lednem 2010 neplatné, což v současném rozsahu insolvenčních řízení rozhodně nelze přijmout.

V souladu se současnou praxí, leč dle názoru autora v rozporu se smyslem ZoIS, se pak autor kloní spíše k názoru, že pozastavení či zánik práva vykonávat činnost IS má v současnosti důsledek toliko v nemožnosti konkrétní osoby být nově ustanovena do funkce IS v insolvenčním řízení, nikoliv však pozastavení či zánik práva vykonávat tuto funkci i v řízeních, ve kterých byla do této funkce již dříve ustanovena.

Pozastavení práva vykonávat činnosti IS může nastat buď ze zákona, či rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti. Ze zákona pak činnost zaniká dle § 9 ZoIS podle písm. a) až f) rozhodnutím o úpadku IS, vzetím IS do vazby, nastoupením IS do výkonu trestu odnětí svobody, dnem, kdy IS začne vykonávat funkci ohlášeného společníka v rámci veřejné obchodní společnosti, a v případě veřejné obchodní společnosti dnem, kdy bylo právo pozastaveno jejímu ohlášenému společníku, a nakonec podle § 9 písm. f) dnem, kdy IS začal vykonávat funkci člena vlády, orgánu územní samosprávy, poslance, senátora nebo jinou volenou či jmenovanou veřejnou funkci. Rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti dle § 9 písm. g) v souladu s § 10 ZoIS pak může dojít k pozastavení oprávnění IS v případě vedení trestního řízení proti IS, případně po dobu řízení o způsobilosti této osoby k právním úkonům, v případě hostujícího IS pak podle § 32 ZoIS i v případě řízení o zrušení oprávnění vykonávat činnost IS v jiném členském státě.

Cílem ustanovení § 9 ZoIS je pak dle názoru autora zejména zajistit onen zmiňovaný kvalifikovaný a pečlivý výkon funkce IS, který logicky nelze spravedlivě očekávat od osoby, která se sama ocitla v úpadku, případně ve vazbě či výkonu trestu odnětí svobody.

Problematickým a dle názoru autora velmi diskutabilním je však pozastavení práva výkonu činnosti IS dle § 9 písm. f) ZoIS. Z tohoto ustanovení je zřejmá snaha zákonodárce po původně zamýšlené koncepci „zúřednění“ funkce IS tak, jako je tomu např. u notářů či

exekutorů. V současné právní úpravě však toto ustanovení dle názoru autora nemá své přesné opodstatnění, neboť činnost osoby IS ve smyslu ZoIS[122] není bez dalšího veřejnoprávní funkcí ani funkcí, při které by mohlo dojít ke střetu s výkonem funkcí dle § 9 písm. f) ZoIS.[123] Veřejnoprávní charakter výkonu funkce IS je zmiňován toliko při aktivním výkonu funkce IS v řízení (tedy jako subjektu řízení), nadto především jen v rámci přezkumu přihlášených pohledávek, nikoliv pak již v rámci ostatních činností IS v insolvenčním řízení.[124] Naproti tomu účast fyzické osoby, „pouze" zapsané v seznamu IS, bez ohledu na to, zdali se jedná o osobu vůbec vykonávající v nějakém řízení funkci IS, tj. tzv. latentního IS, ve veřejné funkci podle názoru autora není a neměla by být v jakémkoliv rozporu s jeho případnou funkcí IS v řízení. Výkon jakékoliv veřejné funkce (např. členství v orgánu obecní samosprávy) je výkonem této funkce soukromou fyzickou osobou, nikoliv IS jako subjektem řízení, natož aktivně vystupujícím IS jako orgánem veřejné moci. Z tohoto důvodu pak ustanovení tohoto písmene § 9 ZoIS nemá v současném systému pojetí funkce IS své rozumné odůvodnění, když dle názoru autora by mohlo být shledáno až protiústavním z důvodu neopodstatněného omezení pasivního volebního práva takového osoby – IS – ve smyslu ZoIS.

Lze mít za to, že by mohly např. vrcholné politické funkce ve vládě či parlamentu v jistých ohledech (např. zákonodárná pravomoc nepřímo ovlivňující výkon soudnictví, pravomoci ministra spravedlnosti ve vztahu k soudnictví apod.) mít vliv na činnost subjektů insolvenčního řízení – zejména soudů – což by mělo za následek střet s výkonem funkce IS. Naproti tomu při výkonu funkce starosty či člena obecního či krajského zastupitelstva pak podle názoru autora nemůže zásadně ke střetu s funkcí IS dojít, natož pak v případě členství IS v podružných orgánech, jakými jsou komise či výbory v rámci obcí a krajů. Nadto lze uzavřít, že paradoxně jsou to často právě erudovaní lidé, kteří typicky funkce v orgánech územní samosprávy vykonávají a kteří pak nemohou funkci IS vykonávat, či naopak osoba oprávněná k výkonu činnosti IS jako odborně ekonomicko-právně erudovaná osoba je zbavena možnosti takovou veřejnou funkci (byť poradní v rámci komise či výboru) zastávat. Nadto toto ustanovení se netýká hostujících IS, kteří tak teoreticky mohou takové veřejné funkce ve svých zemích původu vykonávat. Ad absurdum připustíme-li, že funkce IS (i tzv. latentního) je v rozporu s výkonem veřejné funkce v územní samosprávě, mělo by analogicky v takovém rozporu být i povolání advokáta, který je taktéž částečně nadán

[122] Tedy osoby oprávněné funkci IS v insolvenčním řízení vykonávat, tedy být ustanovována jako IS dle InsZ v insolvenčním řízení, bez ohledu na to, zdali je či není do této funkce v některém insolvenčním řízení ustanovena, což se týká i tzv. latentních IS.
[123] Viz podkapitola 1. 4.
[124] Viz podkapitola 1. 4.

veřejnou pravomocí, např. pravomocí ověřování totožnosti osob při činění prohlášení o pravosti podpisu apod., když v případě advokátů takový střet není spatřován. V případě § 9 písm. f) ZoIS pak autor uzavírá, že dle jeho názoru je v tomto případě snaha zákonodárce o jakousi nezávislost a nadstranickost IS až přehnaná.

Zánik práva vykonávat činnost IS pak dle § 12 ZoIS nastává zásadně v souvislosti s objektivní nemožností tuto funkci vykonávat, tj. smrtí IS, či jeho prohlášením za mrtvého, zbavením způsobilosti IS k právním úkonům, zrušením veřejné obchodní společnosti, oznámením IS o ukončení činnosti Ministerstvu spravedlnosti či dnem zániku práva výkonu této činnosti ohlášenému společníkovi veřejné obchodní společnosti. V neposlední řadě pak je zánik oprávnění k výkonu funkce IS spojen i s rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti o zrušení povolení k výkonu funkce IS dle § 13 ZoIS, tedy v případě nesplnění podmínek pro jeho udělení dle § 6 či 8 ZoIS, v případě uplynutí 5 let ode dne vykonání zvláštní zkoušky IS, či z důvodu porušování povinností IS dle § 13 odst. 2 ZoIS. Nad rámec tohoto pak i zánikem práva vykonávat činnosti IS v jiném členském státě, jedná-li se o hostujícího IS.

5. 4. Vzdělávání správců a stavovské organizace správců

Nová právní úprava postavení IS ztělesněná právě v ZoIS klade za cíl profesionalitu a vysokou odbornou úroveň IS, které chce dosáhnout právě i větším důrazem na vzdělávání IS. Toho pak má být dosaženo jednak obecnou povinností soustavného vzdělávání a prohlubování odborné způsobilosti zakotvené v § 23 ZoIS, jednak i samotnou povinností složit zkoušku IS.

Nutno dodat, že povinnost soustavného vzdělávání a prohlubování znalostí po složení zkoušky IS není při jejím nedodržení nikterak sankcionována. V rámci novely ZoIS připravované v závěru roku 2011 se uvažuje i o alternativě povinného přeškolování správců, případně povinnosti opakovat zkoušku IS po stanovené době tak, jako je tomu v případě zvláštních zkoušek IS.[125]

S problematikou vzdělávání IS je úzce spojena problematika členství IS v profesních komorách. Ačkoliv jedním ze záměrů při tvorbě současné právní úpravy bylo i vytvoření komory insolvenčních správců s povinným členstvím,[126] není v současnosti s výkonem funkce

---

[125] *Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘÍPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám* [online]. Změněno 20. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

[126] Viz podkapitola 3. 2.

IS spojena povinnost členství v žádné specifické profesní komoře a případná účast na takovém uskupení je postavena na bázi dobrovolnosti.

Jako nejvýraznější uskupení v oblasti sdružování IS se v současnosti profiluje Asociace insolvenčních správců se svými cca 165 členy z řad IS.[127] Jedním z deklarovaných hlavních poslání Asociace je pak právě neustálé rozvíjení teoretických znalosti jejích členů, kterého se snaží docílit právě pořádáním seminářů a školení pro své členy a taktéž vzájemnou výměnou praktických informací svých členů. Z hlavních představitelů tohoto uskupení můžeme jmenovat např. M. Žižlavského.

Z dalších výraznějších uskupení můžeme zmínit ještě Komoru specialistů pro krizové řízení a insolvenci v České republice, jejímž cílem je rovněž mimo jiné zvyšování kvalifikace svých členů pořádáním školení a seminářů. Z nejvýraznějších osobností zde můžeme jmenovat E. Deutsche.[128]

V neposlední řadě pak do činností IS zasahují i komory s povinným členstvím v rámci jiných povolání, jako jsou ČAK či KDP, a to v rámci pravomoci těchto komor nad osobami IS, kteří jsou zároveň povinnými členy ČAK či KDP.

5. 5. Exkurs do zahraniční právní úpravy

Ve světle českých podmínek přístupu k funkci IS se pak jako velice zajímavá jeví situace v sousedním Rakousku, kde funkci IS může vykonávat v zásadně každá „spolehlivá osoba“[129] se znalostmi v oblasti konkursního práva, leč bez nutnosti složení jakékoliv zkoušky. Není tak ani vyloučeno, že funkci IS bude zastávat právnická osoba. V případě úpadku podniku musí IS mít navíc dostatečné odborné znalosti v oblasti obchodního práva a hospodaření podniku, nebo se musí jednat o zkušenou osobnost z oblasti hospodářského života.[130] Dlužník ani věřitelé nemají od počátku právo si IS sami vybrat.

V německém právu jsou podmínky pro přístup k funkci IS stanoveny § 56 německého insolvenčního zákona. IS tak může být pouze vhodná a nezávislá fyzická osoba, způsobilá k právním úkonům. Právnické osoby jsou z výkonu funkce IS vyloučeny. Značný důraz je

---

[127] *Asociace insolvenčních správců* [online]. [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.asis.cz>.
[128] *Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenci v ČR* [online]. Změněno 25. 11. 2011 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.kskri.cz>.
[129] Srov. § 80 a 80a rak. zák. č. 337/1914, Bundesgesetz über das Insolvenzverfahren (Insolvenzordnung – IO), ve znění po novele č. 111/2010.
[130] KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Österreich. s. 28. ISBN 978-3-406-58264-6.

kladen na nezávislost a odbornou zdatnost osoby IS.[131] IS tak nesmí být v žádném relevantním vztahu zejména k dlužníkovi. Obdobně jako v Rakousku není podmínkou složení speciální zkoušky.

V Německu jsou IS sdruženi do Spolku insolvenčních správců Německa,[132] který nad rámec zákonné právní úpravy německého insolvenčního práva stanoví ještě další požadavky na osoby IS.[133] Mezi nimi jmenujme např. povinnost dostatečného administrativního zázemí, včetně týmu kvalifikovaných lidí a moderní techniky, stejně jako povinnost mít zaveden výkonný systém elektronického zpracování dat kompatibilní s elektronickým soudním systémem.

---

[131] Srov. JAUERNIG, O., BERGER, CH. *Zwangsvollstreckungs - und insolvenzrecht : ein Studienbuch.* 22. Auflage München : C. H. Beck, 2007. s. 156. ISBN 978-3-406-551987.
[132] Z něm. „Verband Insolvenzverwalter Deutschlands e. V.“
[133] BĚLOHLÁVEK, A. J. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. s. 1390. ISBN 978-80-7179-591-9.

6. PRÁVA A POVINNOSTI INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE V ŘÍZENÍ

6. 1. Insolvenční správce jako subjekt řízení

Podle názoru autora, vyjádřeného již v úvodu kapitoly 4, je třeba rozlišovat IS jako nutný subjekt insolvenčního řízení dle § 9 InsZ a konkrétní osobu IS, která jako tento subjekt vystupuje, resp. zastává funkci IS v insolvenčním řízení, což vzhledem k textu InsZ i totožnému označení osoby a subjektu není vždy docela dobře možné.

Jak bylo zmíněno již v rámci podkapitoly 1. 4., pojednávající o teoretickém pojetí funkce IS, IS zásadně není účastníkem insolvenčního řízení, nýbrž jen subjektem zúčastněným na řízení, tedy subjektem insolvenčního řízení.

Na místo tohoto subjektu řízení je pak ustanovena konkrétní osoba IS. Na rozdíl od předchozí právní úpravy je IS ustanovován nikoliv soudcem vedoucím konkrétní řízení, nýbrž předsedou insolvenčního soudu, který pak konkrétní řízení nevede a nemůže tak do něj aktivně zasahovat.[134] Systém, na jehož základě jsou osoby ze seznamu IS vybírány pro konkrétní řízení, však není jednoznačně stanoven. Ustanovení § 25 InsZ obsahuje pouze obecné zásady ustanovování osoby IS do funkce, kdy předseda soudu má přihlédnout zejména k osobě dlužníka, jeho majetkovým poměrům, odbornosti osoby IS a jejímu zatížení. V případě tzv. koncernových dlužníků předpokládá toto ustanovení totožného IS. Konkrétní pravidlo pro ustanovování IS je stanoveno pouze pro tzv. předbalenou reorganizaci,[135] kdy InsZ výslovně preferuje ustanovení osoby navržené do funkce IS v předloženém schváleném reorganizačním plánu.

Systém ustanovování osob do funkce IS se tak liší v rámci jednotlivých krajských soudů. V zásadě je preferováno rovnoměrné rozdělování nápadu mezi IS v rámci příslušnosti těchto osob dle sídla v jednotlivých okresech, v případě z toho plynoucí nerovnoměrnosti zatěžování těchto osob pak tzv. okresní princip není respektován a IS je ustanovován do funkce v rámci celého obvodu příslušného insolvenčního soudu. Tzv. čistý rotační systém, kdy jsou správci ustanovováni pro jednotlivé případy podle abecedy tak, jak jednotlivé případy soudu napadnou, fungoval v České republice v počátcích účinnost ZKV, od přelomu

[134] *Nový rok přinesl zásadní změnu v insolvenčním řízení* [online]. Praha: Asociace insolvenčních správců [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.asis.cz/novy-rok-prinesl-zasadni-zmenu-v-insolvencnim-rizeni.html>.
[135] Jedná se o návrh na povolení reorganizace podle § 148 odst. 2 InsZ.

tisíciletí byl pak kupříkladu důsledně zaveden ve Slovenské republice.[136] Nutno dodat, že žádný ze systémů není ideální, neboť v případě čistě rotačního systému, ať již na bázi okresního, nebo „krajského“[137] principu, nelze vyloučit souběh několika „velkých“ řízení u jedné osoby IS a naproti tomu několika bagatelních případů u jiných osob, ačkoliv počet ustanovení bude u všech IS totožný. Naopak nerespektování rotačního systému vyvolává důvodné obavy o deformaci systému, kdy budou výrazně protežováni jen někteří „oblíbení“ správci.

Kupříkladu v Rakousku jsou IS ustanovováni do funkce bez ohledu na jakoukoliv rovnoměrnost. Existuje tam sice oficiální seznam správců, ale volba konkrétního správce v daném případě náleží soudci a ten správce vybírá podle jeho zkušeností.[138]

Ať již je konkrétná osoba IS vybrána jakýmkoliv ze způsobů, do své funkce je zásadně ustanovována v rozhodnutí o úpadku, nejedná-li se o případ tzv. předběžného IS. Toto rozhodnutí vydává konkrétní soudce insolvenčního soudu vedoucí řízení, a to v souladu s opatřením o určení osoby správce vydaným předsedou insolvenčního soudu.

6. 2. Zánik účasti osoby insolvenčního správce jako subjektu v řízení

Od případů uvedených v kapitole 5. 3., kdy IS zaniká kvalifikace být ustanoven v řízení, je nutné odlišit situace, kdy již ustanovená osoba IS skončí svou účast v daném insolvenčním řízení, přičemž nemusí nastat situace zmíněné v kapitole 5. 3.

InsZ počítá výslovně v zásadě se dvěma, resp. čtyřmi, způsoby ukončení účasti konkrétní osoby IS v daném řízení – odvoláním IS z funkce či jeho zproštěním, přičemž v případě odvolání můžeme rozlišit odvolání z vůle věřitelů a z vůle insolvenčního soudu a v případě zproštění jednak jako sankci za nikoliv řádný výkon funkce IS a jednak jako logický důsledek skončení insolvenčního řízení.

Aby byl výčet způsobů ukončení účasti IS v konkrétním insolvenčním řízení kompletní, nesmíme opomenout ani zánik účasti konkrétní osoby IS v řízení z důvodu jejího úmrtí či zániku společnosti. Vzhledem k tomu, že IS není dle § 14 InsZ považován za účastníka řízení, není přípustné použití ustanovení o nástupnictví dle § 107 OSŘ bez dalšího. Analogicky ovšem můžeme dovodit, že smrtí či zánikem konkrétní osoba IS končí svou účast

[136] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[137] Tj. obvodu příslušného insolvenčního, tj. krajského soudu.
[138] HIRT-TLAPAK, I. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 18-20. ISSN 1210-6348.

v řízení, nekončí však účast IS jako subjektu řízení, na jehož místo musí být postupem dle § 22 InsZ ustanoven IS nový.

6. 2. 1. Odvolání insolvenčního správce věřiteli

Jak bylo zmíněno v podkapitole 3. 2., jedním z cílů nové právní úpravy obsažené v InsZ bylo i posílení práv věřitelů. Tento cíl se tak výrazně promítl i do ustanovení o odvolávání insolvenčního správce.

Podle § 29 InsZ totiž mohou věřitelé na první schůzi věřitelů následující po prvním přezkumném jednání odvolat IS ustanoveného insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku, přičemž není nutné, aby toto své právo jakkoliv zdůvodňovali. Otázka, zdali soudem ustanovený IS bude věřiteli na této schůzi odvolán, je plně na jejich uvážení. Důvodem pro odvolání dosavadního IS tak může být jak předchozí špatná zkušenost s ustanoveným IS, tak i porušení povinnosti z jeho strany v daném řízení či naopak pouhá sympatie či antipatie věřitelů ke konkrétní osobě správce. Obzvláště ve světle posledního z uvedených příkladných důvodů se institut odvolání IS věřiteli jeví jako značně nebezpečný nástroj v rukou věřitelů, zejména s ohledem na otázku případné ne-podjatosti IS, jak byla zmíněna v kapitole 4. 2. 3.

Na základě výše uvedeného má tak autor za to, že dle InsZ je velice správně, že toto právo mají věřitelé právě jen na první schůzi věřitelů konané po přezkumném jednání. V případě, kdy by bylo možné IS odvolat z vůle věřitelů kdykoliv za řízení, stal by se tak IS fakticky pouhou loutkou v rukou věřitelů a z podstaty věci by nemohl být nepodjatý. Skutečnost, že věřitelé mají toto významné právo toliko jedenkrát v průběhu řízení, je dle názoru autora vhodným kompromisem mezi situací, kdy si IS vybírají sami věřitelé a ten je poté fakticky jen vykonavatelem jejich vůle, a situací opačnou, kdy by byl IS absolutně nezávislý na vůli věřitelů a byl jmenován jednou a prakticky definitivně insolvenčním soudem.

Dalším právem věřitelů úzce souvisejícím s odvoláním IS je i významné právo vybrat si konkrétní osobu správce a tu ustanovit namísto odvolávaného IS. Toto právo je dle názoru autora rovněž značně problematické, a to s ohledem na otázku (ne)podjatosti IS. Reálně totiž hrozí situace, kdy „velký věřitel“[139] bude ustanovovat ve všech řízeních, kde je přímo, či nepřímo většinovým věřitelem, právě jednoho konkrétního správce. Hrozí tak vznik např. spřátelených skupin bank a správců, jimž bude tato banka pravidelně přidělovat případy. O nepodjatosti správce pak dle názoru autora nelze ani uvažovat.

[139] Tím může být banka, pojišťovna či jiná finanční instituce, která vystupuje jako většinový věřitel ve vícero insolvenčních řízeních.

Podmínkou, aby usnesení věřitelů o případném odvolání IS či ustanovení nového bylo přijato, je dle § 29 InsZ tzv. kvalifikovaná většina věřitelů – nadpoloviční většina všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů, počítaná dle výše jejich pohledávek. Toto usnesení věřitelů pak potvrzuje insolvenční soud, přičemž nepotvrdí jej v případě, kdy by věřiteli ustanovený IS nesplňoval předpoklady pro ustanovení správce dle § 21 až 24 InsZ. Nutno dodat, že možnost insolvenčního soudu nepotvrdit nového IS ve funkci je velmi omezená, zejména s ohledem na § 22 odst. 1 InsZ a skutečnost, že v tomto konkrétním případě nemá insolvenční soud možnost zrušit usnesení schůze věřitelů z důvodu jeho nesouladu se společným zájmem všech věřitelů. Nadto o korekci tohoto rozhodnutí schůze věřitelů nelze usilovat ani prostřednictvím odvolání proti potvrzujícímu usnesení insolvenčního soudu, neboť odvolání je v tomto případě přípustné pouze proti usnesení, kterým není nově ustanovený IS potvrzen. Dle názoru autora se tak v otázce odvolání IS na první schůzi věřitelů jedná o jedno z nejvýraznějších a nejnedotknutelnějších práv věřitelů v rámci insolvenčního řízení vůbec.

Vcelku výstižně popsal současnou úpravu možnosti odvolávání IS ze strany věřitelů T. Richter, když uvádí, že *„řešení, přijaté v konečné verzi § 29 InsZ, se samo o sobě jeví jako legitimní vyvážení protichůdných legislativních zájmů. Autonomie vůle věřitelů ... je zde omezena s cílem zamezit případným poruchám při většinové tvorbě této vůle.“*[140]

Pokud schůze věřitelů pouze odvolala dosavadního soudem ustanoveného IS bez toho, aby ustanovila konkrétního nového IS, ustanoví nového IS svým usnesením insolvenční soud. Nově ustanovený IS (lhostejno, zdali na základě hlasování schůze věřitelů, či na základě ustanovení insolvenčním soudem) pak již nemůže být odvolán věřiteli dle § 29 odst. 1 InsZ.[141]

Podle J. Kotoučové to má přispět k tomu, aby věřitelé neměli možnost zásadně manipulovat s nově ustanoveným správcem.[142] Naproti tomu IS nově ustanovený schůzí věřitelů může být dle § 31 odst. 2 InsZ odvolán z funkce na vlastní žádost, požádá-li o to do tří dnů poté, co se o ustanovení dověděl. To však neplatí, pokud se svým ustanovením předem souhlasil.

---

[140] RICHTER, T. Insolvenční zákon: Od vládního návrhu k vyhlášenému znění. *Právní rozhledy.* 2006, č. 21. s. 765-774. ISSN 1210-6410.
[141] Srov. § 30 odst. 1 InsZ - věta za středníkem.
[142] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 62. ISBN 978-80-7400-320-2.

6. 2. 2. Odvolání insolvenčního správce soudem

Odvolat IS může vedle schůze věřitelů samozřejmě i insolvenční soud. Podle § 31 InsZ tak může učinit jak na návrh IS či věřitelského orgánu, tak i z vlastní iniciativy, a to jen z vážných důvodů.

Důvodem pro odvolání IS dle § 31 InsZ však není porušení povinností insolvenčním správcem, pročež může být IS dle § 32 InsZ zproštěn, nikoliv odvolán dle § 31 InsZ. Takovýmto důvodem nemajícím původ v porušení povinností IS může být například dlouhodobá nemoc, pracovní vytížení IS apod., jež nelze řešit jinými instituty, jako např. zástupcem IS nebo odděleným IS dle § 33, resp. 34 InsZ.

Předpokládaným postupem při odvolání je nejprve vyslechnutí IS po podání návrhu na jeho odvolání, a to před rozhodnutím insolvenčního soudu o jeho odvolání, o čemž má insolvenční soud rozhodnout neprodleně.[143]

Obdobně jako bylo zmíněno v předchozí kapitole pojednávající o odvolání IS z vůle věřitelů, ustanoví insolvenční soud po odvolání dosavadního IS správce nového. Na rozdíl od případu, kdy nový IS ustanovený schůzí věřitelů dle § 29 InsZ může do tří dnů požádat o své odvolání, může IS ustanovený insolvenčním soudem po odvolání dosavadního IS z ostatních důvodů (tedy nikoliv z vůle věřitelů) podat proti usnesení, kterým byl ustanoven do funkce, odvolání jen ze stejných důvodů, jako by jej mohl podat proti výroku o svém ustanovení v rozhodnutí o úpadku – tedy pouze z důvodu své podjatosti nebo nesplnění podmínek pro výkon funkce IS dle § 26 InsZ.

Samozřejmým důsledkem změny v osobě IS v průběhu řízení je povinnost dosavadního IS předat novému IS agendu spojenou s funkcí v daném řízení a řádně jej informovat o své dosavadní činnosti. Tuto povinnost má dosavadní IS v každém případě, tedy bez ohledu na to, z jakého důvodu či kým byl z funkce odvolán – tedy jak v případě dle § 29 InsZ, tak i § 31 InsZ.

Co se týče odpovědnosti dosavadního IS, tak té není zproštěn za období, kdy funkci vykonával.

6. 2. 3. Sankční zproštění insolvenčního správce

Zatímco odvolání IS, ať již z vůle insolvenčního soudu, či věřitelů, nemá v zásadě charakter sankce za to, že IS nevykonával řádně svou funkci, u institutu zproštění podle § 32 InsZ je tomu právě tak. Podle § 32 InsZ je tudíž možné IS zprostit funkce v konkrétním řízení, a to

[143] Srov. § 31 odst. 1 InsZ – druhá věta, část za středníkem.

v zásadě ze třech hlavních důvodů, přičemž postačí naplnění alespoň jednoho z nich (není vyloučen ani souběh).

Prvním důvodem pro zproštění je skutečnost, že IS *„neplní řádně své povinnosti."* Ze znění zákona tedy vyplývá, že je nutné naplnit podmínku mnohosti porušení podmínek ze strany IS, a to bez ohledu na závažnost těchto jednotlivých porušení.

Druhým z důvodů je poté skutečnost, že IS *„nepostupuje při výkonu funkce s odbornou péčí."* Jeden z cílů nové právní úpravy, kterým je i profesionalizace komunity IS a celkové zvýšení jejich odbornosti, jak byl zmíněn již v kapitole 3. 2. 1., tak vyústil právě v tuto podmínku. Absence odborné péče může v praxi nastat nejčastěji např. v případě, kdy IS opomene vymáhat pohledávky dlužníka a ty se promlčí, neboť jako profesionál má být schopen promlčecí lhůty sledovat, nebo např. v nedostatečném zabezpečení a zajištění majetkové podstaty (např. absencí mechanického zabezpečení či pojištění). Absence odborné péče poté logicky bude zhusta souviset s porušením povinnosti ze strany IS (lhostejno, zdali podle prvního, či třetího z důvodů dle § 32 InsZ).

Posledním a neméně závažným důvodem pro zproštění IS z funkce je skutečnost, že IS *„závažně porušil důležitou povinnost uloženou mu zákonem nebo soudem."* Zde je nutné, aby se jednalo o závažné porušení důležité povinnosti, na rozdíl od prvního důvodu je tedy vyžadováno kvalifikované porušení povinnosti, ovšem není vyžadována zmíněná mnohost porušení, postačí i porušení jediné – zde můžeme najít analogii ke koncepci v § 52 písm. g) ZP v případě výpovědi ze strany zaměstnavatele.

Shodně jako u odvolání IS dle § 31 InsZ může insolvenční soud IS zprostit funkce i bez návrhu, a to po slyšení IS. V případě podání návrhu na zproštění IS, který může podat dlužník i věřitelský orgán, musí insolvenční soud o takovém návrhu rozhodnout neprodleně. Odvolání proti rozhodnutí může podat zproštěný IS i osoby oprávněné podat návrh na zproštění IS. Dovolání proti rozhodnutí ovšem, tak jako při odvolání IS z funkce dle § 31 InsZ, není přípustné.[144]

Předání agendy mezi zproštěným a nově ustanoveným IS a odpovědnost dosavadního IS se řídí obdobně dle § 31 odst. 4 InsZ, tedy jako v případě odvolání IS z funkce.

[144] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2009, sen. zn. 29 NSČR 4/2009.

6. 2. 4. Zproštění insolvenčního správce po skončení řízení

Od situace dle § 32 InsZ a rozebrané v předchozí kapitole musíme nutně odlišit situaci zproštění IS funkce po ukončení daného insolvenčního řízení, kde zproštění nemá funkci toliko sankční dle § 32 InsZ, nýbrž se jedná o logické vyústění celého insolvenčního řízení.

Poté, co IS splní povinnosti uložené mu např. § 313 InsZ po zrušení konkursu, případně poté, co insolvenční soud vezme na vědomí splnění oddlužení dle § 413 InsZ či reorganizace dle § 364 InsZ, zprostí insolvenční soud IS funkce, čímž jeho funkce jako subjektu v insolvenčním řízení skončí.

6. 3. Postavení správce před rozhodnutím o úpadku

Jelikož IS ve smyslu InsZ je subjektem řízení až od okamžiku, kdy se aktem insolvenčního soudu konkrétní osoba stává IS v daném řízení, do okamžiku rozhodnutí o úpadku v daném řízení (či do okamžiku ustanovení předběžným IS), lze na IS bez dalšího hledět pouze jako na IS ve smyslu ZoIS, resp. jako na IS „latentního“ – k tomu viz kapitola 5.

Obecným pravidlem totiž je, že IS ustanovuje insolvenční soud až v rozhodnutí o úpadku dle § 136 InsZ. Zásadně výjimečně pak insolvenční soud ustanoví IS již před vydáním tohoto rozhodnutí,[145] a to jednak v rámci vydání předběžného opatření dle § 112 InsZ a 113 InsZ, ve kterém omezí dlužníka v nakládání s majetkem v rozsahu širším, než vyplývá z § 111 InsZ. Jestliže totiž na straně jedné před rozhodnutím o úpadku dlužníka insolvenční soud omezí dlužníka v nakládání s jeho majetkem, je na druhé straně nutné vždy určit osobu, která bude oprávněna v rozsahu, ve kterém je omezen dlužník, s tímto majetkem nakládat po přechodné období do okamžiku, kdy bude rozhodnuto o dlužníkově úpadku – ať již bude zjištěn, či nikoliv. Není totiž z podstaty věci možné ponechat, byť po relativně krátkou dobu, majetek dlužníka bez „správce“.

Další možností, kdy soud ustanovuje IS již před rozhodnutím o úpadku, je situace dle § 112 odst. 2 InsZ, tedy vyhlášení moratoria na dlužníka, případně když to vyžaduje rozsah majetkové podstaty či jiné obdobně závažné důvody. V případě vyhlášení moratoria může insolvenční soud ustanovit IS i na návrh dlužníka, případně kvalifikované skupiny věřitelů.[146]

---

[145] Srov. KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 258. ISBN 978-80-7400-320-2.

[146] Jedná se o věřitele dlužníka, kteří nepodepsali prohlášení dle § 116 odst. 2 InsZ, tedy věřitele nesouhlasící s vyhlášením moratoria, přičemž výše jejich pohledávek musí odpovídat nejméně 10 % všech pohledávek, které dlužník uvedl v seznamu závazků přiloženému k návrhu na vyhlášení moratoria; jedná se tedy o onu menšinu věřitelů, kteří nesouhlasili s vyhlášením moratoria, zároveň však je nutné, aby tato menšina čítala alespoň 10 % pohledávek za dlužníkem.

Oním obdobným závažným důvodem však dle názoru Krajského soudu v Brně[147] nemohou být pouze obecná tvrzení či domněnky věřitele o dlužníkově nakládání s majetkem v rozporu s § 111 InsZ, nýbrž zcela konkrétní poznatek o věcech či plněních, které bezprostředně hrozí, že nastanou (a budou vyvedeny z dispozice dlužníka), a u nichž je tato obava reálně doložitelná.

Jak bylo zmíněno již v kapitole 4. 2. 2., IS ustanovený před rozhodnutím o úpadku je pak nazýván správcem předběžným. Hlavními povinnostmi předběžného IS tak jsou dle § 112 InsZ zjištění a zajištění majetku dlužníka,[148] případně přijímání plnění náležejících do majetkové podstaty dlužníka,[149] a přezkoumání jeho účetnictví. Rozsah práv a povinností předběžného IS může stanovit v rozhodnutí o jeho ustanovení insolvenční soud, nikoliv však v míře vyšší, než jak náleží IS ustanovenému rozhodnutím o úpadku.[150] Dle odst. 3 § 27 InsZ platí pro předběžného IS obdobně ustanovení upravující postavení IS po rozhodnutí o úpadku.

6. 4. Postavení správce od rozhodnutí o úpadku do způsobu jeho řešení

Jak již bylo výše řečeno, IS je zásadně do funkce v insolvenčním řízení ustanovován rozhodnutím o úpadku dle § 136 InsZ, jehož obligatorní náležitostí je mimo jiné i výrok o ustanovení insolvenčního správce.

Stejně jako správce předběžný, má i IS ustanovený rozhodnutím o úpadku povinnosti zjistit majetek dlužníka, dohlížet a přezkoumávat jeho účetnictví a v rozsahu, ve kterém je omezen v dispozicích s majetkem dlužník, disponuje jím IS. Nad rámec těchto činností je řádný IS navíc povinen učinit úkony směřující k přípravě přezkumného jednání a první schůzi věřitelů – tedy sestavit soupis majetkové podstaty dlužníka dle § 217 InsZ a předložit jej insolvenčnímu soudu a přezkoumat přihlášky pohledávek věřitelů vytvořit seznam těchto přihlášených pohledávek dle § 189 InsZ. Průběžně je rovněž IS povinen přezkoumávat úkony dlužníka v minulosti, které by mohly být v rozporu se zájmem o co nejvyšší uspokojení všech věřitelů, a v neposlední řadě též sestavit zprávu o své činnosti a informovat tak věřitele o stavu majetku dlužníka, možnosti a míře uspokojení jejich pohledávek a o své činnosti. Podle názoru autora jsou přitom zásadními povinnostmi právě zjištění a soupis dlužníkova majetku a přezkoumání přihlášených pohledávek.

---

[147] Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 3. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 5086/2008, potvrzené usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 6. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 5086/2008, 2 VSOL 142/2009.

[148] Podle Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 1 Ko 110/2003, není úkolem předběžného IS ocenění majetku dlužníka.

[149] Srov. § 113 odst. 1 věta 2 InsZ.

[150] Srov. § 27 odst. 2 InsZ.

Výše popsané základní úkony IS po jeho ustanovení jsou povinností IS vždy, a jsou tak společné všem způsobům řešení dlužníkova úpadku. Jelikož ve většině případů je dle zkušenosti autora zároveň s rozhodnutím o úpadku rozhodnuto též i o způsobu jeho řešení, splývají tyto „obecné“ úkony IS s úkony ostatními, typickými pouze pro ten který způsob řešení úpadku dlužníka. V rámci této kapitoly tak bude pojednáno o obecném základu a těžišti činnosti IS, když další práva a povinnosti jsou pak odlišná v závislosti na konkrétním způsobu řešení úpadku. Pojednání o postavení IS v konkrétních způsobech tak bude již zaměřeno na tyto odlišnosti a tyto „obecné“ úkony již nebudou znovu rozebírány.

6. 4. 1. Soupis majetku dlužníka

6. 4. 1. 1. Majetková podstata a její obsah

Je-li jednou ze dvou nejzásadnějších povinností IS po jeho ustanovení vytvoření soupisu majetkové podstaty, je nutné nejprve určit, co je jejím obsahem dle InsZ. Obsah majetkové podstaty můžeme omezit ze dvou hledisek – věcného a časového.

Z věcného hlediska jsou to podle § 206 InsZ obecně všechny dlužníkovy prostředky v nejširším slova smyslu. Demonstrativní pozitivní výčet uvádí § 206 InsZ a podle tohoto ustanovení obsahem majetkové podstaty jsou tak peníze, věci movité i nemovité, podnik, soubory věcí, cenné papíry, obchodní podíly, veškeré pohledávky, pravidelné příjmy dlužníka,[151] jakož i jiné penězi ocenitelné majetkové hodnoty. V případě, že dlužník je v některých případech spoluvlastníkem majetku, náleží do majetkové podstaty dle § 205 odst. 3 InsZ spoluvlastnický podíl dlužníka na tomto majetku, případně i majetek ve společném jmění manželů. Majetek třetích osob pak náleží do majetkové podstaty tehdy, stanoví-li to zákon, např. v případě tzv. neúčinných úkonů dlužníka dle § 235 a násl. InsZ, přičemž dokonce ani není vyloučeno, aby majetková podstata dlužníka byla tvořena pouze takovým majetkem.[152] Jak bylo řečeno, tento pozitivní výčet je výčtem demonstrativním, není tak vyloučeno, aby do ní náležely i jiné majetkové hodnoty[153] – těmi mohou být v praxi nejčastěji např. práva k užívání internetových domén. Do majetkové podstaty pak náleží i plody, přírůstky a příslušenství majetku.[154]

---

[151] Např. plat, mzda, jiné funkční požitky, náhrady mzdy, podpory apod.
[152] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2005, sp. zn. 29 Odo 322/2003.
[153] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 264.
[154] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 444. ISBN 978-80-7400-320-2.

Negativní výčet obsahu majetkové podstaty pak zahrnuje dle § 207 InsZ majetek, který nelze postihnout exekucí[155] a dle § 208 InsZ též majetek podléhající zvláštnímu režimu, např. účelové dotace, návratné výpomoci ze státního rozpočtu, majetek ČNB ve správě dlužníka apod.

Z hlediska časového je obsahem majetkové podstaty dle § 205 InsZ majetek dlužníka ke dni zahájení insolvenčního řízení a majetek, který dlužník nabyl po tomto okamžiku, podal-li insolvenční návrh sám dlužník. V případě věřitelského návrhu pak náleží do majetkové podstaty majetek dlužníka ke dni vydání předběžného opatření omezujícího dlužníka v nakládání s majetkem, ke dni rozhodnutí o úpadku a majetek nabytý dlužníkem po těchto okamžicích.

6. 4. 1. 2. Zjišťování obsahu majetkové podstaty insolvenčním správcem

Ví-li IS jako profesionál, co je či spíše může být součástí majetkové podstaty dlužníka, jak bylo uvedeno v předchozí části, je logicky povinen učinit jako osoba jednající s odbornou péčí všechny kroky k tomu, aby zjistil, zda takový majetek dlužníka existuje, a sepsal jej.

K řádnému a především co nejúplnějšímu zjištění majetku dlužníka slouží insolvenčnímu správci několik zdrojů. Těmi jsou především sám dlužník,[156] vlastní šetření IS a součinnost třetích osob, zejména orgánů veřejné správy.

Základním východiskem pro učinění si představy IS o možném rozsahu majetkové podstaty dlužníka jsou seznamy majetku, které jsou obligatorní náležitostí insolvenčního návrhu, případně které měl dlužník povinnost předložit insolvenčnímu soudu na výzvu dle § 128 odst. 3 InsZ. Na základě tohoto seznamu pak IS provádí další šetření, ať již vlastní, či za součinnosti dalších osob.

Podle § 210 InsZ je dlužník povinen poskytnout IS všestrannou součinnost při zjišťování majetkové podstaty. Je-li dlužníkem právnická osoba, má tuto povinnost statutární orgán dlužníka či jeho člen, případně likvidátor dlužníka. V případně statutárního orgánu dlužníka či jeho člena má tento povinnost součinnosti i v případě, že jeho funkce zanikla v posledních 3 měsících před zahájením insolvenčního řízení,[157] což má zabránit těmto osobám spekulativnímu odvolání z funkce za účelem maření činnosti IS. Kromě těchto osob může IS požadovat součinnost prostřednictvím insolvenčního soudu i od společníků,

[155] Např. dle § 321 a 322 OSŘ.
[156] Ať již v podobě seznamů majetku dlužníka, které je povinen předložit insolvenčnímu soudu dle § 104, resp. § 128 odst. 3 InsZ, nebo v podobě povinnosti součinnosti dlužníka s IS dle § 210 odst. 1 InsZ.
[157] Srov. § 210 odst. 2 věta 3 InsZ.

zaměstnanců nebo členů právnické osoby v rozsahu jejich oprávnění za tuto osobu jednat. V případě dlužníka – fyzické osoby mají povinnost součinnosti i zákonní zástupci dlužníka.

Nezanedbatelnou motivací (zejména) dlužníka je poté i možnost trestněprávního postihu osoby ztěžující výkon funkce IS například neposkytnutím součinnosti při zjišťování majetku dlužníka dle § 225 TZ – porušení povinností v insolvenčním řízení.

Ke zjištění majetku dlužníka může v případě neposkytnutí součinnosti dlužníkem posloužit i institut předvolání k výslechu a k prohlášení o majetku dle § 214 a násl. InsZ. Na návrh IS nebo věřitelského výboru či zástupce věřitelů může insolvenční soud předvolat dlužníka či osoby oprávněné za něj jednat k výslechu a vyzvat je k prohlášení o majetku. Náležitosti prohlášení o majetku stanoví § 215 InsZ a jsou jimi zejména údaje o dlužníkových příjmech, bankovních účtech, movitých i nemovitých věcech podniku apod.

Jako osoba jednající s odbornou péčí se IS logicky nemůže spolehnout pouze na součinnost dlužníka, který má zpravidla zcela opačný zájem, než je co nejúplnější zjištění jeho majetku. Z tohoto důvodu pak IS využívá jako nejzásadnější a nejužitečnější zdroj informací o majetku součinnost třetích osob, zejména osob vedoucích evidence různých druhů majetku, tzv. lustrace.

Podle § 43 a násl. InsZ může IS požadovat poskytnutí informací o dlužníkově majetku a další údaje nutné pro výkon správy od orgánů veřejné správy, notářů, exekutorů, osob vedoucích evidenci cenných papírů, provozovatelů telekomunikačních a poštovních služeb, dopravců i vydavatelů tisku, a to bezplatně v rozsahu, ve kterém by ji poskytly přímo dlužníku. Tato součinnost spočívá zejména v předání informací o majetku dlužníka, případně přímo vydání tohoto majetku. Pravidelným úkonem IS po ustanovení do funkce v insolvenčním řízení je provedení lustrací majetku dlužníka, a to zejména u orgánu evidence motorových vozidel, bank, finančního úřadu, katastru nemovitostí, obchodního rejstříku a v případě fyzické osoby pak i správy sociálního zabezpečení. V závislosti na zkušenosti IS a rozsahu konkrétního řízení se pak provádí i další lustrace – probíhající soudní řízení o vymožení pohledávek dlužníka, evidence lodí, letadel, cenných papírů, práv duševního vlastnictví apod. V případě, kdy osoba povinná k poskytnutí součinnosti odmítá součinnost poskytnout, oznámí to IS insolvenčnímu soudu a navrhne přijetí příslušného opatření. Tím bývá dle zkušenosti autora zpravidla návrh na uložení povinnosti povinnému subjektu k poskytnutí součinnosti ve stanovené lhůtě pod sankcí pořádkové pokuty, podle P. Budína

takovým opatřením může být i předvedení povinné osoby po jejím bezúspěšném předvolání.[158]

Jelikož IS v okamžiku svého ustanovení do funkce logicky nemůže mít povědomí o všech osobách, které mají či mohou mít v držení dlužníkův majetek, zakotvil zákonodárce do ustanovení § 213 InsZ povinnost osob držících dlužníkův majetek oznámit IS tuto skutečnost a umožnit IS prohlídku tohoto majetku a jeho ocenění.

V neposlední řadě by pak IS měl provést vlastní šetření spočívající ve fyzické návštěvě míst, kde se dlužníkův majetek nachází či by se mohl nacházet. Z tohoto pohledu se jeví jako nejúčinnější neavizovaná prohlídka sídla dlužníka, jeho nemovitostí či místa bydliště a trvalého pobytu přímo insolvenčním správcem či osobou jím pověřenou. Za tímto účelem je IS ze zákona dlužníkem oprávněn dle § 212 InsZ k přístupu do všech míst, kde má dlužník umístěn majetek. Neposkytne-li dlužník součinnost dobrovolně, může insolvenční soud na základě návrhu IS nařídit prohlídku bytu, sídla, místa podnikání, jakož i skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má dlužník svůj majetek, či lépe řečeno, kde by se takový majetek mohl či měl s největší pravděpodobností nacházet, neboť IS si v okamžiku návrhu takové prohlídky nemůže být jist, zdali takový majetek v těchto prostorách skutečně je. Postup při prohlídce bytu dle § 212 InsZ je pak zásadně shodný s postupem při soudním výkonu rozhodnutí dle § 325a a 325b OSŘ.

Nutno dodat, že IS by měl do soupisu MP zařadit nejen majetek, který dle InsZ najisto náleží do MP dlužníka, nýbrž i majetek, o němž má za to, že patří či může patřit do MP, a to i když existuje pochybnost, zda takový majetek do MP patří.[159] IS tak z procesní opatrnosti sepisuje do MP i tzv. sporný majetek, neboť o skutečnosti, zdali majetek do MP patří, či nikoliv, nerozhoduje definitivně IS, nýbrž insolvenční soud v rámci případného sporu o vyloučení takového majetku. Z tohoto důvodu a v souladu se snahou o maximalizaci výtěžku pro věřitele IS preventivně sepisuje i tento sporný majetek.

6. 4. 1. 3. Pořízení soupisu majetku dlužníka

Povinnost pořídit a soustavně doplňovat soupis MP dlužníka je insolvenčním zákonem stanovena pouze IS. Podle P. Budína ji ani nemůže převést na jinou osobu.[160] Soupis MP je tudíž vyústěním činnosti IS zjistit majetek dlužníka.

---

[158] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 272.
[159] Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.
[160] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 278.

Je-li osobě IS znám možný rozsah MP dlužníka (viz pododdíl 6. 4. 1. 1.) a takový majetek je v rámci výše popsaných úkonů zjištěn (viz pododdíl 6. 4. 1. 2.), je povinností IS vytvořit dle těchto zjištění jeho soupis.

Povinnost majetek dlužníka sepsat a soustavně tento soupis doplňovat stanoví IS § 217 InsZ. Náležitosti soupisu MP pak stanoví ustanovení § 218 až 220 InsZ ve spojení s prováděcí vyhláškou.[161] Při tom je IS povinen postupovat dle pokynů insolvenčního soudu a věřitelského orgánu.[162]

Výjimečně lze též od soupisu majetku dlužníka, případně od jeho ocenění, upustit. Lze tak učinit dle § 223 InsZ na základě rozhodnutí insolvenčního soudu v zákonem stanovených případech. Těmi jsou např. tzv. bagatelní řízení, např. v rámci úpravy tzv. nepatrného konkursu. Tento postup tak má urychlit insolvenční řízení v případech absence zpeněžitelného majetku, případně při zrychleném vyhotovení soupisu MP bez jeho ocenění pro urychlení jeho prodeje.[163]

Nutno dodat, že soupis MP dlužníka není jen prostou informativní inventarizací jeho majetku – prostým seznamem. Vzhledem k důsledkům, které sepsání majetku do soupisu MP dlužníka má či může mít,[164] se jedná o jeden z nejzásadnějších úkonů IS v insolvenčním řízení vůbec.[165]

Obecnou zásadou, kterou se tvorba soupisu majetku dlužníka řídí, je zásada jednoznačné identifikace. Cílem soupisu MP je totiž vytvoření jasného přehledu o tom, která konkrétní věc, pohledávka či právo je majetkem dlužníka, a kterou je tak možné identifikovat od majetku třetích osob. Z tohoto důvodu je tak zapotřebí provést identifikaci majetku v soupisu MP natolik přesně, aby jej nebylo možné zaměnit s majetkem jiným. InsZ ani VoJŘ sice nekonkretizuje, jak má přesná identifikace být provedena, leč pro dosažení zmíněného účelu je nutné provést ji co nejpřesněji. Podle důvodové zprávy k InsZ je cílem předejití sporů o to, zda určitý majetek byl vskutku seznatelným způsobem sepsán.[166] Nemovitosti je tak vhodné označit v souladu s jejich identifikací dle vyhl. č. 26/2007 Sb., katastrální vyhláška, vozidla jejich označením dle technického průkazu vozidla, tedy továrním označením,

---

[161] Srov. § 14 VoJŘ.
[162] Srov. § 217 InsZ.
[163] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 286.
[164] Např. oprávnění ke zpeněžení sepsaného majetku v konkursu ze strany IS dle § 280 InsZ, přechod dispozičního oprávnění k sepsanému majetku dle § 229 InsZ apod.
[165] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 464. ISBN 978-80-7400-320-2,
KRČMÁŘ, Z. *Přehled judikatury ve věcech konkursu a vyrovnání.* 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. s. 80. ISBN 80-7357-067-X.
[166] ZELENKA, J. a kol. *Insolvenční zákon.* 2. vyd. Praha : Linde Praha, 2008. s. 338. ISBN 978-80-7201-707-2.

registrační značkou, případě unikátním kódem VIN, je-li znám, pohledávky jejich výší, dlužníkem, titulem, číslem účetního dokladu a datem splatnosti, ostatní movité věci nejlépe výstižným popisem a inventárním číslem dle účetní evidence dlužníka apod. Od zásady jednoznačné identifikace je možné ustoupit dle § 218 InsZ pro překážku dočasné povahy bránící řádné identifikaci majetku, popřípadě při sepisování podniku dlužníka či věci hromadné nebo souboru věcí jako celku. I v těchto případech je ovšem nutné uvést je takovým způsobem, ze kterého je patrné, co všechno k těmto náleží v okamžiku jejich sepsání.

Co se týče členění soupisu MP, právní úprava se touto otázkou nezabývá a ani právní teorie ani praxe nemá na toto jednotný názor. J. Kotoučová preferuje členění soupisu MP dle účetnictví dlužníka,[167] J. Zelenka[168] i P. Budín[169] pak volí členění dle tematických celků, např. stroje, zásoby, nemovitosti, pohledávky majetek dlužníka v SJM, finanční majetek apod.

Ze strany IS je dle osobní zkušenosti autora jedním z cílů identifikace majetku i členění soupisu především snadná manipulace s majetkem s výhledem na jeho zpeněžení, tedy účelem je členit majetek dlužníka do takových tematických oblastí, které je možné zpeněžovat v rámci možností jako celky. Z tohoto důvodu tak autor sám doporučuje majetek dlužníka označovat dle možností nejen popisem, ale vždy i fyzicky unikátním interním inventárním číslem IS, případně i označením polohy (např. budovy), kde se konkrétní položka majetku (v případě movitých věcí) nachází.

Samostatnou problematiku při vytváření soupisu MP dlužníka pak představuje ocenění majetku, resp. jeho jednotlivých položek. Jednou z náležitostí soupisu MP dlužníka dle § 219 InsZ a § 14 VoJŘ je totiž právě ocenění sepisovaného majetku. Povinnost ocenit sepisovaný majetek je tak jednou z dalších významných, a nutno říci i jednou z obtížných, povinností IS v rámci insolvenčního řízení. Východiskem pro ocenění jednotlivých položek soupisu je účetní evidence dlužníka a dále pak „další dostupné informace.“ Zdrojem informací o ceně tak zpravidla bývá zkušenost IS z obdobných řízení, případně veřejně dostupné databáze, inzertních portálů či vyjádření znalých osob.

Cenou uvedenou v soupise je tzv. cena obvyklá, tedy odhad ceny, kterou by bylo možné v daný okamžik reálně prodejem věci získat, jinými slovy mělo by se jednat vzhledem k okolnostem o cenu tržní. Účelem ocenění položek v soupise je zejména *„odhad orientační*

---

[167] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 465. ISBN 978-80-7400-320-2.
[168] ZELENKA, J. a kol. *Insolvenční zákon.* 2. vyd. Praha : Linde Praha, 2008. s. 339. ISBN 978-80-7201-707-2.
[169] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 281.

hodnoty sepsaného majetku, se kterou je potom možno následně v průběhu insolvenčního řízení nějakým způsobem kalkulovat a z ní vycházet."[170] Podle § 219 odst. 1 věty 2 InsZ se ocenění provedené IS v soupisu zásadně neodráží v účetnictví dlužníka.

Ocenění majetku provádí IS zásadně sám, což vznáší značné nároky na jeho znalosti, praxi a kompetence v oblasti oceňování majetku. InsZ proto dává IS v rámci soupisu možnost zadat ocenění majetku znalcem. Obligatorně tak IS učiní v prvé řadě na žádost věřitelského orgánu, a to v případě, kdy ten znalecké ocenění i finančně zajistí. Dále je pak IS povinen provést ocenění majetku znalcem zásadně vždy i v případě, že se jedná o majetek, který tvoří předmět zajištění pohledávky věřitele, případně pokud majetková podstata má být zpeněžována jako celek, případně jako podnik.[171] IS může zadat ocenění znalci i bez žádosti věřitelského orgánu i v případě, že se nejedná o majetek tvořící předmět zajištění, a to tehdy, kdy se jedná o tzv. obtížně ocenitelný majetek, kterým můžou být např. rozsáhlé nemovitosti, podnik, stroje či práva z duševního vlastnictví apod. V takovém případě není nutný souhlas věřitelského orgánu. Jelikož IS je povinen v rámci výkonu své funkce jednat s odbornou péčí, vyústěním tohoto principu je pak omezení obsažené v § 219 odst. 3 druhé věty za středníkem InsZ, tedy zákaz provedení ocenění znalcem v těch případech, kdy by náklady na toto ocenění překročily výnos potencionálně získaný zpeněžením oceňovaného majetku.

Další obligatorní náležitostí soupisu MP dlužníka je i uvedení důvodu soupisu konkrétního majetku. IS tak je povinen uvést u každé jednotlivé položky i důvod, proč ji do soupisu MP pojal; v případě souběhu vícero důvodů pak je povinen uvést tyto všechny.[172] Nejčastěji bude důvodem existence vlastnického práva k položce soupisu vyplývající z účetní či jiné evidence majetku dlužníka, např. z katastru nemovitostí, evidence vozidel apod.

Soupis MP dlužníka se všemi náležitostmi, jak uvedeno výše, je IS povinen bez zbytečného odkladu zaslat insolvenčnímu soudu, který je povinen jej zveřejnit neprodleně v insolvenčním rejstříku. To je významnou novinkou oproti úpravě v ZKV, kde soupis MP dlužníka nebyl veřejně přístupný. Stejný postup se uplatní i v případě doplnění soupisu či vynětí nebo vyloučení některé položky tak, aby insolvenční rejstřík zásadně obsahoval aktuální přehled o sepsaném majetku dlužníka a i třetí osoby měly přehled o tom, co je, či není ze strany IS a insolvenčního soudu považováno za majetek dlužníka, a mohly se proti tomuto účinně bránit.

---

[170] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 282.
[171] Srov. § 219 odst. 4 InsZ.
[172] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 284.

6. 4. 1. 4. Možnosti korekce obsahu soupisu majetku dlužníka

Jelikož se v případě MP dlužníka zpravidla jedná o dynamicky se vyvíjející masu majetku, bylo třeba v rámci InsZ upravit i možné změny rozsahu MP.

Pomineme-li změny v rozsahu MP ve smyslu § 206 odst. 2 InsZ, tedy plody, přírůstky a užitky a příslušenství majetku dlužníka, a dále dynamickou složku průběžně přibývajících částek odpovídajících srážkám z příjmů dlužníka ve smyslu § 207 odst. 2 InsZ, je třeba v rámci insolvenčního řízení též řešit situace, kdy dochází ke změně rozsahu MP dlužníka úkonem IS, třetí osoby nebo orgánu či např. i vyšší mocí.

Jak bylo uvedeno již v předcházející části, je IS podle § 217 InsZ povinen soupis MP nejen pořídit, ale i jej nadále doplňovat, přičemž tato jeho povinnost nezaniká uplynutím času, a trvá tak po celou dobu trvání insolvenčního řízení. Majetek, který IS zjistí po prvním zveřejnění soupisu majetkové podstaty, tak je možné[173] do soupisu majetkové podstaty kdykoliv doplnit. Zpravidla se tak děje tehdy, oznámí-li insolvenčnímu správci třetí osoba, že má v držení majetek dlužníka,[174] případně zjistí-li IS další majetek po provedení lustrací majetku dlužníka, osobního zjištění apod.

Na straně druhé se lze setkat se situací, kdy naopak majetek, který byl zjištěn lustrací či z účetní evidence dlužníka, fyzicky neexistuje, ať již z jakéhokoliv důvodu (nepřesná evidence, odcizení apod.) Stejně tak je zapotřebí řešit situaci, kdy majetek, ač existující a řádně sepsaný, není možné zpeněžit, případně náklady spojené s jeho zpeněžením by překročily výtěžek takového zpeněžení, tedy majetek nemůže posloužit k uspokojení věřitelů. I tyto situace je tak nutné řešit aktualizací soupisu MP dlužníka. Oprávnění IS k vynětí takového majetku plyne přímo z § 227 InsZ. Opakem soupisu majetku je tak úkon vynětí majetku ze soupisu ze strany IS, ke kterému je IS oprávněn zásadně[175] po předchozím souhlasu věřitelského orgánu a insolvenčního soudu. Analogicky tak jako v případě soupisu majetku je i v případě jeho vynětí uvedeno v aktualizovaném soupisu MP dlužníka datum a důvod vynětí.

Jelikož úkon soupisu majetku může mít závažné důsledky pro možnost dispozice s tímto majetkem a zároveň se jedná o zásadně jednostranný úkon IS, je v rámci § 225 a 226 InsZ zakotvena možnost jak třetích osob, tak i dlužníka požadovat vyloučení, resp. vynětí majetku ze soupisu. Předně je nutné uvést, že IS je oprávněn sepsat do MP dlužníka i majetek třetích osob, o němž má za to, že právo dlužníka k tomuto majetku je sporné. V takovém

[173] Ba jedná se o významnou povinnost IS, jejíž porušení by mohlo být důvodem až pro zproštění IS z funkce pro porušení jeho povinnosti jednat s odbornou péčí.
[174] Např. soudní exekutor, banka, věřitel, obchodní partner apod.
[175] Výjimku představuje situace dle § 315 odst. 1 písm. c) InsZ v rámci odchylek tzv. nepatrného konkursu.

případě, ví-li IS, kdo by k takto sepsanému majetku mohl uplatňovat svoje právo, takovou potencionálně oprávněnou osobu vyrozumí o skutečnosti, že předmětný majetek sepsal. Učiní tak písemně podle § 224 odst. 1 InsZ a na žádost takové osoby jí o tom vydá osvědčení. Je-li takovým sporným majetkem nemovitost či jiná věc evidovaná ve veřejném registru, vyrozumí IS o úkonu soupisu této věci i orgán vedoucí tuto evidenci.

Třetí osoby se posléze mohou u insolvenčního soudu domáhat žalobou dle § 225 InsZ toho, aby předmětný majetek, ke kterému uplatňují své právo, které vylučuje soupis tohoto majetku do MP dlužníka,[176] byl z MP dlužníka vyloučen. Takovou žalobu musí podat nejpozději do 30 dnů od okamžiku, kdy takové osobě bylo doručeno vyrozumění IS o soupisu tohoto majetku, přičemž tato lhůta je považována za lhůtu hmotněprávní. Není tedy vyloučeno, aby žaloba byla podána ještě před tím, než IS tuto osobu formálně vyrozumí, ovšem nejpozději musí být věcně a místně příslušnému soudu doručena třicátý den po obdržení vyrozumění o jejím soupisu do MP dlužníka. Pokud žaloba podána včas není, popřípadě je zamítnuta, odmítnuta či řízení o ní zastaveno, platí, že majetek byl sepsán do MP dlužníka oprávněně. Jedná se o tzv. incidenční spor dle § 159 odst. 1 písm. b) InsZ.

V této souvislosti vyvstává otázka, zdali lhůta pro podání vylučovací žaloby končí v předem daný okamžik i v případech, kdy osoba, která k sepsané věci uplatňuje své právo, se o soupisu věci vůbec nedozvěděla, ať již z důvodu úmyslného jednání správce, jeho opomenutí, či snad z důvodu jeho nevědomosti o takové osobě. Podle názoru autora pak lhůta pro podání této žaloby končí okamžikem zpeněžení takto neprávem sepsaného majetku, kdy oprávněná osoba již logicky nemůže vůči IS uplatnit právo na vyloučení, a právo na vyloučení věci se zpeněžením přeměňuje na právo na vydání výtěžku zpeněžení věci, případně na náhradu škody.[177] K tomuto závěru lze dospět v souladu s § 100 odst. 2 OZ, kdy případné vlastnické právo k věci ze strany oprávněné osoby nepodléhá promlčení, a lze jej tak vůči IS uplatňovat až do okamžiku, kdy IS má věc v dispozici. Stejný názor na okamžik, do kterého může oprávněná osoba podat proti IS žalobu na vyloučení věci z MP, zastává i J. Kotoučová.[178]

Podání vylučovací žaloby dle § 225 InsZ má pro IS zásadní důsledek, kterým je omezení v nakládání se sporným majetkem. Podle § 225 odst. 4 InsZ totiž IS zásadně[179] nesmí takový majetek zpeněžit až do okamžiku pravomocného skončení řízení o podané žalobě, ani

[176] Např. vlastnické právo.
[177] Srov. § 225 odst. 6 InsZ.
[178] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 475. ISBN 978-80-7400-320-2.
[179] Výjimku představuje odvracení újmy bezprostředně hrozící tomuto majetku.

s ním jinak nakládat. Výjimečně může IS sporný majetek zpeněžit tehdy, když v prvním stupni je žaloba zamítnuta, odmítnuta či řízení o ní zastaveno i před pravomocným skončením takového řízení. Z výtěžku tohoto zpeněžení však věřitelé mohou být uspokojení až po pravomocném skončení řízení.

Zcela novým institutem[180] je pak možnost vynětí majetku z MP na žádost samotného dlužníka dle § 226 InsZ. Ta je však omezena pouze na majetek sepsaný do MP, který dle § 207 a 208 InsZ do MP neměl být vůbec sepsán. Na rozdíl od vylučovací žaloby dle § 225 InsZ dlužník uplatňuje toto své právo návrhem přímo vůči IS, který návrh předloží k posouzení věřitelskému orgánu a poté k rozhodnutí insolvenčnímu soudu v rámci jeho dohlédací činnosti. Dlužník tak může učinit ve lhůtě bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl, nebo při náležité péči měl dozvědět o sepisu tohoto majetku do MP. Zákon tak nestanoví přesnou lhůtu k podání tohoto dlužnického návrhu, lze však dovodit, že jako opožděný bude považován návrh, který vzhledem k publicitě veškerých písemností v rámci elektronického insolvenčního rejstříku nebude podán nejpozději neprodleně po uveřejnění soupisu tohoto majetku tam.[181]

6. 4. 1. 5. Dispoziční oprávnění k majetku v soupisu

Soupis MP je, jak bylo již poznamenáno v předcházející části této práce, jedním ze dvou nejzásadnějších úkolů a činností IS během insolvenčního řízení.[182] Sepsání konkrétní věci či práva do MP dlužníka má totiž zásadní důsledky v rovině nakládání s takto sepsaným majetkem – např. možnost dispozice se sepsaným majetkem pouze ze strany osoby k tomu oprávněné dle § 217 věty 2 InsZ, či založení oprávnění IS ke zpeněžení sepsaného majetku v rámci způsobu řešení úpadku konkursem.

Ustanovení § 229 InsZ stanoví základní pravidla pro dílčí fáze insolvenčního řízení, na základě nichž může disponovat s majetkem konkrétní osoba, pročež je považováno za jedno z klíčových ustanovení.[183] Co se rozumí samotným nakládáním s majetkem, pak stanoví § 228 InsZ, kde je stanoven demonstrativní výčet činností a úkonů, ke kterým je ve vztahu k majetkové podstatě oprávněna osoba s dispozičními oprávněními. V zásadě se jedná o všechny úkony týkající se majetku, jimiž se rozumí i výkon společnických či členských práv

[180] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 292.
[181] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 292.
[182] *Poradna Konkursních novin* [online], Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 28. 1. 2009 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2019>.
[183] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 482. ISBN 978-80-7400-320-2.

v jiných osobách, nakládání s právy průmyslového vlastnictví a v neposlední řadě s tím související práva a povinnosti zaměstnavatele ve vztahu k zaměstnancům dlužníka, stejně tak jako plnění daňových, evidenčních, účetních a jiných obdobných povinností dlužníka.

Kdo je osobou s dispozičními oprávněními v jednotlivých fázích insolvenčního řízení, obecně stanoví § 229 odst. 3 InsZ. Samozřejmá je možnost korekce např. formou předběžného opatření nařízeného insolvenčním soudem. V období do rozhodnutí o úpadku je tak osobou s dispozičními oprávněními zásadně dlužník, stejně tak jako od okamžiku povolení reorganizace a oddlužení. V rámci konkursu pak dispoziční oprávnění přechází na IS. Výjimku představuje majetek tvořící předmět zajištění v rámci oddlužení dle § 409 odst. 2 InsZ a majetek v rámci formy oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, kde dispoziční oprávnění okamžikem schválení příslušné formy oddlužení přechází na IS. Z uvedeného výčtu ovšem vyplývá, že pro období od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o konkrétním způsobu jeho řešení (konkurs, reorganizace či oddlužení), nesplývají-li tyto okamžiky v jeden, není stanovena konkrétní osoba s dispozičními oprávněními. Odborná veřejnost se však shoduje na tom, že tuto „mezeru v zákoně“ je nutné doplnit výkladem a i v období mezi rozhodnutím o úpadku a o způsobu jeho řešení náleží dispoziční oprávnění dlužníkovi.[184]

I přes tyto velmi významné účinky, které sepsání majetku do soupisu MP má, se dle názoru autora právní teorie ani praxe neshoduje na tom, zdali úkon sepsání majetku do MP má toliko deklaratorní, či konstitutivní povahu. Jinými slovy se jedná o to, zda dispoziční oprávnění k majetku dlužníka uvedenému v soupise nabývá v rámci konkursu IS v okamžiku sepsání tohoto majetku (zveřejnění soupisu MP v insolvenčním rejstříku), či zda si okamžikem soupisu majetku IS pouze vyhrazuje právo nakládat s tam uvedeným majetkem výlučně sám a zakládá tím právo k jeho zpeněžení.

Vcelku jednoznačná[185] je situace v případě, kdy rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dle § 148 InsZ následuje až s odstupem po rozhodnutí o úpadku dle § 136 InsZ, tedy dostatečně dlouho poté pro to, aby v rozhodnutí o úpadku ustanovený IS stihnul vytvořit soupis MP dlužníka ještě před okamžikem přechodu dispozičních oprávnění k majetku. Okamžikem rozhodnutí o způsobu řešení úpadku pak na osobu s dispozičním oprávněním přechází dispoziční oprávnění k majetku uvedenému v soupisu a dispoziční oprávnění

---

[184] *Výkladové stanovisko č. 1* [online], Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, vydáno dne 10. 1. 2008 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/downloads/vykladove_stanovisko_01_2008.pdf>.
KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 483. ISBN 978-80-7400-320-2.
[185] Ve smyslu InsZ.

k dalšímu majetku pak na tuto osobu přechází až okamžikem soupisu takového majetku ze strany IS.

V zásadě také není sporu o tom, že soupis MP vytvořený IS v rámci konkursu opravňuje výhradě IS k dispozici se sepsaným majetkem[186] a zároveň jej opravňuje ke zpeněžení takto sepsaného majetku,[187] stejně tak jako jednoznačná povinnost IS vyhotovit soupis MP, a to pokud možno co nejdříve po svém ustanovení do funkce.

Argumentem pro chápání úkonu soupisu majetku do MP dlužníka jako úkonu deklaratorního je zejména ustanovení § 229 odst. 3 písm. b) ve spojení s § 205 až 206 InsZ v situaci, kdy je o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem rozhodnuto již v rozhodnutí o úpadku dle § 136 a 148 InsZ – tedy že dispoziční oprávnění k majetku dlužníka přechází na IS okamžikem prohlášení konkursu, (tedy ve stejný okamžik, kdy je IS ustanoven do funkce), leč soupis MP může sestavit IS až po svém ustanovení a seznámení se s majetkem dlužníka. Z toho pak plyne otázka, kdo je v období od prohlášení konkursu do okamžiku soupisu MP oprávněn s majetkem nakládat? Ze zákona je k tomu oprávněn IS dle § 229 odst. 3 písm. b) i § 246 InsZ již v okamžiku prohlášení konkursu. A contrario v případě, kdy by soupis MP měl toliko konstitutivní charakter, má v období do soupisu MP dispoziční oprávnění stále ještě dlužník v rozporu s uvedenými ustanoveními? Či snad se jedná o „dispoziční vakuum“, kdy není oprávněn majetkem nakládat nikdo a nikdo tak ani není za tento majetek odpovědný? Z tohoto důvodu by bylo na místě považovat soupis MP za deklaratorní akt IS, který v zásadě formalizuje a konkretizuje skutečný obsah MP dlužníka, jak je vymezen § 205 a 206 InsZ, pro účely dalšího nakládání s tímto majetkem v rámci insolvenčního řízení. Shodný názor lze dovodit i u P. Budína.[188]

Na straně druhé pro chápání povahy soupisu MP jako konstitutivní svědčí účinky soupisu majetku vůči třetím osobám uplatňujícím své právo k takto sepsanému majetku, nepřímo i ustanovení § 217 věta 2 InsZ a také např. i názor NS[189] zabývající se takovýmto sepisem. Na základě tohoto totiž ve vztahu k majetku, na který uplatňuje nárok třetí osoba, a který IS sepíše do MP dlužníka, je osobou s dispozičními oprávněními v rámci konkursu IS právě od okamžiku jeho soupisu, teoreticky pak do doby, než je dle § 225 InsZ pravomocně rozhodnuto o tom, zdali věc do MP dlužníka náleží, či nikoliv.

---

[186] Srov. § 217 InsZ.
[187] Srov. § 280 InsZ.
[188] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 298, 318.
[189] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 583/2008.

Z výše uvedeného tak lze uzavřít, že charakter soupisu MP, jakožto jednoho z nejdůležitějších úkonů IS v řízení, z hlediska jeho účinků na dispoziční oprávnění k majetku není jasně dán. Autor se však kloní spíše k deklaratornímu pojetí soupisu MP s tím, že po soupisu majetku je dispozice se sepsaným majetkem ze zákona přiznána jen k tomu oprávněné osobě, k čemuž ho vede především praktická stránka věci při situaci prohlášení konkursu již v rozhodnutí o úpadku a zejména hrozba již zmíněného „dispozičního vakua" při přijetí názoru ryze opačného. Lze tak shrnout, že okamžikem prohlášení konkursu již v rozhodnutí o úpadku přechází tímto okamžikem dispoziční oprávnění k dlužníkovu majetku ve smyslu § 205 a 206 InsZ na IS s tím, že IS je povinen tento majetek neprodleně konkretizovat v soupisu, co se týče majetku dalšího (např. majetku třetích osob, který IS chce do soupisu MP zahrnout), tak dispoziční oprávnění k němu přechází na IS okamžikem jeho soupisu.

6. 4. 2. Sestavení seznamu přihlášených pohledávek a jejich přezkoumání

Jelikož cílem této práce je rozebrat a zhodnotit postavení IS v rámci českého právního řádu, bude v rámci této kapitoly zásadně pojednáno toliko o právech a povinnostech IS při práci s přihláškami pohledávek věřitelů, nikoliv o samotných náležitostech přihlášek pohledávek a podrobnostech a náležitostech jejich uplatnění.

Proces přezkoumávání přihlášek podaných věřiteli ze strany IS lze dle autorova názoru rozčlenit v zásadě do třech kroků, které by měly být ze strany IS při přezkoumání přihlášek a přípravě přezkumného jednání vykonány.

6. 4. 2. 1. Přezkoumání přípustnosti a přezkoumatelnosti přihlášky

Prvotně IS posuzuje věřitelem přihlášenou pohledávku co do její přípustnosti a přezkoumatelnosti.

Přihláška věřitele je přípustná tehdy, jedná-li se o pohledávku, která se v rámci insolvenčního řízení uplatňuje přihláškou a zároveň není ze zákona vyloučena z uspokojení. Přezkoumatelná je pak taková přípustná přihláška, ze které je zřejmé, čeho a z jakého důvodu se věřitel domáhá.[190]

Přípustnost přihlášky pohledávky se posuzuje jak z hlediska časového, tak i věcného. Z hlediska časového se posuzuje tzv. včasnost podání přihlášky. Dle § 110 a § 136 odst. 2 písm. d) InsZ lze pohledávku uplatnit přihláškou od okamžiku zahájení insolvenčního řízení

[190] Srov. analogicky § 79 OSŘ.

do konce lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku dlužníka, která činí nejméně 30 dnů a nejvýše 2 měsíce, v případě řešení úpadku oddlužením pak právě 30 dnů.[191] Výjimečně, v případě tzv. známých zahraničních věřitelů, kterým insolvenční soud v souladu s § 430 InsZ zasílá výzvu k podání přihlášky zvlášť, lhůta pro podání přihlášky v souladu s § 74 InsZ začíná běžet až ode dne, kdy jim výzva k podávání přihlášek byla doručena zvlášť.[192] Ačkoliv InsZ je v zásadě postaven na lhůtách tzv. hmotněprávních – viz např. § 225 odst. 2 InsZ, lhůta pro podání přihlášky pohledávky je považována za lhůtu procesní a postačí tedy, pokud přihláška posledního dne této lhůty bude předána k přepravě orgánu, který ji má doručit.[193]

Z hlediska věcného je zejména důležité odlišit přihlášené pohledávky, které jsou z uspokojení vyloučeny dle § 170 InsZ, od pohledávek, které se sice v insolvenčním řízení uspokojují, nikoliv však přihláškou pohledávky – tedy pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené.[194] Pohledávkami vyloučenými z uspokojení jsou dle § 170 InsZ např. úroky z prodlení přirostlé či splatné po rozhodnutí o úpadku, smluvní pokuty vzniklé po rozhodnutí o úpadku, náklady řízení účastníků vzniklé jim účastí v insolvenčním řízení, pohledávky věřitelů z darovacích smluv či mimosmluvní sankce, tj. pokuty a penále, vyjma penále za nezaplacení daní, cel, poplatků a pojistného na sociální a zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku; zpravidla jsou takovými pohledávkami pokuty za přestupky.

Přihlášky pohledávek, které jsou nepřípustné pro jejich opožděnost, vrátí IS insolvenčnímu soudu k rozhodnutí o tom, že se k nim nepřihlíží, a jsou tak odmítnuty dle § 185 InsZ, neučinil-li tak insolvenční soud již sám. Co se týče pohledávek, které sice v rámci insolvenčního řízení z uspokojení vyloučeny nejsou, ale neuplatňují se přihláškou (tzv. zapodstatové pohledávky a pohledávky jim na roveň postavené), insolvenční soud takové přihlášky zpravidla taktéž odmítne dle § 185 InsZ s odůvodněním, že se jedná o pohledávky, které se uspokojují dle § 230 InsZ. Přihlášky nepřípustných pohledávek tak IS vůbec nezařazuje do seznamů pro přezkumné jednání.

Problematická je situace tehdy, pokud je přihlášená pohledávka nepřípustná jen částečně. V takovém případě dle názoru autora nelze uplatnit popsaný postup a IS pak tuto nepřípustnou část pohledávky popře při přezkumném jednání; takováto praxe se uplatňuje

[191] Srov. § 136 odst. 3 InsZ.
[192] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008, 29 NSČR 4/2008 (uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 25/2009).
[193] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. KSHK 41 INS 128/2008, 1 VSPH 8/2008 (Rc 49/2009).
[194] Srov. § 168 odst. 3, § 169 odst. 2 a § 203 InsZ.

zejména v případě přihlášky úroků z prodlení přirostlých i po rozhodnutí o úpadku. Rozdíl v takovýchto přihlášených úrocích je pak zásadně popírán ze strany IS v rámci přezkumu.

Dále se IS zabývá též přezkoumatelností přihlášených pohledávek. Zde je na místě rozlišovat, kdy se u přihlášené pohledávky jedná o takovou vadu či neúplnost, pro kterou ji nelze řádně přezkoumat, či kdy se jedná o vadu takové charakteru, který způsobuje nikoliv nepřezkoumatelnost pohledávky, nýbrž „pouze“ skutečnost, že tato pohledávka, ač přezkoumatelná, nebyla prokázána, a tudíž bude ze strany IS popřena.

Základní povinností věřitele přihlašované pohledávky je podání přihlášky na stanoveném formuláři[195] a uvedení důvodu vzniku a výše přihlašované pohledávky.[196] Tyto základní povinnosti jsou pak ve svém důsledku i podmínkami přezkoumatelnosti přihlášené pohledávky. Z tohoto důvodu pak rozlišujeme nepřezkoumatelnost co do obsahu a co do formy.

Co do obsahu je pohledávka nepřezkoumatelná tehdy, obsahuje-li přihláška takové vady či je natolik neúplná, že jednoznačně nevymezuje výši a důvod vzniku pohledávky, tedy např. nedostatečně či zmatečně popisuje skutkový stav zakládající uplatňovaný nárok. V zásadě pak je přihláška nepřezkoumatelná tehdy, pokud neobsahuje povinné obsahové náležitosti vyžadované VoJŘ a ustanovením § 174 a 175 InsZ. Naproti tomu se o vadu či neúplnost přihlášené pohledávky nejedná tehdy, pokud přihláška formálně i obsahově splňuje stanovené náležitosti, leč věřitel nepřipojil požadované přílohy. V takovém případě bude přihláška bez dalšího přezkoumána, ovšem zásadně s důsledkem popření této pohledávky ze strany IS, neboť věřitel tímto nesplnil svou povinnost důkazní a existenci svého nároku tak neprokáže.[197]

Co do formy je pak podle současné judikatury pohledávka nepřezkoumatelná tehdy, pokud není podána na předepsaném formuláři.[198]

Věřitele pohledávek, které IS shledá nepřezkoumatelnými pro jejich vady či neúplnost (ať již obsahově, či formálně), IS vyzve k opravě či doplnění, jež je nutné adresovat opět insolvenčnímu soudu,[199] k čemuž mu v souladu s § 188 odst. 2 InsZ stanoví lhůtu v délce nejméně 15 dní. IS současně ve výzvě věřitele poučí, jak má opravu provést, a rovněž jej poučí o důsledku nedoplnění přihlášky ve stanovené lhůtě, kterým je rozhodnutí o tom, že se k přihlášce věřitele nepřihlíží. Toto rozhodnutí pak vydává insolvenční soud na návrh IS,

[195] Srov. § 176 InsZ.
[196] Srov. § 174 odst. 2 InsZ.
[197] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. KSUL 45 INS 150/2008, 1 VSPH 94/2008.
[198] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008.
[199] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2010, sp. zn. MSPH 96 INS 4203/2009, 1 VSPH 192/2010.

který předloží soudu přihlášku, jíž shledal nepřezkoumatelnou, spolu s výzvou adresovanou věřiteli, po marném uplynutí lhůty k opravě/doplnění přihlášky.

6. 4. 2. 2. Sestavení seznamu přihlášených pohledávek

Jelikož stanovisko IS i dlužníka k přihlášené pohledávce je zásadně definitivně zřejmé až od okamžiku jejího přezkoumání v rámci nařízeného přezkumného jednání, je dalším zásadním úkolem IS sestavení seznamu přihlášených pohledávek jakožto podkladu pro jejich přezkoumání na tomto přezkumném jednání.

Z přihlášek věřitelů, které IS obdržel od insolvenčního soudu a které přezkoumal dle jejich přípustnosti a přezkoumatelnosti, sestavuje IS seznam. Přihlášky pohledávek, které jsou vyloučeny z uspokojení, případně takové, ke kterým se nepřihlíží, popř. u nichž to stanoví zákon – tedy zpravidla pohledávky nepřípustné a nepřezkoumatelné, jejichž vady nebyly přes výzvu dle § 188 odst. 2 InsZ odstraněny, se do seznamu nezařazují.[200]

Náležitosti seznamu přihlášených pohledávek stanoví § 189 InsZ ve spojení s § 11 VoJŘ. Mezi nejdůležitějšími je nutné zmínit zejména údaje o řízení, ke kterému se seznam vztahuje (tj. údaje o insolvenčním soudu, IS, spisové značce, dlužníku apod.), o věřiteli a charakteru přihlášené pohledávky (číselné označení, výše, důvod, zajištění, vykonatelnost, podmíněnost apod.) V neposlední řadě má pak seznam přihlášených pohledávek obsahovat i stanovisko dlužníka a IS k jednotlivé pohledávce. Vzhledem k tomu, že IS může jednak v rámci přezkumného jednání[201] a jednak v některých případech i poté[202] své stanovisko změnit od stanoviska uvedeného v seznamu, je nutné považovat v něm uvedené stanovisko za předběžné.

Ačkoliv je insolvenční řízení v dnešní podobě do značné míry formalizováno, ba v některých ohledech jej lze bez nadsázky považovat za řízení formulářové,[203] podoba seznamu přihlášených pohledávek, až na jeho podstatné obsahové náležitosti uvedené v § 11 VoJŘ, není (stejně tak jako v případě soupisu MP) jednotně stanovena. V současné době se tak objevují názory, že poté, co se formulářové přihlášky pohledávek, stejně tak jako i další úkony v rámci insolvenčního řízení osvědčily a přispěly k zefektivnění jeho průběhu, i seznam přihlášených pohledávek, soupis majetkové podstaty, jakož i např. zprávy o činnosti IS v řízení by bylo vhodné přinejmenším standardizovat, ne-li zvolit i v těchto případech

[200] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 243. ISBN 978-80-7357-375-1.
[201] Srov. § 192 odst. 1 InsZ.
[202] Srov. § 201 odst. 1 písm. b) InsZ.
[203] Např. v případě dlužnického návrhu na povolení oddlužení.

jejich jednotnou formulářovou podobu, aby došlo k dalšímu zefektivnění průběhu insolvenčního řízení.[204] K tomu si autor dovolí jen poznámku, že zvýšení efektivity řízení je v tomto případě sporné. Je sice nutné uznat, že jednotnost těchto seznamů by zajisté přispěla k lepší orientaci ze strany insolvenčních soudů, nicméně ze strany insolvenčních správců by mohlo dojít i k efektu zcela opačnému, když v současnosti tito zhusta disponují (ať již vlastním, či nakoupeným) software, skriptem či jiným interním systémem, který je schopen seznam přihlášených pohledávek více méně generovat z interních podkladů IS. Pokud by tak byl zaveden jednotný formulář těchto seznamů, vyvolalo by to patrně značné problémy s adaptací interních systémů insolvenčních správců na tyto formuláře a v konečném důsledku by to mohlo insolvenční řízení na straně IS naopak zkomplikovat.

Sestavený seznam přihlášených pohledávek IS zašle insolvenčnímu soudu, a to v takovém časovém předstihu, aby bylo možné dodržet zákonné lhůty pro zveřejnění tohoto seznamu v insolvenčním rejstříku dle § 189 odst. 3 InsZ. Současně IS zveřejní podmínky, kdy a kde mohou účastníci do seznamu přihlášených pohledávek a do podkladů, na jejichž základě byl sestaven, nahlížet. Tyto povinnosti zpravidla s výslovným termínem jejich splnění uloží insolvenční soud IS již v rozhodnutí o úpadku.[205]

Tak jako soupis MP není jen prostou evidencí majetku dlužníka, rovněž i seznam přihlášených pohledávek ve svém důsledku není jen pouhou evidencí závazků dlužníka pro účely insolvenčního řízení. Podle § 200 InsZ se totiž seznam přihlášených pohledávek stává exekučním titulem, tedy veřejnou listinou, která však nepředstavuje překážku res iudicata.[206] Podmínkou pro to, aby se seznam přihlášených pohledávek stal pro konkrétní pohledávku exekučním titulem, je její zjištění v rámci přezkumného jednání, nepopření ze strany dlužníka, a skončení insolvenčního řízení.[207]

Podle J. Kotoučové pak seznam přihlášených pohledávek může sloužit i např. k předběžnému posouzení výsledku insolvenčního řízení, zjištění možných sporů o fiktivní či nadhodnocené pohledávky, lze z něj i odhadnout možný průběh hlasování na schůzi věřitelů, složení věřitelských orgánů či z něj lze učinit i předběžný závěr o odborné péči IS, a zvážit tak jeho možné odvolání na následné schůzi věřitelů dle § 29 InsZ.[208]

---

[204] Standardizace a elektronizace insolvenční řízení zefektivní. *Konkursní noviny*. 2011, roč. XIV, č. 22, s. 1-2. ISSN 1213-4023.
[205] Viz např. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 13. 9. 2011, sp. zn. KSPA 56 INS 8746/2011.
[206] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 412. ISBN 978-80-7400-320-2.
[207] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2479/2006.
[208] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 413. ISBN 978-80-7400-320-2.

6. 4. 2. 3. Stanovisko správce k přihlášené pohledávce a jeho účinky

Jak bylo zmíněno výše, v seznamu přihlášených pohledávek uvede IS své stanovisko k jednotlivým pohledávkám, ke kterému dospěl již v rámci vlastního přezkoumání pohledávek, které jsou přípustné a přezkoumatelné.

Při přezkoumání přihlášených pohledávek pak IS hodnotí jejich oprávněnost, tj. zdali taková pohledávka ze strany věřitele byla v rámci podané přihlášky prokázána, a to jak co do existence vůbec, tak i co do přihlášené výše. Při tom IS však není vázán právní kvalifikací provedenou věřitelem, oprávněnost přihlášeného nároku tak posuzuje podle vylíčených skutkových okolností bez ohledu na označení nároku v přihlášce.

IS tak přihlášené pohledávky posuzuje podle podkladů věřitelů připojených k přihlášce, interních dokladů dlužníka a jeho účetní či jiné obdobné evidence. V rámci tohoto posuzování může dle § 188 InsZ využít i součinnosti orgánů obdobně jako v rámci zjišťování MP.

Současně IS vyzve i dlužníka k vyjádření k přihlášeným pohledávkám. K tomu je nutné dodat, že zejména při řešení úpadku dlužníků – nepodnikatelů je vyjádření dlužníka prakticky jediným zdrojem informací, nepočítaje v to podklady připojené věřitelem v přihlášce, protože absence oficiální účetní evidence znemožňuje IS efektivně zjistit např. skutečnost, zdali daná pohledávka nebyla již uhrazena apod. IS však nemůže popřít pohledávku pouze z toho důvodu, že není zanesena do účetní či jiné evidence dlužníka, shledá-li ji jinak oprávněnou, což je i v souladu s důvody popření pohledávky dle § 193 až 195 InsZ.[209]

S ohledem na ustanovení § 36 InsZ a požadavek výkonu funkce IS s odbornou péčí pak je třeba právě přezkoumávání pohledávek věnovat náležitou péči.

Pro účely insolvenčního řízení je třeba přihlášené pohledávky posuzovat i co do jejich zajištění, podmíněnosti, tj. vázanosti povinnosti dlužníka plnit pohledávku na splnění určité podmínky, a případné vykonatelnosti uvedeného titulu.

Rozlišování pohledávek na zajištěné a nezajištěné má zásadní význam zejména v rámci jejich uspokojování i práv těchto věřitelů na průběh insolvenčního řízení.[210] Charakter pohledávky a její případné zajištění je však dle názoru autora nutné posuzovat pouze ve vztahu k insolvenčnímu řízení, resp. majetku tvořícímu předmět zajištění náležejícímu do MP,

---

[209] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 239. ISBN 978-80-7357-375-1.
[210] Srov. § 230 odst. 2 a § 293 InsZ.

neboť pouze prokázání takovéhoto vztahu způsobí změnu (zpravidla ne však vždy zlepšení[211]) postavení věřitele v rámci insolvenčního řízení. Při tom je třeba vycházet z definice zajištěného věřitele uvedené v § 2 písm. g) InsZ. Ačkoliv totiž podle OZ je způsobem zajištění i např. uznání dluhu, ručení třetí osoby či zástavní právo k věci třetí osoby, pro účely postavení věřitele v rámci insolvenčního řízení je relevantním způsobem zajištění pouze zajištění pohledávky *„majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to zástavním právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy.“*[212] K tomu si autor dovolí jen poznámku, že formuláře přihlášek pohledávek vydaných Ministerstvem spravedlnosti České republiky a zveřejněných na www.justice.cz jsou co do druhu pohledávek typu „Nezajištěná majetkem dlužníka“ a „Zajištěná nejen majetkem dlužníka“ více matoucí než užitečné, neboť pro účely insolvenčního řízení je informace o tom, že pohledávka je zajištěna i majetkem třetí osoby významná pouze potud, pokud by taková třetí osoba plnila namísto dlužníka (vzhledem k zániku pohledávky její splněním), případně pro účely oprávněnosti přihlášky podmíněné pohledávky této třetí osoby dle § 183 odst. 3 InsZ (kde by však stejně tato třetí osoby musela oprávněnost své pohledávky prokazovat sama). Podle názoru autora je toto jakýmsi reliktem z doby účinnosti předchozího ZoKV, zejména s odkazem na možnost zpeněžení majetku třetích osob ze strany správce konkursní podstaty dle § 27 odst. 5 ZoKV, což však v rámci úpravy InsZ není přípustné a věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem třetí osoby, je oprávněn dožadovat se uspokojení sám mimo insolvenční řízení.[213]

Dalším problémem v rámci přezkoumávání přihlášek je charakter pohledávky co do její případné vykonatelnosti. Ta má zásadní význam v případě, kdy IS má v úmyslu takovou pohledávku popřít, neboť jedná-li se o popření vykonatelné pohledávky, je možnost jejího popření ze strany IS ztížena postupem dle § 199 InsZ a zejména s tím spojenému obrácení důkazního břemene v rámci takového incidenčního sporu (viz níže). Problematika vykonatelnosti přihlášených pohledávek je aktuální zejména s ohledem na současný trend neuznávání platnosti rozhodčích doložek v rámci tzv. spotřebitelských smluv. Autor je toho názoru, že skutečnost, zdali se jedná o pohledávku vykonatelnou, či nikoliv, je nutné posuzovat nikoli z pouhé skutečnosti, že ji jako takovou označí věřitel, případně že je doložen

[211] Vzhledem k úpravě uspokojování zajištěného věřitele v rámci oddlužení, kdy zajištěný věřitel je uspokojován toliko z výtěžku zpeněžení, dle § 398 odst. 3 InsZ je možné, že uspokojení dosáhne i méně než hranice uspokojení požadované pro nezajištěné věřitele, tj. zásadně 30 % jejich pohledávek dle § 395 odst. 1 písm. b) InsZ.
[212] Srov. § 2 písm. g) InsZ.
[213] Srov. § 183 odst. 2 InsZ.

„vykonatelný titul“, nýbrž je nutné zkoumat (s ohledem na možnosti IS) i samotnou platnost tohoto vykonatelného titulu. V případě, kdy tak IS shledá rozhodčí doložku, na základě které byl vydán rozhodčí nález, který je důvodem pro vykonatelnost přihlášené pohledávky, neplatnou, je právě na něm, aby pohledávku zařadil jako nevykonatelnou. Jinými slovy IS posuzuje charakter pohledávky podle skutečnosti, nikoliv podle jejího prostého značení věřitelem.[214] V opačném případě by ad absurdum musel jako vykonatelnou pohledávku považovat i takovou, která vůbec vykonatelným titulem doložena není, nýbrž je pouze označena křížkem „vykonatelnost“ na formuláři přihlášky, což s ohledem na § 199 InsZ rozhodně není v rámci společného zájmu věřitelů dle § 36 InsZ žádoucí. Shodný názor vyjádřil i VSPH.[215]

Výsledkem přezkumné činnosti IS je pak jeho stanovisko, které k přihlášené pohledávce zaujímá. Děje se tak na přezkumném jednání svolaném insolvenčním soudem dle § 190 InsZ, a to podle seznamu přihlášených pohledávek zaslaného insolvenčním správcem v předstihu.[216] V případě souhlasu IS s pohledávkou tak, jak byla věřitelem přihlášená, je tato uznána. V opačném případě je nutné, aby IS danou pohledávku popřel.

Až do novely č. 69/2011 Sb. plynoucí ze zrušení části InsZ nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 byla možnost popření pohledávky výlučným právem IS a dlužníka. Popření pouze ze strany IS a dlužníka sice přispělo ke zrychlení insolvenčního řízení (tam, kde jediným motivem popření pohledávky věřitelem byla šikana druhého věřitele), ovšem na druhou stranu bylo (a dnes již můžeme říct, že i oprávněně) důvodem pro napadání ustanovení § 192 odst. 1 InsZ ze strany věřitelů pro neústavnost.[217]

Popřít lze pohledávku co do pořadí, výše i pravosti. Popřít lze dokonce i pohledávku přiznanou pravomocným a vykonatelným titulem.

Popření pravosti pohledávky znamená, že pohledávka je popírána zcela, a to z důvodu, že pohledávka nevznikla, již zcela zanikla, případně již se zcela promlčela.[218]

Naproti tomu v případě popření výše pohledávky není rozporována samotná podstata (titul) pohledávky, nýbrž pouze její výše, tedy že přihlášená pohledávka je ve skutečnosti nižší,[219] nelze však namítat, že pohledávka je ve skutečnosti vyšší, i kdyby taková skutečnost

---

[214] Srov. DÖRFL, L. Insolvenční poradna. *Konkursní noviny.* 2011, roč. 14, č. 11, s. 1-5. ISSN 1213-4023.
[215] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 2011, sp. zn. KSUL 44 INS 4027/2010, 3 VSPH 1217/2010-P3.
[216] Srov. § 191 a § 189 odst. 3 InsZ.
[217] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 417. ISBN 978-80-7400-320-2.
[218] Srov. § 193 InsZ.
[219] Srov. § 194 InsZ.

jasně vyplývala z dlužníkova účetnictví či jiné evidence.[220] Tento závěr je dle názoru autora logický, neboť přihlášení pohledávky je právem věřitele, nikoliv povinností, přihlásí-li tak věřitel pohledávku (např. z opatrnosti vzhledem k ust. § 178 InsZ) v nižší výši, jedná se v jeho případě o (částečné) vzdání se práva, nikoliv o důvod k popření jeho pohledávky pro uvedení nesprávného charakteru pohledávky. Je-li ovšem pohledávka popřena co do výše, musí být současně ze strany popírající osoby uvedena i skutečná (namítaná, nižší) výše pohledávky.

Popřením pohledávky co do pořadí se rozumí námitka jiného pořadí uspokojování pohledávky včetně možnosti uspokojení ze zajištění, tedy skutečnost, že pohledávka (přihlášená např. jako zajištěná) požívá ve skutečnosti méně výhodného pořadí uspokojování (např. jako nezajištěná).[221] Obdobně jako u popření výše musí popíratel uvést nové (skutečné, resp. namítané) pořadí takto popřené pohledávky.

Je-li popřena pohledávka co do pravosti, neuspokojuje se vůbec. Je-li pohledávka popřena co do výše, nemá toto vliv na její pořadí. A konečně je-li popřena co do pořadí, nemá toto vliv na její výši ani pravost, leč bude uspokojována v novém takto zjištěném pořadí. V případě popření pořadí je výjimkou popření pořadí pohledávky jako zajištěné v případě, kdy věřitel může tuto pohledávku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění,[222] neboť popření co do pořadí má v takovém případě účinky popření pravosti, je-li popřeno pořadí jen u části pohledávky, má toto zároveň účinky popření výše pohledávky.[223]

Při popěrném úkonu je významná skutečnost, zdali přihlášená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, či nikoliv. V případě, že pohledávka je nevykonatelná, postačí ze strany IS postup dle § 197 odst. 2 InsZ a dále marné uplynutí lhůty k podání incidenční žaloby ze strany věřitele popřené pohledávky. Na straně druhé však v případě popření vykonatelné pohledávky IS není povinen vyrozumění dle § 197 odst. InsZ věřiteli zasílat, pokud však IS chce dosáhnout účinného popření takové pohledávky, musí podat ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu na popření této pohledávky dle § 199 InsZ. K tomu je zapotřebí dodat, že pravomoc IS k popření vykonatelné pohledávky je významným zásahem do zásady *res iudicata* i *ne bis in idem*, což je zde odůvodněno jakousi „nadstranickou“ pozicí IS v řízení a jeho povinností vystupovat ve společném zájmu všech věřitelů dle § 36 InsZ. IS je tak tedy oprávněn i svým způsobem bránit dlužníka proti jeho vůli (či mnohdy spíše liknavosti v již proběhlém nalézacím řízení týkajícím se pohledávky),

[220] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 423. ISBN 978-80-7400-320-2.
[221] Srov. § 195 InsZ.
[222] Např. v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře dle § 398 odst. 3 InsZ.
[223] Srov. § 196 odst. 2 InsZ.

a to ve prospěch uspokojení všech věřitelů. Může tak učinit i tehdy, pokud již proběhlé nalézací řízení nebylo postiženo vadou.[224] Zpravidla však budou popírány pohledávky, jejichž vykonatelnost byla zapříčiněna v zásadě procesní nezodpovědností dlužníka.[225] Jak již bylo výše uvedeno, vzhledem k povinnosti podat žalobu ze strany IS na popření vykonatelné pohledávky, kde důkazní břemeno nese IS jako žalobce, je velmi významné zařazení pohledávky v seznamu přihlášených pohledávek. Na straně druhé by však možnost zařadit pohledávku jako nevykonatelnou (viz výše) neměla vést k ryzí zvůli IS při tvorbě seznamu přihlášených pohledávek a přiřazování vlastností (nevykonatelnosti) těmto pohledávkám, vedenou vidinou právě obrácení důkazního břemena v případném incidenčním sporu.

Popřít pohledávky při přezkumném jednání může i dlužník, počínaje 31. 3. 2011 pak již i věřitelé. Zatímco popření pohledávky ze strany IS má důsledky uvedené výše, tedy v extrémním případě neuspokojování pohledávky v insolvenčním řízení vůbec, naproti tomu popření přihlášené pohledávky ze strany dlužníka má za následek v zásadě pouze skutečnost, že seznam přihlášených pohledávek nebude v rozsahu takto popřené pohledávky exekučním titulem,[226] což má ovšem zásadní význam zejména při řešení úpadku fyzických osob, a to především v případě řešení úpadku konkursem.

IS je podle § 189 odst. 1 InsZ povinen uvést své popěrné stanovisko již v seznamu přihlášených pohledávek zaslaném insolvenčnímu soudu v předstihu před přezkumným jednáním. V rámci přezkumného jednání může IS vyřknout stanovisko odlišné od toho, které uvedl v dříve zaslaném seznamu.[227] Definitivní stanovisko pak IS k pohledávce zaujímá v rámci přezkumného jednání pouze k pohledávkám, které prohlásí za uznané. Uznání pohledávky ze strany IS na přezkumném jednání je nevratné. Naproti tomu popření pohledávky učiněné při přezkumném jednání může IS vzít účinně zpět. V případě vykonatelné pohledávky tak lze učinit pouhou nečinností IS, kdy tento nepodá žalobu dle § 199 InsZ. V případě nevykonatelné pohledávky může IS vzít své popření zpět až do okamžiku, kdy buď uplyne lhůta pro podání žaloby ze strany věřitele, nebo (pokud je žaloba na určení pohledávky věřitelem podána) do okamžiku nabytí právní moci rozhodnutí o incidenční žalobě.[228] Na

---

[224] A contrario k žalobě pro zmatečnost dle § 289 OSŘ.

[225] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 430. ISBN 978-80-7400-320-2.

[226] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 247. ISBN 978-80-7357-375-1.

[227] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 8. 2010, sp. zn. KSHK 45 INS 154/2010, 1 VSPH 631/2010.

[228] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. MSPH 88 INS 3697/2008, 29 NSCR 18/2009 – P5, zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 64, sešit 5-6, ročník 2010.

závěr je vhodné dodat, že stanovisko k přihlášené pohledávce IS nemůže učinit podmíněně, podmíněné uznání pohledávky má tytéž účinky jako popření pohledávky.[229]

O výsledku přezkumného jednání je IS povinen věřitele, jehož pohledávka byla popřena a který se přezkumného jednání neúčastnil, podle § 197 odst. 2 InsZ vyrozumět písemně. Řádné vyrozumění o popření pohledávky pak má důsledky v rovině včasnosti podání žaloby na určení pravosti pohledávky ze strany věřitele. Ve vyrozumění IS uvede i poučení ve smyslu § 13 VoJŘ o lhůtách pro podání žaloby a důsledcích jejího případného nepodání. Ačkoliv povinnost vyrozumět věřitele ze strany IS též v případě, kdy pohledávku popřel dlužník, což má zásadní význam v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře, kde popření ze strany dlužníka má totožné účinky jako popření ze strany IS, není ani v InsZ ani VoJŘ stanovena, je podle tak názoru VS[230] IS povinen učinit. IS tak je povinen nad rámec poučení dle § 13 VoJŘ poučit věřitele i o nutnosti podat žalobu i vůči dlužníkovi, o lhůtách k tomu stanovených, které jsou ve smyslu § 410 InsZ pro popření dlužníkem odlišné, i o důsledcích nepodání žaloby současně i vůči dlužníkovi. V incidenčním sporu o určení pravosti a výše pohledávky, která byla popřena IS i dlužníkem v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře, mají totiž IS a dlužník postavení tzv. nerozlučných společníků na straně žalované ve smyslu § 91 odst. 2 OSŘ a nepodání žaloby vůči dlužníkovi současně se žalobou vůči IS má závažné procesní následky. Proto je nad rámec § 13 VoJŘ IS stanovena judikatorně povinnost vyrozumět a poučit věřitele i o popření dlužníkem a jeho důsledcích.

Jak bylo výše uvedeno, přezkoumání přihlášek pohledávek ze strany IS je jedním z nejdůležitějších úkonů v rámci insolvenčního řízení vůbec, nadto vzhledem k pravomocem IS v rámci této činnosti může být považováno za výkon veřejné moci.

6. 4. 3. Možnost napadení platnosti a účinnosti úkonů dlužníka v minulosti

Jelikož cílem insolvenčního řízení je co nejvyšší možná míra uspokojení věřitelů, nebylo by možné bez dalšího se spokojit s tím, že v rámci tohoto řízení bude k uspokojení věřitelů sloužit pouze majetek, který IS převzal od dlužníka, případně sepsal do MP. Jelikož dlužník může disponovat svým majetkem bez omezení až do zahájení insolvenčního řízení a poté s omezeními dle § 111 InsZ, je logické, že se v tomto období dlužník může pokusit vyvést svůj majetek na třetí osoby za účelem zkrácení věřitelů, případně uspokojení jen vybraných z nich, či za účelem převodu majetku na spřízněnou osobu. Proto se není možné spokojit bez

[229] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 385/2009.
[230] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 45 ICm 1202/2010, 102 VSPH 130/2011 (KSHK 45 INS 6009/2010).

dalšího s tím, že IS sepíše a převezme do MP pouze ten majetek, který převzal od dlužníka, jak je uvedeno v podkapitole 6. 4. 1. Za účelem zhojení těchto zmíněných pro věřitele nežádoucích úkonů dlužníka dává InsZ v ustanoveních § 231 až 243 IS poměrně rozsáhlé možnosti jejich napadení, a to jednak samotné platnosti takových úkonů a jednak i jejich neúčinnosti vůči věřitelům v insolvenčním řízení.

Ustanovení o možnosti napadnout neplatnost úkonu dlužníka v minulosti v zásadě rozpracovávají obecná ustanovení o napadení platnosti právního úkonu, a představují tak pouze lex specialis pro účely insolvenčního řízení.[231] K tomu je namístě dodat, že tato specifická úprava v InsZ představuje i zásah do základních zásad civilního řízení, kterými jsou zásady překážka litispendence a res iudicata, neboť posuzování platnosti úkonu je po zahájení insolvenčního řízení oprávněn posoudit pouze insolvenční soud.[232]

Neplatnost úkonů je posuzována jako předběžná otázka v incidenčních sporech, případně IS a spolu s ním i dlužník s dispozičními oprávněními, věřitelé a státní zastupitelství mohou podat samostatnou žalobu za určení neplatnosti úkonu dle § 231 odst. 2 InsZ. Logickým důsledkem rozhodnutí o neplatnosti úkonu týkajícího se MP je otázka vydání plnění z takového úkonu zpět dlužníkovi, resp. do MP dlužníka. Podle § 233 InsZ musí být takový prospěch získaný z neplatného právního úkonu vydán do MP. IS vydání prospěchu může odmítnout pouze v případě, kdy nedošlo k obohacení MP, či kdy je požadováno více, než činí toto obohacení.

Jak bylo výše zmíněno, může dlužník až do zahájení insolvenčního řízení a s jistými omezeními i v jeho průběhu (vyjma způsobu řešení úpadku konkursem) volně nakládat se svým majetkem a převádět jej libovolně na třetí osoby, a to s rozličnými pohnutkami. Aby bylo zajištěno co nejvyšší možné uspokojení věřitelů v insolvenční řízení, je IS oprávněn přezkoumat charakter takových majetkových transferů z hlediska jejich možných důsledků pro věřitele, a to právě na základě § 235 až 242 InsZ. Jak výstižně zmiňuje L. Müllerová, efektivnost každého konkursu spočívá do značné míry na tom, jak dalece se podaří odporovat dlužníkovým úkonům, jimiž zkracoval své věřitele.[233]

---

[231] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 503. ISBN 978-80-7400-320-2.

[232] S výjimkou rozhodnutí o neplatnosti právního úkonu dlužníka, které nabylo právní moci ještě před zahájením insolvenčního řízení; srov. § 232 InsZ.

[233] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 487. ISBN 978-80-7400-320-2.

Na základě žaloby podané dle § 239 InsZ v propadné lhůtě 1 roku od účinků rozhodnutí o úpadku se může výlučně IS[234] domáhat určení neúčinnosti úkonů dlužníka, kterými tento zkracuje uspokojení věřitelů, případně některého věřitele zvýhodňuje. Rozhodne-li tak věřitelský výbor, je IS dokonce povinen tuto žalobu podat. InsZ v § 236 doplňuje pravidlo přednosti neplatnosti před neúčinností, když stanoví, že případný výrok insolvenčního soudu o neúčinnosti se nedotýká platnosti úkonu. Co se týče plnění z neúčinného úkonu, analogicky k ustanovení o vydání plnění z neplatných úkonů do MP dlužníka je i v případě zjištění neúčinnosti úkonu stanovena povinnost vydat do MP plnění z těchto úkonů, případně jejich rovnocennou náhradu, je-li vydání původního plnění nemožné,[235] přičemž tato povinnost se dle § 237 InsZ vztahuje i na případné právní nástupce osob, které získaly prospěch z neúčinného úkonu. Na druhou stranu osoby, jež vydaly plnění do MP, se mohou po skončení insolvenčního řízení domáhat vrácení takového plnění, nebylo-li použito k uspokojení věřitelů nebo nebylo-li s ním nakládáno zákonným způsobem. Stejně tak v případě, kdy plnění z neúčinného úkonu bylo vzájemné, je IS povinen vydat z MP protiplnění, ovšem mimo případy, kdy toto nelze v MP rozpoznat, či se v ní již nenachází – v takovém případě se pohledávka těchto osob považuje za přihlášenou a uspokojuje se obdobně jako tyto. IS vydá protiplnění až poté, co obdrží plnění z neúčinného úkonu od protistrany. Proti pohledávkám na vydání plnění z neúčinného úkonu není podle § 238 InsZ přípustné započtení.

Jako lex specialis oproti obecné úpravě v § 42a OZ upravuje InsZ přesně podmínky, za kterých je dlužníkův úkon považován za neúčinný. Podle InsZ jsou jimi úkony bez přiměřeného protiplnění, kterými dlužník poskytl sám plnění bezúplatně, případně za plnění, jehož obvyklá cena je podstatně nižší než cena plnění, které se zavázal poskytnout dlužník, dále úkony zvýhodňující, na základě kterých se některému věřiteli dostane uspokojení vyššího než v konkursu na úkor ostatních věřitelů, či úkony úmyslně zkracující, kterými dlužník úmyslně zkrátil uspokojení věřitelů v insolvenčním řízení. IS může výše zmíněné úkony napadnout pro jejich neúčinnost, a to i za období až 3 roky před zahájením insolvenčního řízení, v případě úmyslně zkracujícího úkonu až 5 let.

Z hlediska teoretického přístupu k pojetí funkce IS v řízení lze i v případě možnosti napadení účinnosti a neplatnosti úkonů v rámci insolvenčního řízení vysledovat specifické postavení IS. Zejména pravomoc IS podat v insolvenčním řízení žalobu na neúčinnost úkonu

[234] Na rozdíl od určení neplatnosti, kdy je vedle IS k podání žaloby aktivně legitimován i věřitel, dlužník či státní zastupitelství; srov. § 231 odst. 2 věta 2 InsZ a § 239 odst. 1 InsZ.
[235] Srov. § 236 odst. 2 InsZ.

dlužníka v minulosti, která náleží výlučně IS, je – stejně tak jako pravomoc přezkoumávat pohledávky věřitelů za dlužníkem – podle názoru autora opět odrazem velice specifického až veřejnoprávního postavení IS v insolvenčním řízení.

6. 5. Postavení správce v konkursu

Až do účinnosti InsZ byl konkurs zdaleka nejčastějším způsobem řešení úpadku. Po 1. 1. 2008 se jednalo o nejčastější způsob ještě v letech 2008 a 2009, počínaje rokem 2010 pak již v řešení úpadku jasně dominuje oddlužení (viz tabulka níže). Přesto má autor za to, že z hlediska postavení IS je zdaleka nejvýznamnějším právě konkurs, a to jednak proto, že právě v jeho průběhu leží na IS největší část úkolů v insolvenčním řízení, a IS tak je nejdůležitějším subjektem řízení, a jednak proto, že je to právě způsob řešení úpadku konkursem, kde probíhají největší objemy majetkových transferů v insolvenčních řízeních.

Jak bylo již výše zmíněno, není cílem této práce rozpracovávat detailně průběh jednotlivých způsobů řešení úpadku, nýbrž specifika postavení IS v insolvenčním řízení.

Tabulka - Vývoj počtu jednotlivých způsobů řešení úpadku v ČR

		ČR	MSPH	KSOV	KSOL	KSBR	KSHK	KSPA	KSPL	KSPH	KSUL	KSLI	KSCB	v %
konkurs	2008	903	231	135		120	108		53	65	149		42	58,00%
	2009	2080	472	266	19	309	276	54	179	172	178	51	104	51,74%
	2010	1714	397	227	27	291	121	88	138	170	159	80	18	27,07%
	I-IX/2011	2976	404	369	24	523	207	91	591	168	199	82	308	22,74%
	dosud	7673	1504	997	70	1243	712	233	961	575	685	213	472	30,70%
oddlužení	2008	648	43	198		55	93		45	35	160		19	41,62%
	2009	1926	74	727	44	144	203	84	83	106	391	73	33	47,91%
	2010	4603	154	1230	129	372	462	280	221	458	956	298	43	72,71%
	I-IX/2011	10083	278	2337	152	1162	1115	402	1411	762	1539	354	571	77,06%
	dosud	17260	549	4492	325	1733	1873	766	1760	1361	3046	725	666	69,06%
reorganizace	2008	6	2	0		0	0		0	0	1		3	0,39%
	2009	14	1	1	0	6	1	0	1	1	2	1	0	0,35%
	2010	14	3	2	0	0	1	1	2	1	3	1	0	0,22%
	I-IX/2011	26	0	0	2	9	0	0	6	3	1	0	5	0,20%
	dosud	60	6	3	2	15	2	1	9	5	7	2	8	0,24%

Údaje čerpány z webu Ministerstva spravedlnosti[236]

6. 5. 1. Dispoziční oprávnění k majetku dlužníka

Zásadní a pro konkurs specifickou pravomocí IS v konkursu je oprávnění IS k dispozici s majetkem dlužníka. Podle § 246 InsZ přechází okamžikem prohlášení konkursu oprávnění nakládat s MP a výkon souvisejících práv na IS.[237] Dispozičními oprávněními se pak rozumí

[236] *Ministerstvo spravedlnosti : Insolvenční zákon : Expertní skupina S22 : Statistiky* [online]. Změněno 23. 11. 2011 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>.
[237] Srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.

mimo fyzickou dispozici věcmi náležejícími do MP, zejména výkon akcionářských práv dlužníka, vystupování vůči zaměstnancům dlužníka jako zaměstnavatel, provozování podniku dlužníka, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Úkony, které ve směru k MP učiní dlužník, jsou vůči věřitelům neúčinné, svévolné odmítnutí přijetí plnění (daru či dědictví) do MP dlužníkem je stíháno dokonce sankcí neplatnosti.[238]

Přechod dispozičních oprávnění se týká mimo jiné i příjmů dlužníka, a to v rozsahu srážky, která je přípustná při exekuci pro uspokojení přednostní pohledávky.[239] Podle § 249 InsZ je IS rovněž oprávněn vymáhat nároky dlužníka do MP, tj. je aktivně legitimován k podání žalob na plnění do MP.

Přechod dispozičních oprávnění k majetku dlužníka na IS se však nedotýká dlužníkovy způsobilosti procesní ani způsobilosti k právním úkonům, stejně tak jako nepostihuje např. majetek nepostižitelný exekucí či příjem dlužníka do výše tzv. nezabavitelného minima. Dlužník je tak např. nadále účastníkem řízení, která se prohlášením konkursu nepřerušují dle § 266 InsZ, z praktických důsledků na IS okamžikem prohlášení konkursu nepřechází např. oprávnění k přístupu do datové schránky dlužníka, které v rámci tzv. zbytkové pravomoci náleží i nadále pouze dlužníkovi,[240] což je logickým důsledkem postavení IS, neboť ten není statutárním orgánem dlužníka, podle § 40 InsZ IS jedná jménem svým na účet dlužníka, tedy i prostřednictvím vlastní datové schránky.

Na druhé straně spolu s omezením dispozičních oprávnění k majetku na straně dlužníka (a přechodu dispozičního oprávnění na IS) nutně dochází i k dalším návazným důsledkům, jakými jsou např. zánik jednostranných úkonů dlužníka týkajících se nakládání s MP – tedy zejména plných mocí, příkazů, prokur apod.

Co se týče dvoustranných úkonů dlužníka, oprávnění tyto splnit a dokončit náleží po prohlášení konkursu již pouze IS. Specifickou úpravu pak požívají nájemní, podnájemní a leasingové smlouvy. IS je tak dle § 256 InsZ oprávněn vypovědět nájemní smlouvu i tehdy, byla-li uzavřena na dobu určitou, to se však netýká ustanovení o nájmu bytu dle OZ. V případě výpůjčky může IS požadovat vrácení věci ještě před uplynutím doby výpůjčky.[241] V případě, že předmět nájmu, podnájmu nebo výpůjčky nebyl dosud předán, může IS od smlouvy v souladu s § 258 InsZ odstoupit. Ustanovení o možnosti ukončení nájemních vztahů ze strany IS tak představuje významnou možnost zhodnocení majetku dlužníka v rámci jeho

---

[238] Srov. § 246 InsZ.
[239] Srov. § 206 odst. 1 písm. i) a § 207 odst. 2.
[240] *Výkladové stanovisko č. 5 ze zasedání Expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vydáno dne 1. 6. 2010 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny/vykladove-stanovisko-3.html>.
[241] Srov. § 255 InsZ.

zpeněžení. Uzavřel-li dlužník např. nevýhodnou smlouvu o pronájmu části majetku, či např. smlouvu o nájmu na velice dlouhé období, znamenala by tato skutečnost ve svém důsledku výrazné snížení prodejní ceny daného majetku. Z tohoto důvodu je tak IS oprávněn za účelem maximalizace výtěžku pro věřitele tyto nájemní vztahy ukončit a zpeněžit tak majetek v zásadě nezatížený těmito závazky.[242]

Zvláštní ochranný charakter pak má pro IS § 253 odst. 2 InsZ. Podle tohoto ustanovení totiž patnáctým dnem po prohlášení konkursu nastává zákonná fikce odstoupení od dosud nesplněných smluv o vzájemném plnění. Jelikož pohledávky vzniklé po úpadku, tj. i nároky a plnění z dosud nesplněných smluv, by dle § 168 odst. 2 písm. g) InsZ byly pohledávkami za MP, mohly by takovéto ještě dlužníkem uzavřené smlouvy představovat značnou ekonomickou zátěž konkursu. Z tohoto důvodu je pak IS chráněn proti vzniku pohledávek za MP z titulu dosud nesplněných smluv tím, že nevyjádří-li se IS, že smlouvu splní, platí, že odstupuje, což je velmi významné zejména tehdy, nemá-li IS kompletní informace o hospodaření dlužníka.[243] Z preventivních důvodů tak logicky všechny smluvní vztahy, které IS „nepotvrdí“, zanikají, tj. i ty, o nichž IS nemohl v době nástupu do funkce vědět.

Oprávnění k dispozici s majetkem dlužníka dokládá IS předložením usnesení o prohlášení konkursu na dlužníka a o ustanovení IS, přičemž není nutné, aby toto usnesení bylo opatřeno doložkou o nabytí právní moci, neboť účinky konkursu, a tedy i přechodu dispozičních práv na IS, nastávají v souladu s § 245 InsZ okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku.[244]

6. 5. 2. Zánik společného jmění manželů a jeho vypořádání

S přechodem dispozičních oprávnění dlužníka na IS poměrně úzce souvisí i problematika zániku SJM a jeho vypořádání. Ta je však z logiky věci vyhrazena pouze řízením, kde je dlužníkem fyzická osoba. Jedním z účinků prohlášení konkursu je totiž zánik SJM a povinnost toto SJM vypořádat. Jelikož se insolvenční řízení ze zákona týká vždy samostatně dlužníka jako osoby,[245] jejíž majetek podléhá v případě fyzické osoby, jež uzavřela manželství, specifickému režimu SJM, postihuje konkurs i tento majetkoprávní institut. Aby

---

[242] Srov. KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 616. ISBN 978-80-7400-320-2.

[243] Srov. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 59 ICm 864/2011, KSPA 59 INS 10618/2010.

[244] Srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.

[245] S výjimkou současné soudní praxe, která uznává i tzv. společné oddlužení manželů, viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009, 1 VSPH 669/2009.

byla šetřena práva manžela/ky dlužníka, nespadá SJM dlužníka do MP zcela bez dalšího, nýbrž prohlášením konkursu zaniká a je povinnost jej vypořádat tak, aby bylo postaveno najisto, který majetek je součástí MP a zároveň byla chráněna práva a zájmy manžela/ky dlužníka. Obdobně je nutné vypořádat i SJM, které zaniklo či bylo zúženo před prohlášením konkursu, leč dosud nebylo vypořádáno. Po prohlášení konkursu na majetek dlužníka, který dosud podléhá režimu dosud nevypořádaného SJM, tak IS v soupisu MP uvede veškerý majetek náležející do SJM, ovšem s poznámkou, že se jedná o majetek z dosud nevypořádaného SJM.[246]

Vypořádání zaniklého či zúženého SJM pak IS musí provést ve lhůtě dle OZ, v případě, kdy se jedná o SJM zaniklé či zúžené, leč nevypořádané, před prohlášením konkursu, pak ve lhůtě 6 měsíců od prohlášení konkursu.[247] Z hlediska hospodárnosti insolvenčního řízení je však žádoucí provést vypořádání SJM jako jeden z prvních kroků IS po prohlášení konkursu, aby v zápětí mohlo dojít k jasné specifikaci majetku ke zpeněžení.

SJM se vypořádává podle pravidel obsažených v OZ s tím, že majetek v SJM, který byl se souhlasem druhého manžela použit k podnikání dlužníka, spadá do MP vždy. Jsou-li však závazky dlužníka vyšší, než všechen majetek v SJM, náleží podle § 274 InsZ do MP veškerý majetek náležející do SJM.

Vypořádání SJM provádí IS zpravidla dohodou, není však vyloučeno vypořádání soudní. Dohoda o vypořádání SJM uzavřená po prohlášení konkursu dlužníkem je však neplatná. Zajímavou situaci představuje vypořádání SJM v případě, kdy oba z manželů jsou dlužníci, jejichž úpadek je řešen konkursem. V takovém případě totiž ustanoví soud totožného IS pro obě insolvenční řízení v souladu s § 25 odst. 2 věty 3 InsZ. Podle názoru autora pak takový IS je ve střetu zájmů v obou řízeních právě v případě dohody o vypořádání SJM a je na místě zvolit postup dle § 34 odst. 2 InsZ, tedy v jednom z těchto dvou řízení ustanovit odděleného IS pro úkon vypořádání SJM.[248]

Dohoda o vypořádání SJM nabývá účinnosti po schválení insolvenčním soudem po souhlasu věřitelského výboru. Schválení insolvenčním soudem ani souhlas věřitelského orgánu není třeba, jedná-li se o tzv. nepatrný konkurs ve smyslu § 315 odst. 1 písm. b) InsZ. Po schválení insolvenčním soudem má dohoda o vypořádání SJM účinky pravomocného rozsudku. Proti rozhodnutí o dohodě o vypořádání SJM je odvolání přípustné pouze ze strany

[246] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 823/2006, zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 68, sešit 6, ročník 2009.
[247] Srov. § 268 odst. 3 InsZ.
[248] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 4. 10. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 4736/2011.

jejích účastníků v případě, že není schválena. Pokud již před prohlášením konkursu bylo zahájeno soudní řízení o vypořádání SJM, stává se dle § 273 odst. 1 InsZ IS účastníkem tohoto řízení namísto dlužníka.

6. 5. 3. Běžná činnost správce v průběhu konkursu

Jak správně poznamenává P. Budín,[249] je činnost IS činností kontinuální, z čehož pro IS plyne řada dílčích povinností po dobu jeho ustanovení. Bezprostředně po svém ustanovení se tak IS ujímá své funkce, a to zpravidla tím, že formálně převezme agendu dlužníka, a to přímo od něho, případně od předběžného správce, byl-li v řízení ustanoven. Předběžný správce je tak povinen předat IS doklady a veškeré výsledky své dosavadní činnosti, podat mu úplné informace a požadovaná vysvětlení a poskytnout potřebnou součinnost. Dlužník pak IS poskytuje součinnost v rozsahu dle § 210 InsZ v rozsahu týkajícím se zjišťování MP.

Jak bylo uvedeno již v oddíle 9.5.1., je IS po dobu trvání konkursu povinen průběžně vést účetnictví dlužníka, případně daňovou či jinou evidenci a plnit jménem dlužníka povinnosti zejména vůči orgánům daňové správy a sociálního a veřejného zdravotního pojištění.

Jelikož je jedním z dalších účinků prohlášení konkursu i přerušení soudních a jiných řízení týkajících se majetku dlužníka ve smyslu § 263 a násl. InsZ, je dalším právem IS i možnost pokračovat v přerušených řízeních, ve kterých dlužník vystupoval jako žalobce či navrhovatel dle § 264 InsZ.

Je-li prohlášení konkursu spojeno s rozhodnutím o úpadku, má IS ještě další povinnosti spočívající ve zjištění a soupisu MP, přezkoumání přihlášených pohledávek apod. Jelikož se jedná o úkony, které jsou spojeny toliko s usnesením o úpadku dlužníka, nikoliv s konkrétním způsobem jeho řešení, bylo o nich pojednáno již v podkapitole 6. 4.

Důležitou povinností z hlediska transparentnosti celého insolvenčního řízení je i informační povinnost IS. V rámci konkursu je tato ztělesněna především v povinnosti IS sestavit zprávu o hospodářské situaci dlužníka podle § 281 InsZ. Výstupem této zprávy je zejména sdělení IS o možném očekávaném uspokojení věřitelů ze zjištěného majetku, případně k dalšímu využití podniku dlužníka, a to ke dni prohlášení konkursu. Při sestavení této zprávy vychází IS zejména ze soupisu MP a seznamu přihlášených pohledávek a dalších poznatků, které nabyl v rámci insolvenčního řízení. Zprávu o hospodářské situaci dlužníka předloží IS insolvenčnímu soudu nejméně 7 dní před konáním první schůze věřitelů konané

[249] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 357. ISBN 978-80-7357-375-1.

po prohlášení konkursu. Přednes zprávy ze strany IS a její projednání je pak jedním z bodů následné schůze věřitelů.

Výše popsaná tzv. běžná činnost IS v konkursu může v závislosti na složitosti řízení, velikosti dlužníkova majetku, případně vzhledem k provozování podniku dlužníka nabývat mnoha podob – od v zásadě ryze administrativní činnosti v rámci nepatrných konkursů právnických osob v likvidaci, kdy spočívá toliko v plnění základních daňových a účetních povinností, až po vysoce specializovanou odbornou až manažerskou činnost v rámci správy a provozování dlužníkova podniku, vyřizování zaměstnanecké agendy apod. U dlužníků s fungujícím podnikem, případně se specifickým zaměřením, pak ke své činnosti IS nutně musí přibrat i odborníky pro daný obor. Nadto, spojí-li se tato tzv. běžná činnost navíc s úkony IS po rozhodnutí o úpadku, jejichž splnění je zásadně časově limitováno zákonnými lhůtami, vyžaduje po IS značné nasazení nejen jeho osoby, nýbrž i odborného aparátu a kancelářského zázemí IS, nutných k efektivnímu, rychlému a především profesionálnímu zvládnutí celé agendy.

6. 5. 4. Zpeněžení majetku dlužníka

Patrně nejvýznamnějším úkonem IS v konkursu, který představuje hlavní cíl a těžiště jeho činnosti, je tradičně příprava a zpeněžení MP dlužníka. Jedná se tak o činnost IS, která je typická právě pro způsob řešení úpadku konkursem, ačkoliv se se zpeněžením MP můžeme setkat i v rámci oddlužení a v jisté formě i v rámci reorganizace (tam se však nejedná o primární cíl řízení).

Zpeněžením se podle § 283 InsZ rozumí převedení veškerého majetku (i pohledávek) na peníze určené k uspokojení věřitelů. Tím se rozumí i využití zůstatků v pokladně či na bankovním účtu dlužníka. Na rozdíl od likvidace zde nelze věřitele uspokojit např. fyzickým rozdělením majetku a jeho poskytnutím věřitelům.[250]

Jak již zaznělo v podkapitole 6. 4., dokumentem, který opravňuje IS ke zpeněžení MP, je soupis MP. Z časového hlediska lze ke zpeněžování přikročit nejdříve po nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu a zároveň po první schůzi věřitelů. Výjimku představují věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením – ty lze zpeněžit i před uvedenými událostmi, případně na základě výjimky udělené ze strany insolvenčního soudu.

Zpeněžení konkrétního majetku dlužníka lze provést v zásadě třemi způsoby – veřejnou dražbou, prodejem věci podle § 321 a násl. OSŘ a prodejem majetku mimo dražbu.

---

[250] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 686. ISBN 978-80-7400-320-2.

Ke všem těmto způsobům zpeněžení je však třeba nejprve podotknout, že zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění podléhá pokynu zajištěného věřitele dle § 293 InsZ. Vzhledem k tomu, že současně každé zpeněžení podléhá souhlasu věřitelského výboru, případně insolvenčního soudu, může logicky dojít ke střetu názoru věřitelského orgánu a zajištěného věřitele na způsob zpeněžení předmětu zajištění. V současné insolvenční praxi pak můžeme narazit v zásadě na dvě, resp. tři odlišná řešení této situace.

Jedním z pojetí je zásadně absolutní přednost pokynu zajištěného věřitele před názory věřitelského výboru. IS tedy postupuje plně v souladu s § 293 InsZ a v případě takového zpeněžení již není nutný souhlas věřitelského výboru ani insolvenčního soudu, ten zasahuje toliko v rámci případného přezkoumání pokynu zajištěného věřitele na návrh IS v souladu s § 293 posl. věta InsZ,[251] což se svým způsobem blíží až pojetí majetku tvořícího předmět zajištění jako „oddělených MP“, jak jsou upraveny v rámci některých zahraničních úprav.[252]

Druhým, zcela opačným extrémem je pak nutný souhlas věřitelského výboru i přes udělený pokyn zajištěného věřitele, které pak v případě jejich rozporu přezkoumává insolvenční soud v rámci své dohledové činnosti.

Třetí, tzv. kompromisní, řešení pak nabízí postup, při kterém IS zásadně postupuje dle § 293 InsZ, tedy v souladu (pouze) s pokyny zajištěného věřitele, zároveň však postup při zpeněžování průběžně sděluje insolvenčnímu soudu, který tak v rámci svého dohledu má přehled o postupu IS i zajištěného věřitele a případně může včas zasáhnout. K výše uvedenému autor dodává, že názor na postup v těchto případech rozhodně není jednotný a způsob postupu při takovémto zpeněžování se (bohužel) liší v závislosti na osobě soudce insolvenčního soudu.

Zpeněžování předmětu zajištění se pak dále komplikuje v případě, je-li zajištěných věřitelů více. Ti totiž podle § 293 InsZ mohou udělit IS pokyn pouze společně, což v případě jejich většího množství může vyvolat značné problémy. Ty pak může IS řešit postupem dle § 293 posl. věta InsZ, tedy žádostí o nahrazení společného pokynu zajištěných věřitelů pokynem insolvenčního soudu, obdobně jako je tomu v případě správy předmětu zajištění dle § 230 odst. 2 InsZ. V případě rozličných pokynů zajištěných věřitelů ohledně způsobu zpeněžení zajištěného majetku pak IS v jistých případech není povinen řídit se jejich společným pokynem, a to např. tehdy, pokud insolvenční soud shledá takový postup neúčelným, odporujícím řádnému postupu IS, tedy např. v situaci, kdy je s největší

[251] Srov. sdělení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. KSHK 41 INS 4619/2010.
[252] PACHL, L. Příjem z pronájmu nemovitostí sloužících k zajištění pohledávky. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 11. 5. 2011 [cit. 2011-08-02]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2660>.

pravděpodobností jisté, že vzhledem k hodnotě předmětu zajištění bude výtěžek dostačovat pouze k úhradě pohledávky prvního věřitele v pořadí. V takovém případě IS dle usnesení insolvenčního soudu postupuje pouze dle pokynu zajištěného věřitele, jehož pohledávka bude moci být zpeněžením předmětu zajištění uspokojena.[253]

Při zpeněžování majetku formou veřejné dražby je postupováno v souladu se zákonem č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Veřejnou dražbu provede insolvenčním správcem vybraný dražebník na základě smlouvy s IS, která ovšem nabývá účinnosti až dnem jejího schválení věřitelským výborem.

Soudní prodej majetku dlužníka realizuje okresní soud místně příslušný dle § 84 a 252 OSŘ dle místa sídla dlužníka na návrh IS, ke kterému musí být připojeno rozhodnutí o prohlášení konkursu, soupis MP potvrzený insolvenčním soudem a souhlas věřitelského výboru s tímto způsobem zpeněžení. Jediným účastníkem takto zahájeného řízení je IS.

Posledním, leč dle názoru autora nejvyužívanějším,[254] způsobem zpeněžení majetku je prodej mimo dražbu, tzv. z volné ruky. Ten je IS z důvodu transparentnosti a zvýšené kontroly činnosti IS při tomto způsobu zpeněžování oprávněn v souladu s § 289 InsZ realizovat pouze se souhlasem věřitelského orgánu i insolvenčního soudu, ba dokonce samotná kupní smlouva, jíž je majetek takto zpeněžován, nenabývá účinnosti do doby udělení těchto souhlasů. Souhlas se zpeněžením prodejem z volné ruky není nutný v situaci, kdy se jedná o prodej věcí bezprostředně ohrožených zkázou či o prodej v rámci běžného zcizování věcí při pokračujícím provozu podniku dlužníka.

Samotný postup IS při tomto způsobu zpeněžování probíhá tak, že IS nejprve osloví věřitelský výbor s návrhem na zpeněžení, obsahujícím informace o zamýšleném prodeji a jeho podmínkách (cena, způsob prodeje, rozsah majetku apod.) Po udělení souhlasu věřitelským výborem je posléze ze strany IS podána žádost o udělení souhlasu se zpeněžením mimo dražbu k insolvenčnímu soudu, jejíž přílohou je již i souhlasné stanovisko věřitelského výboru.

Při udělování souhlasu se zpeněžením věci mimo dražbu může insolvenční soud stanovit podmínky takovéhoto prodeje. Zpravidla tak činí alespoň co do určení nejnižší prodejní ceny a její splatnosti.[255] Co se týče určení minimální prodejní ceny, stanovuje se zpravidla jako cena odhadní, určená buď na základě posudku znalce, nebo i ocenění dle IS

[253] Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2011, sp. zn. MSPH 60 INS 14039/2011.
[254] Co do četnosti užití, co do objemu prodaného majetku pak patrně převažuje zpeněžení formou veřejné dražby.
[255] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 14. 2. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 10618/2010.

v soupisu MP,[256] není-li ocenění znalcem v daném případě ekonomické. Cenu lze dle § 289 odst. 2 InsZ stanovit i pod cenu odhadní s přihlédnutím k nákladům prodeje a případné pokračující správy majetku. Insolvenční soud pak vydá usnesení, kterým prodej předmětného majetku za v něm stanovených podmínek schvaluje. Schválení ze strany insolvenčního soudu může mít podobu jak schválení konkrétní kupní smlouvy s určeným kupujícím, tak i schválení obecných podmínek prodeje.[257]

Specifické úpravě pak podléhá zpeněžení dlužníkova podniku, jeho části či celé majetkové podstaty jedinou smlouvou. V zásadě jsou stanoveny totožné podmínky jako v případě prodeje majetku mimo dražbu – tj. souhlas věřitelského výboru i insolvenčního soudu, leč s tím rozdílem, že výtěžek zpeněžení je i v tomto případě součástí celkového výtěžku určeného k uspokojování všech pohledávek, nikoliv jen těch souvisejících se zpeněžovaným podnikem. V případě prodeje podniku dlužníka však na nabyvatele nepřecházejí závazky svázané s podnikem, vyjma pohledávek zaměstnanců podniku dlužníka vzniklé počínaje účinností smlouvy o prodeji podniku.

Co se týče omezení plynoucích z nařízených exekucí, výkonů rozhodnutí, zástavních či jiných zajišťovacích práv, smluvních předkupních práv a věcných břemen, InsZ z důvodu co nejpružnějšího možného prodeje majetku a zvýšení výtěžku zpeněžení účinek těchto práv značně omezuje. IS tak dle § 284 InsZ není vázán předkupním právem smluvním, je však vázán předkupními právy zákonnými, což je v InsZ expresis verbis upraveno ve vztahu k pozemní části veřejného přístavu dle § 284 odst. 1, přičemž dále by se mohlo jednat např. o předkupní právo spoluvlastníků dle § 140 OZ, předkupní právo státu ke kulturním památkám apod. Zpeněžením MP zanikají účinky nařízení výkonu rozhodnutí a exekuce, stejně tak jako věcná břemena vztahující se k zajištěnému majetku, která jsou podle InsZ neúčinná,[258] a samozřejmě i zajištění pohledávek váznoucích na zpeněženém majetku, což se podle § 299 odst. 2 InsZ týká i pohledávek věřitelů, kteří sovu pohledávku neuplatnili. Je-li zajišťovací právo zapsáno ve veřejném seznamu, oznámí IS zpeněžení orgánu, který seznam vede.

V rámci zpeněžování majetku dlužníka v širším smyslu je třeba ještě zmínit povinnost IS vymáhat nároky dlužníka a jeho pohledávky ve prospěch MP. IS k tomu není povinen

---

[256] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 373. ISBN 978-80-7357-375-1.

[257] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 702. ISBN 978-80-7400-320-2.

[258] Podle § 248 odst. 3 InsZ se v rámci konkursu jedná o věcná břemena zatěžující MP, která vznikla za nápadně nevýhodných podmínek poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

pouze v případě, bylo-li by takové vymáhání neekonomické, případně pokud by takové náklady nebylo možno krýt z MP.

Jak bylo výše řečeno, zpeněžování majetku je hlavním úkolem IS a těžištěm jeho činnosti vůbec. Úspěšnost každého konkursu a míra uspokojení věřitelů tak závisí právě na zručnosti a obratnosti IS při zpeněžování. Nutno dodat, že se jedná též o činnost značně různorodou a náročnou, neboť je třeba konat tak, aby na straně jedné byl výtěžek pro věřitele co největší, na straně druhé však zároveň v co nejkratším čase, což v tržním prostředí jsou požadavky často velice protichůdné. IS by tak měl být mimo jiné i zdatný taktik a obchodník a mít dobré znalosti trhu, což vzhledem k tak rozličným předmětům, které se v MP dlužníka mohou vyskytovat (od rozsáhlých nemovitostí přes zemědělské komodity, suroviny, kulturní památky, práva duševního vlastnictví apod.), lze rozumně jen s pomocí odborníků na dané komodity.

6. 5. 5. Rozvržení výtěžku zpeněžení mezi věřitele

Ačkoliv zpeněžení MP je těžištěm činnosti IS v konkursu, samo o sobě k naplnění cílů insolvenčního řízení nestačí. Jelikož cílem insolvenčního řízení je uspokojení věřitelů, nekončí činnost IS právě zpeněžením, nýbrž je zapotřebí výtěžek zpeněžení ještě rozdělit v souladu s pravidly obsaženými v InsZ mezi věřitele, a to v zásadě třemi způsoby: uspokojováním pohledávek za MP a jim na roveň postavených, uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů a uspokojování pohledávek věřitelů nezajištěných.

Podle § 168 odst. 2 a § 169 odst. 2 InsZ se pohledávky za MP a jim na roveň postavené uspokojují kdykoliv po rozhodnutí o úpadku, a to pořadem práva proti IS tak, jako by v nich IS byl dlužníkem, případně i žalobou proti IS.[259] Tyto pohledávky by měly být ze strany IS hrazeny zásadně průběžně v souladu s jejich splatností.[260]

Výjimku představuje situace, kdy je zřejmé, že v MP není a do skončení insolvenčního řízení ani pravděpodobně nebude dostatek prostředků na úhradu všech těchto pohledávek. V takovém případě IS postupuje v souladu s § 305 InsZ a pohledávky hradí dle jejich zákonné hierarchie, tj. dle následujících priorit: odměna a hotové výdaje IS, pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria, pohledávky věřitelů z úvěrového financování dle § 41 a násl. InsZ, náklady na správu a údržbu MP, pohledávky na výživném ze zákona a ostatní pohledávky poměrně. K uspokojování věřitelů tak dochází po uvedených skupinách dle druhu

---

[259] Srov. § 203 InsZ.

[260] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 737. ISBN 978-80-7400-320-2.

jejich pohledávek s tím, že nedojde-li k uspokojení některé ze skupin z důvodu nedostatku prostředků, je uvedená skupina uspokojována poměrně a skupiny následující nejsou uspokojovány vůbec.[261] Při uspokojování pohledávek za MP a jim na roveň postavených musí IS mimo jiné dbát i na to, aby případně některého věřitele či skupinu věřitelů nezvýhodnil, což je vzhledem k obtížně předvídatelnému výsledku konkursu zpočátku značně obtížné. Jelikož nelze připustit, aby IS v rámci jedné z uvedených skupin věřitelů uhradil pohledávku zcela a další zčásti či vůbec, případně aby IS uhradil pohledávku skupiny s nižší prioritou dříve než s prioritou vyšší, je nutné, aby již od počátku, kdy IS pohledávky za MP a jim na roveň postavené hradí, dbal i o pořadí těchto pohledávek a zabránil tak případnému z(ne)výhodnění některého z věřitelů. Z tohoto důvodu současná praxe, hojně užívaná mezi IS, přistupuje k úhradě těchto pohledávek tak, že tzv. zapodstatové pohledávky určité skupiny jsou hrazeny až v okamžiku, kdy je zřejmé, že na pohledávky skupin s vyšší prioritou budou finanční prostředky, a to s odkazem na obecný zákaz zvýhodňování věřitele. Tento postup sice nemá výslovnou oporu v InsZ, leč lze jej odůvodnit obecnou povinností IS postupovat s odbornou péčí dle § 36 InsZ.

Samostatně mimo rozvrh a taktéž kdykoliv v průběhu řízení uspokojuje IS i pohledávky zajištěných věřitelů spočívající ve vydání výtěžku zpeněžení předmětu zajištění. Výtěžek zpeněžení předmětu zajištění vydává IS zajištěnému věřiteli po odečtení nákladů na správu a údržbu tohoto majetku (maximálně do výše 5 % výtěžku), nákladů na zpeněžení (maximálně 4 % výtěžku) a částky připadající na odměnu IS se souhlasem insolvenčního soudu dle § 298 InsZ. Náklady na zpeněžení a správu a údržbu předmětu zajištění lze se souhlasem zajištěného věřitele odečíst i ve větším rozsahu. Pokud tyto náklady uvedené zákonné limity přesahují a zajištěný věřitel s jejich odečtením nesouhlasí, náklady přesahující uvedené limity nese MP.[262] Zajištěný věřitel má právo, aby mu byl vydán celý výtěžek zpeněžení věci, případně s odečtením uvedených nákladů, když tyto lze odečíst jen v případě, že je nelze hradit z přebytku výtěžku převažujícího pohledávku zajištěného věřitele. Lze-li tyto náklady hradit z přebytku výtěžku zpeněžení, zajištěnému věřiteli se vydává výtěžek odpovídající 100 % jeho pohledávky, náklady a odměna IS je pak hrazena z přebytku výtěžku a zbývající část výtěžku zpeněžení je posléze příjmem MP a slouží k uspokojení zbývajících

[261] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 398. ISBN 978-80-7357-375-1.
[262] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. KSUL 45 INS 1252/2009, 1 VSPH 404/2010.

věřitelů.[263] Co se týče problematiky výpočtu a odečtení odměny IS ze zpeněžení předmětu zajištění, odkazuje autor na podkapitolu 7. 3., ve které je tato materie blíže rozebrána.

Slouží-li totožný předmět zajištění k uspokojení pohledávek vícero zajištěným věřitelům, řídí se uspokojování jejich pohledávek, tedy vydání výtěžku zpeněžení, v souladu s výše uvedeným pořadím vzniku právního důvodu jejich zajištění, nedohodnou-li se tito věřitelé jinak. V částce, která nebyla (nemohla být) uspokojena z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, se zajištěná pohledávka posléze pokládá za pohledávku nezajištěnou a takto se spolu s ostatními nezajištěnými pohledávkami uspokojuje v rámci rozvrhu.[264]

Co se týče nezajištěných věřitelů, jejich pohledávky jsou uspokojovány v rámci rozvrhu dle pravidel (procentuální míry uspokojení) v něm stanovených, jak vyplynula ze stavu příjmů a výdajů MP. Rozvrh může být jak závěrečný po předložení konečné zprávy IS, tak i částečný kdykoliv v průběhu, umožňuje-li to stav zpeněžení MP. V rámci částečného rozvrhu navrhne IS insolvenčnímu soudu po souhlasu věřitelského výboru pohledávky k uspokojení včetně míry tohoto uspokojení. Insolvenční soud částečný rozvrh v průběhu řízení povolí tehdy, nebudou-li jím dotčena práva zajištěných věřitelů, ohrožen rozvrh po konečné zprávě a je-li uspokojení těchto pohledávek nepochybné. Nutno dodat, že IS je sám nepřímo motivován na provedení i částečného rozvrhu ustanovením § 38 odst. 3 InsZ věta 3, tedy hrozbou snížení své odměny, pokud by takový rozvrh nenavrhl, ač to stav zpeněžení MP umožňoval.

Významnou povinností v průběhu konkursu a jeho závěru je povinnost IS předložit insolvenčnímu soudu konečnou zprávu dle § 302 InsZ. Oproti úpravě v ZoKV není stanovena IS lhůta pro její předložení a není nutné předkládat ji až po úplném zpeněžení, nýbrž již „v závěru zpeněžení,“[265] jak s tím počítá výslovně i ustanovení písm. a) a b) odst. 1 § 302 InsZ – tedy v případě dosud neukončených incidenčních sporů nemohoucích podstatně ovlivnit závěr konečné zprávy či nezpeněžení veškerého majetku možného k vyloučení. Tato novinka by tak měla rovněž přispět k rychlejšímu dosažení výsledků insolvenčního řízení.

Konečná zpráva má podle § 302 odst. 2 InsZ podávat celkovou charakteristiku činnosti IS s vyčíslením jejích finančních výsledků, tedy uvedení pohledávek za MP a jim na roveň postavených a stav jejich uspokojení, přehled výdajů MP, přehled o zpeněžení MP a jeho výsledku, uvedení případného částečného rozvrhu, přehled plnění zajištěným věřitelům

---

[263] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. MSPH 79 INS 2373/2008, 2 VSPH 594/2009.
[264] Srov. § 299 odst. 1 věta 2 InsZ.
[265] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 729. ISBN 978-80-7400-320-2.

a rovněž přehled významných úkonů v rámci řízení. Neuvedení dosud neuhrazené pohledávky za MP nebo jí na roveň postavené v konečné zprávě má ten podstatný důsledek, že uspokojení takové pohledávky, neuvedené v konečné zprávě, se po pravomocném schválení konečné zprávy nelze domáhat.[266] Konečná zpráva má vyústit ve vyčíslení částky určené k rozdělení mezi věřitele a označení těchto věřitelů údajem o výši jejich podílů na této částce. Z výtěžku zpeněžení IS v souladu s § 305 odst. 3 InsZ vyčlení ještě před rozvrhem nezajištěným věřitelům částku určenou jako rezervu na předpokládané výlohy spojené s ukončením řízení.[267] Nutno dodat, že konečnou zprávu je IS povinen podle názoru NS[268] předložit dokonce i v případě, kdy po zpeněžení majetku dlužníka vůbec nedojde k rozdělení výtěžku mezi věřitele; nelze tedy postupovat přímo návrhem na zrušení konkursu pro nedostatek majetku dle § 308 odst. 1 písm. d) InsZ, jak s ohledem k předchozí právní úpravě uvádí J. Maršíková.[269]

Současně s předložením konečné zprávy předkládá IS i podrobné vyúčtování své odměny a výdajů. Stejně učiní i další správci, kteří se podíleli na správě MP a jsou osobami rozdílnými od IS. Okamžik předložení konečné zprávy má i významné účinky v rovině daňové a účetní. Ke dni předložení (resp. ke dni předcházejícímu – včetně) sestaví IS mimořádnou účetní závěrku, stejně jako daňová přiznání k dani z příjmů i z přidané hodnoty, je-li dlužník jejím plátcem. Tato účetní závěrka a vyúčtování daňových povinností ke dni předkládání konečné zprávy je nutným předpokladem pro přesné vyčíslení pohledávek za MP v konečné zprávě a určení výše rezervy na úkony spojené s ukončením řízení.

Konečnou zprávu insolvenční soud zveřejní a uvědomí účastníky řízení o možnosti podat proti této zprávě námitky postupem dle § 304 InsZ. K projednání konečné zprávy nařídí insolvenční soud jednání, které může vyústit ve schválení konečné zprávy a vyúčtování IS, nařídí doplnění konečné zprávy a vyúčtování IS, nebo odmítne konečnou zprávu a nařídí IS předložit v určené lhůtě zprávu novou.

Po nabytí právní moci usnesení, jímž se konečná zpráva IS schvaluje, předkládá IS insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, tj. přehled (sdělení) o tom, jaká částka má být na jakou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek vyplacena. Insolvenční soud po přezkoumání tohoto návrhu rozvrhové usnesení vydá a určí IS lhůtu k vyplacení v něm uvedených částek věřitelům.

---

[266] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2009, sp. zn. KSUL 45 INS 1258/2008, 1 VSPH 42/2009.
[267] Těmi jsou např. náklady na zabezpečení archivace účetní evidence dlužníka, daňové povinnosti v období do zrušení konkursu, rezerva na předpokládané hotové výdaje IS apod.
[268] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 777/2002.
[269] MARŠÍKOVÁ, J. Konečná zpráva ve světle judikatury. *Noviny pro konkurs a vyrovnání*. 2005, č. 5, s. 1.

Vyplácení částek věřitelům má dle § 307 InsZ probíhat zásadně v sídle IS, ze zkušenosti autora však plyne, že zcela převažujícím způsobem je bezhotovostní převod částky na účet k tomu sdělený věřitelem. Částku do 500,- Kč a částky, které si věřitelé z důvodů na jejich straně nevyzvedli do 30 dnů od rozvrhového usnesení, je IS oprávněn složit do úschovy u okresního soudu na náklad těchto věřitelů.[270] Co se týče částek, které jsou dle § 306 odst. 4 InsZ spornými pohledávkami z důvodu podání odvolání proti konečné zprávě, případně se jedná o pohledávky, o nichž dosud nebylo rozhodnuto v incidenčním sporu, složí je IS do úschovy u insolvenčního soudu. Tyto částky posléze IS buď dodatečně vyplatí věřitelům na základě dalšího rozvrhového usnesení insolvenčního soudu, nebo je IS vyloučí z rozvrhu.

6. 5. 6. Úkony související se zrušením konkursu

Po splnění rozvrhového usnesení podá IS insolvenčnímu soudu zprávu o splnění rozvrhového usnesení, na základě které je konkurs zrušen. Po zrušení konkursu, ať již z důvodu splnění rozvrhového usnesení, či z důvodů jiných, uvedených v § 308 InsZ, předá IS agendu zpět dlužníkovi, resp. jeho statutárnímu orgánu, který je okamžikem zrušení konkursu opět osobou s dispozičním oprávněním.

Zrušení konkursu však samo o sobě neznamená skončení činnosti IS v řízení. Ke dni zrušení konkursu sestaví IS mimořádnou účetní závěrku, uzavře účetní knihy, splní daňové a jiné povinnosti a předá dlužníkovi potřebné účetní záznamy a zbývající majetek dlužníkovi. Současně IS zabezpečí i činnosti evidenční a archivační. Provedení těchto úkonů IS sdělí insolvenčnímu soudu spolu s vyúčtováním nákladů vzniklých v souvislosti se zrušením konkursu.

Poté, co IS splní výše uvedené povinnosti, zprostí jej insolvenční soud jeho funkce a současně rozhodne o výdajích, které insolvenčnímu správci vznikly, a způsobu jejich úhrady, tedy zpravidla o vyúčtování zálohy vyčleněné na náklady spojené s ukončením konkursu. Zproštěním funkce účast IS jako subjektu v insolvenčním řízení končí.

6. 6. Postavení správce v oddlužení

Ač je oddlužení v rámci InsZ věnován nevelký prostor, současná praxe dokazuje, že se co do četnosti jedná o drtivě nejčastěji využívaný způsob řešení úpadku.[271] Z hlediska postavení IS v tomto způsobu řešení úpadku však není tolik významným, a to zejména ze dvou důvodů.

[270] Srov. § 307 odst. 3 InsZ.
[271] Viz přehledová tabulka v úvodu podkapitoly 6. 5.

Jednak na IS v rámci oddlužení zásadně nepřechází dispoziční oprávnění k majetku dlužníka (vyjma zpeněžování majetku i v rámci oddlužení) a jednak z důvodu nižší četnosti zpeněžování majetku dlužníka.

Pomineme-li činnosti, ke kterým je IS povinen v rámci všech způsobů řešení úpadku, jak o nich pojednává podkapitola 6. 4., zaměřuje se činnost IS v oddlužení toliko na činnost dozorovou, informační a rozvrhovou, případně činnost při zpeněžení majetku. Oproti konkursu jsou osoba IS a její význam poněkud odsunuty do pozadí.

IS vstupuje do oddlužení zásadně až po jeho povolení, kdy se zaměřuje zejména na činnosti uvedené v podkapitole 6. 4. První zásadní úkol IS tak spočívá až v jeho vyjádření v rámci schůze věřitelů (a své zprávě o činnosti této schůzi předcházející) rozhodující o schválení konkrétního způsobu oddlužení. V rámci toho je IS povinen zejména prověřit okolnosti odůvodňující zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, a zjistí-li takové, upozorní na ně, stejně tak jako se IS vyjádří ke způsobu možného oddlužení. Další činnost IS poté závisí na tom, jakým způsobem je oddlužení řešeno.

Při oddlužení zpeněžením MP se postupuje obdobně jako v rámci zpeněžování v konkursu s tím, že zpeněžován je pouze majetek nabytý dlužníkem do okamžiku účinků schválení oddlužení tímto způsobem – k tomu také IS získá dnem účinnosti rozhodnutí o schválení oddlužení dispoziční oprávnění.[272] Po zpeněžení majetku postupuje IS obdobně jako v případě předložení konečné zprávy a rozvrhu v rámci konkursu.

Je-li oddlužení plněno formou splátkového kalendáře, provádí IS pravidelný měsíční rozvrh částky určené mezi nezajištěné věřitele a tyto rozesílá věřitelům v souladu s usnesením o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře a v něm uvedených procentních poměrů připadajících na jednotlivé věřitele. U pohledávek, které byly popřeny, ale mohly by být uspokojovány v rámci splátkového kalendáře, IS průběžně deponuje částky připadající na tyto pohledávky do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o zjištění pohledávky.[273] V závislosti na výsledku zjištění (incidenčního sporu) pak IS buď deponovanou částku vyplatí věřiteli na jeho pohledávku, nebo takto deponovanou částku rozdělí mezi ostatní věřitele poměrně jako mimořádnou splátku.[274] Je-li zjištěna podmíněná nezajištěná pohledávka, může insolvenční soud IS uložit (obdobně jako u pohledávky popřené) již od schválení oddlužení částku připadající na tuto pohledávku do doby naplnění podmínky deponovat,[275] nebo ji do rozvrhu

[272] Srov. § 408 InsZ a contrario.
[273] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 20. 5. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 2239/2011.
[274] Srov. § 411 odst. 2 InsZ.
[275] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. KSHK 40 INS 6265/2010.

vůbec nezařadí,[276] a tudíž tato pohledávka nebude od počátku uspokojována, a učiní tak až novým usnesením, kterým dosavadní splátkový kalendář změní, až v okamžiku naplnění podmínky, na kterou splnění pohledávky vázáno.[277] Nad rámec výše uvedené povinnosti IS v rámci běžného rozvrhu splátek nezajištěným věřitelům může být IS uložena i další povinnost, a to např. platit za dlužníka běžné výživné (jakožto pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za MP), které IS vyplácí v rámci měsíčního rozvrhu splátek přednostně před nezajištěnými věřiteli.[278] Stejně tak může být IS uložena povinnost měsíčně provádět výpočet srážek z příjmů dlužníka a zbylou tzv. nezabavitelnou částku zasílat dlužníkovi, a to v případě, kdy ten disponuje vícero pravidelnými příjmy, výpočet jednotné srážky by tak byl složitý, a tudíž není možné spravedlivě požadovat po jednom z plátců příjmu takový dopočet provádět.[279]

Není ani vyloučeno, aby oddlužení probíhalo formou kombinace obou způsobů – tedy jak plněním splátkového kalendáře, tak i zpeněžením (části) majetku – a to i takového, který netvoří předmět zajištění pohledávky zajištěného věřitele, který je dle pokynu zajištěného věřitele dle § 414 odst. 4 InsZ zpeněžován i v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře, a to z důvodu splnění zákonného minima pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů dle § 395 odst. 1 písm. b) a § 415 InsZ.[280] V tom případě IS postupuje přiměřeně kombinací postupů dle obou způsobů.

Po celou dobu trvání oddlužení je IS povinen vykonávat nad plněním oddlužení dohled a pravidelně informovat insolvenční soud a jeho prostřednictvím i věřitele o průběhu oddlužení. Interval zpráv IS je v souladu s § 36 odst. 2 InsZ stanoven na periodu nejméně jedenkrát za 3 měsíce.

Splnění oddlužení IS sdělí insolvenčnímu soudu, ten jej bere na vědomí usnesením dle § 413 InsZ. Nabytím právní moci tohoto rozhodnutí oddlužení (a tedy i celé insolvenční řízení) končí. V rámci tohoto usnesení rozhodne insolvenční soud i o odměně a nákladech IS a zprostí jej jeho funkce. Po úspěšném splnění oddlužení může být v souladu s § 414 InsZ na návrh dlužníka rozhodnuto o jeho osvobození od placení zbytků neuhrazených pohledávek.

Na závěr k této podkapitole považuje autor za vhodné dodat, že oddlužení nemusí končit vždy jen shora uvedeným „úspěchem“ – tedy splněním a zproštěním IS funkce. V případech uvedených v § 418 InsZ totiž insolvenční soud oddlužení zruší a současně

[276] Srov. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 6. 2011, sp. zn. KSOS 13 INS 15803/2010.
[277] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. KSUL 70 INS 2745/2010, 1 VSPH 464/2010.
[278] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. KSHK 42 INS 5111/2011.
[279] Srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. KSHK 43 INS 687/2011.
[280] Srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008.

prohlásí na dlužníka konkurs. IS tedy ve své funkci pokračuje dál, a to podle pravidel pro řešení úpadku dlužníka konkursem. V rámci jednoho insolvenčního řízení tak IS může projít i dvěma způsoby řešení úpadku.

6. 7. Postavení správce v reorganizaci

V současném InsZ je reorganizace jediným tzv. sanačním způsobem řešení úpadku dlužníků, kteří jsou podnikateli. Přestože reorganizace představuje v zásadě velmi ekonomicky efektivní a přínosný způsob řešení úpadku dlužníka, co do četnosti výskytu se v České republice jedná o relativně vzácný jev. Jak bylo uvedeno v tabulce v úvodu kapitoly 6. 5., dosud bylo v České republice povoleno celkem pouhých 60 reorganizací. I přes to se však autor pokusí nastínit základní prvky postavení IS v tomto způsobu řešení úpadku.

Úvodem je vhodné ještě upozornit na ustanovení § 25 odst. 1 InsZ pojednávající o ustanovování osoby IS v řízení. V případě návrhu na povolení reorganizace, kdy je současně s tímto návrhem předkládán již předschválený reorganizační plán (jedná se o tzv. předbalenou reorganizaci), ustanoví insolvenční soud do funkce IS zásadně osobu navrženou v takto předloženém reorganizačním plánu.

Jak bylo řečeno již v kapitole 6. 4., má IS ustanovený v rozhodnutí o úpadku řadu povinností bez ohledu na to, jakým způsobem je úpadek dlužníka řešen, případně i bylo-li již o způsobu jeho řešení rozhodnuto. Stejné povinnosti co do soupisu MP, sestavení seznamu přihlášených pohledávek apod. má IS i v reorganizaci.

Co se týče dispozičních oprávnění v období po povolení reorganizace do schválení reorganizačního plánu, tak ta dle § 330 InsZ náleží zásadně dlužníkovi, nejsou-li omezena rozhodnutím insolvenčního soudu dle § 332 InsZ. V rozsahu, v jakém bylo dlužníkovi omezeno, toto dispoziční oprávnění přechází na IS. Avšak pohledávky vedoucích zaměstnanců dlužníka vzniklé po povolení reorganizace lze hradit vždy jen do výše určené IS se souhlasem věřitelského výboru.

V průběhu reorganizace se oproti konkursu činnost IS, nepřešlo-li na něj (alespoň částečně) dispoziční oprávnění k majetku dlužníka, omezuje v zásadě na výkon dohledu nad činností dlužníka, činnosti evidenční a informační vůči insolvenčnímu soudu a věřitelům.

I ve fázi řízení po schválení reorganizačního plánu a jeho účinnosti je pozice IS funkcí zásadně dohlédací a informační. IS tak dle § 354 InsZ nejprve zajistí, aby byly provedeny procesní úkony související s účinností reorganizačního plánu, tedy předá dlužníkovi zprávu o své dosavadní činnosti a provede další úkony, aby dlužník, má-li dle schváleného

reorganizačního plánu dispoziční oprávnění, mohl vykonávat svá oprávnění. Dále pak IS provádí dohled nad činností dlužníka a plněním reorganizačního plánu, soustavně doplňuje soupis MP a závazků podle aktuálního vývoje a pravidelně, nejméně každé 3 měsíce, informuje insolvenční soud a věřitelský výbor o své činnosti. Zprávy o činnosti dlužníka předává tento IS průběžně, stejně tak jako je povinen sdělovat mu průběh plnění reorganizačního plánu.

Co do dispozičního oprávnění, po účinnosti reorganizačního plánu se toto řídí reorganizačním plánem. Úkony dlužníka tak mohou být omezeny jednak co do dispozice s majetkem obecně a jednak co do nutnosti souhlasu IS s těmito úkony. V případě jejich omezení co do dispozice přechází v tomto rozsahu na IS. Úkony, které by dlužník provedl přes stanovené omezení, případně bez potřebného souhlasu IS, jsou stíhány sankcí neplatnosti.[281]

Obdobně jako v případě oddlužení, skončí reorganizace úspěšně okamžikem, kdy insolvenční soud vezme svým rozhodnutím na vědomí splnění reorganizačního plánu nebo alespoň jeho podstatných částí. Současně insolvenční soud rozhodne o odměně a nákladech IS. Rovněž by jej měl zprostit funkce v řízení.

Na druhé straně (a rovněž analogicky k oddlužení) může však reorganizace skončit neúspěchem, tedy jejím zrušením a přeměně v konkurs, a to z důvodů vymezených v § 362 a 363 InsZ. V takovém případě pak prohlášením konkursu plynule navazuje tento způsob řešení úpadku a IS poté plní své povinnosti dle ustanovení InsZ o konkursu.

Co do činnosti představuje IS v reorganizaci jakousi pojistku či snad spojku mezi všemi účastníky, věřitelskými orgány a insolvenčním soudem a slouží jako garant řádného průběhu reorganizace, případně i jako vykonavatel reorganizačního plánu, je-li osobou s dispozičními oprávněními.

6. 8. Postavení správce při úpadku finančních institucí

Na úvod je třeba upozornit na několik specifik právní úpravy úpadku finančních institucí, jak je obsažena v § 367 až 388 InsZ. V České republice je tato úprava od doby účinnosti InsZ (bohudík) zatím jen neuskutečněnou, dosud neaplikovanou teorií. Co se týče aplikovatelnosti právní úpravy, úpadek finančních institucí není samostatným způsobem řešení úpadku. V rámci těchto ustanovení v InsZ se jedná toliko o zvláštní úpravu nad rámec jak obecné

[281] Srov. § 354 odst. 4 InsZ.

úpravy insolvenčního řízení, tak i jednotlivých způsobů řešení úpadku.[282] V zásadě tak bude aplikována obecná úprava insolvenčního řízení a úprava týkající se řešení úpadku konkursem, neboť ostatní způsoby řešení úpadku jsou ze zákona zásadně vyloučeny.[283] V této podkapitole tak budou zmíněna jen ona specifika činnosti správce v případě úpadku takového věřitele. Stejně tak je zapotřebí zmínit, že v tomto případě může být do funkce IS ustanovena jen osoba IS se zvláštním povolením.[284]

Vzhledem k principům jednotného trhu v rámci států Evropské unie a harmonizované právní úpravy finančních institucí má případný úpadek finanční instituce, a tudíž nutně i právní úprava jej regulující, značný přeshraniční dopad.[285] Činnost IS je tak obecně v takovém řízení poznamenaná jednak tímto přesahem[286], jednak vysokými nároky na odbornost IS pramenícími ze značného významu takových dlužníků pro ekonomiku (nejen) České republiky a specifického předmětu jejich činnosti.

Jednou z prvních povinností IS v řízení je podle § 370 odst. 1 InsZ zajištění zveřejnění podstatných částí rozhodnutí o úpadku a prohlášení konkursu v Úředním věstníku Evropské unie a nejméně ve 2 celostátních denících v každém státě působení dlužníka. Co se týče informační povinnosti IS v řízení, tato je rozšířena o informační povinnost k tzv. orgánu dozoru nebo dohledu a povinnost nejméně jedenkrát ročně informovat se souhlasem věřitelského výboru věřitele i veřejnost o postupu řízení. [287]

Co se týče zmíněného mezinárodního přesahu, je IS oprávněn ustanovit v dalších členských zemích za sebe zástupce, stejně jako je oprávněn sám svou pravomoc vykonávat i na územích ostatních států Evropské unie a přiměřeně i na území třetích států, a to včetně povinnosti vyžadovat součinnost od orgánů vedoucích veřejné seznamy a rejstříky k zápisu úpadku dlužníka do těchto seznamů. IS je podle § 373 InsZ rovněž povinen každého věřitele známého z účetnictví dlužníka obeslat se sdělením o výši, druhu, případně zajištění jeho pohledávky apod.

V případě zpeněžování MP spočívá další specifikum v uspokojování pohledávek. Z výtěžku zpeněžení hypoteční podstaty se po úhradě pohledávek na její správu a zpeněžení uhrazují pohledávky majitelů hypotečních zástavních listů, poté teprve pohledávky ostatních

---

[282] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 509. ISBN 978-80-7357-375-1.
[283] Srov. § 367 odst. 3 a § 379 odst. 3 InsZ.
[284] Viz oddíl 4. 1. 1.
[285] DEUTSCH, E. Insolvenční zákon je slučitelný s přijatými akty Evropské unie. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 6. 2. 2008 [cit. 2011-12-08]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=1832>.
[286] Srov. § 370 odst. 9 InsZ.
[287] Srov. § 370 odst. 10 a § 371 InsZ.

věřitelů. V případě úpadku pojišťovacích institucí pak jsou v rámci rozvrhu upřednostněny pohledávky z pojištění před jakýmikoli jinými nároky vůči dlužníkovi, vyjma náhrady hotových výdajů a odměny poskytované IS a likvidátorovi za činnost po rozhodnutí o úpadku.

6. 9. Postavení správce v řízeních s mezinárodním prvkem

S mezinárodním prvkem v insolvenčním řízení se IS může setkat u vícera případů. Může se jednat o „pouhou" účast zahraničního věřitele na českém insolvenčním řízení, stejně tak jako se může jednat o situaci, kdy majetek českého dlužníka je tvořen i aktivy v zahraničí, případně o kombinaci obou těchto prvků. Stejně tak je možné se setkat s úpadkem nikoliv tuzemského dlužníka, jehož majetek se nachází v České republice. Těmito případy se na území členských států Evropské unie s výjimkou Dánska zabývá nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení. Částečně se této problematice věnuje i InsZ v § 426 až 430.

V rámci pravidel obsažených v tomto nařízení tak IS ustanovený v českém insolvenčním řízení může podle čl. 18 nařízení vykonávat svoji funkci zásadně i na území jiných členských států s tím, že výkon jeho pravomoci v tomto jiném státě podléhá právnímu režimu tohoto státu. Při výkonu své funkce se prokazuje pouze ověřenou kopií originálu rozhodnutí o svém jmenování (samozřejmě může i originálem), přeloženou na žádost do úředního jazyka dané země. Podle A. J. Bělohlávka[288] může být požadován i překlad úřední, naproti tomu L. Pachl[289] má za to, že dle nařízení je dostatečným překlad prostý.

IS může žádat v jiném členském státě zveřejnění rozhodnutí o zahájení řízení a jeho jmenování podle tamních předpisů,[290] stejně jako může požadovat zápis rozhodnutí o zahájení řízení do rejstříků vlastnických a souvisejících práv k nemovitostem a obchodního rejstříku v daném státě.[291]

Samostatně je upraven střet tzv. hlavního a vedlejšího úpadkového řízení ve smyslu čl. 27 a násl. nařízení. Vedlejší úpadkové řízení v jiném členském státě je oprávněn zahájit i IS ustanovený v hlavním úpadkovém řízení. Ze souběhu vedlejšího (vedlejších) řízení s hlavním pak plyne řada dalších povinností pro správce v nich ustanovené. Správci ve vedlejším a hlavním řízení jsou zejména povinni sdělovat si průběžně vzájemně informace významné

[288] BĚLOHLÁVEK, A. J. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. s. 628. ISBN 978-80-7179-591-9.
[289] KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 700. ISBN 978-80-7357-375-1.
[290] Srov. čl. 21 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení.
[291] Srov. čl. 22 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení.

pro jiné řízení, správce ustanovený ve vedlejším řízení včas předkládá správci v hlavním řízení návrhy na zpeněžení majetku či jeho jiného vypořádání, stejně jako jsou správci zásadně povinni přihlásit u jiného řízení pohledávky přihlášené v řízení, ve kterém byli ustanoveni správcem, a dále jsou oprávněni vzájemně se účastnit v jiném řízení jako věřitelé. Správce ustanovený v hlavním řízení může dokonce nechat pozastavit zpeněžování majetku ve vedlejším řízení, a to za předpokladu, že toto zpeněžování není v zájmu věřitelů v hlavním řízení, případně může žádat, aby jakékoliv dříve zahájené insolvenční řízení[292] bylo přeměněno na řízení tzv. likvidační,[293] prokáže-li, že je to v zájmu věřitelů v hlavním úpadkovém řízení. Naproti tomu správce ustanovený ve vedlejším řízení je povinen vydat případný přebytek majetku po zpeněžení správci podstaty v řízení hlavním.

Co se týče vztahu IS k věřitelům, podle čl. 40 nařízení informuje IS nebo insolvenční soud známé zahraniční věřitele dlužníka o zahájení insolvenčního řízení a možnosti přihlásit jejich pohledávky. V české úpravě InsZ je tato povinnost svěřena výlučně insolvenčnímu soudu.[294]

Z výše uvedeného plyne, že přesah pravomoci IS ustanoveného v řízení dle InsZ může nabýt značného rozměru, obzvláště jedná-li se v případě českého insolvenčního řízení o tzv. úpadkové řízení hlavní. V takovém případě má IS významné pravomoci nejen přímo z titulu své funkce ve vztahu k majetku dlužníka v zahraničí, ale i ve vztahu k ostatním, tzv. vedlejším úpadkovým řízením.

6. 10. Exkurs do zahraniční právní úpravy

Z právní úpravy německé je zřejmé, že český zákonodárce byl při vzniku InsZ touto úpravou do značné míry inspirován. Postavení IS v řízení je tak v zásadě obdobné jako v ČR. IS rovněž jako IS v českém právu sestavuje tzv. přehled přihlášených pohledávek, stejně jako je oprávněn popírat přihlášené pohledávky nezávisle na jiných subjektech, dále se zabývá i soupisem MP a přípravou zprávy o hospodářské situaci dlužníka.[295] IS v Německu v rámci zprávy o hospodářské situaci dlužníka v zásadě shodně jako český IS porovnává hodnotu majetku v případě likvidace a v případě dalšího fungování podniku.[296] Závěrem konkursu pak

[292] Jedná se o řízení dle přílohy A nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení.
[293] Jedná se o řízení dle přílohy B nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení, obdobná české úpravě konkursu.
[294] Srov. § 430 InsZ.
[295] KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Deutschland. s. 28. ISBN 978-3-406-58264-6.
[296] SCHELLEOVÁ, I. Nad některými zahraničními úpravami insolvenčního práva. *Obchodní právo.* 2007, roč. 16, č. 11, s. 16-22. ISSN 1210-8278.

IS navrhne rozvrh výtěžku zpeněžení mezi věřitele, ke kterému mohou věřitelé vznášet námitky.[297] Funkce německého IS zaniká zrušením insolvenčního řízení, případně odvoláním správce a jmenováním nového.[298] Zajímavá je německá odlišnost v možnosti ustanovit dlužníku v rámci plnění oddlužení nikoliv IS, ale „opatrovníka“,[299] kterého může navrhnout i sám dlužník.[300]

Obdobné postavení má i rakouský IS, když velká novela rakouského insolvenčního práva z roku 2010 zavedla namísto tradičního konkursu a vyrovnání[301] instituty obdobné české úpravě, zejména co se týká způsobů řešení úpadku a jednotnosti a univerzality[302] insolvenčního řízení a zákona.[303]

---

[297] SKŘIVÁNKOVÁ, K. Krátký exkurz do německého insolvenčního práva. *Konkurzní noviny*. 2010, roč. 13, č. 23, s. 2. ISSN 1213-4023.
[298] KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Deutschland. s. 28. ISBN 978-3-406-58264-6.
[299] Z něm. „Treuhänder“.
[300] JAUERNIG, O., BERGER, CH. *Zwangsvollstreckungs - und insolvenzrecht : ein Studienbuch.* 22. Auflage München : C. H. Beck, 2007, s. 243. ISBN 978-3-406-551987.
[301] Srov. něm. „Konkurs und Ausgleich“.
[302] Namísto řádu konkursního a vyrovnacího (něm.: „Konkursordnung“ a „Ausgleichsordnung“) nově již jen insolvenční řád (něm.: „Insolvenzordnung“).
[303] FRUHSTORFER, S. Sanierungsfreunfliche IRÄG 2010. *Lexpress.* 2010, č. 59, s. 3.

7. ODMĚNA INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE

7. 1. Obecné teoretické pojetí odměňování správců

Činnost insolvenčního správce je činností vykonávanou za úplatu. Co se týče odměňování, i zde lze v rovině teorie narazit na docela odlišné koncepce. I zde můžeme pojmenovat dva krajní body – extrémy, ve kterých se lze při volbě řešení odměňování správců pohybovat.

Prvním extrémem je správce placený výlučně z prostředků MP, tedy výlučně z prostředků, které získá v průběhu své činnosti v insolvenčním řízení. Výše odměny je tak závislá zcela na úsilí správce o získání takového zpeněžitelného majetku, tedy motivační faktor odměny je zde zásadní, na druhé straně i sebevětší úsilí naráží vždy na objektivní okolnosti, jako je rozsah majetku, situace na trhu apod. K tomu lze dodat, že v případě majetkové nedostatečnosti u dlužníka nemá správce prakticky žádnou možnost výši majetku, a tudíž výtěžku zpeněžení, ovlivnit. Tento systém tak s sebou přináší problém, kdy v případě nedostatku majetku by správce nedostal žádnou odměnu, což by mohlo ve svém důsledku vést kvůli tomuto riziku až k nezájmu osob správců o tuto činnost.

Řešením v takovémto případě může být například jistý omezený okruh správců (ať již v rámci tzv. uzavřeného, či kombinovaného systému) pravidelně ustanovovaných, kteří by si pak sami na vlastní riziko dorovnávali ztráty z případů s absencí majetku z příjmů z konkursů úspěšných (s dostatkem majetku), tedy jakýsi interní vyrovnávací fond správce. Další možností je rozšíření takového „fondu“ na všechny správce obecně, kdy by z konkursů s dostatkem majetku bylo vždy jisté procento odváděno do společného „fondu solidarity“, ze kterého by naopak byly čerpány odměny správců v případech majetkové nedostatečnosti. Společný fond všech správců pak ale vyžaduje jistou míru solidarity správců navzájem. Takový fond funguje například v Maďarsku.[304]

Funkci takového fondu solidarity teoreticky poté může vykonávat i stát. Částečně je tomu tak u současné zákonné úpravy, kdy v případě nedostatku majetku v MP je odměna správce doplácena z rozpočtových prostředků soudu.[305]

Extrémem druhým je pak financování správce čistě ze zdrojů získaných od věřitelů. V takovém případě ovšem o správci nemůžeme hovořit jako o nestranném subjektu,[306] ale o jakémsi placeném nástroji věřitelů.

---

[304] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[305] Srov. § 8 VoOIS.

7. 2. Základní rysy odměňování správců v současné právní úpravě

Skutečnost, že činnost insolvenčního správce je činností prováděnou za úplatu, vyplývá především z § 38 InsZ, kde odstavec 1 toto výslovně uvádí. Mimo odměny za svou činnost pak má insolvenční správce nárok i na úhradu hotových výdajů.

InsZ neupravuje konkrétní podmínky odměňování správců, nýbrž jen rámcově uvádí základní koncepci odměňování zvolenou zákonodárcem, tedy že *„odměna se určí z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele.“*[307] Oproti předchozí právní úpravě tedy základní myšlenkou úpravy současné je, že odměna IS má být odměnou za uspokojení věřitelů, nikoliv za prostý výkon funkce.[308]

Jelikož však úpadek dlužníka lze podle InsZ řešit v zásadě třemi základními způsoby – konkursem, oddlužením a reorganizací s dalšími variantami spočívajícími v jejich kombinaci (oddlužení plněním splátkového kalendáře spojené se zpeněžením majetku dlužníka) či modifikaci (úpadek finančních institucí), případně podle některých autorů i samotným moratoriem,[309] plyne z toho, že i odměnu IS musí být logicky možné určit vždy specificky k danému způsobu řešení úpadku.

Zákonodárce pak vzhledem ke značné obsáhlosti úpravy odměňování a i s ohledem na lepší flexibilitu při změnách v právní úpravě odměňování tuto problematiku vyčlenil do prováděcího předpisu – konkrétně do VoOIS, na kterou InsZ pouze blanketně odkazuje v § 38 odst. 5 InsZ.

7. 3. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku konkursem

Podle § 1 VoOIS náleží insolvenčnímu správci v případě řešení dlužníkova úpadku konkursem odměna z výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěné věřitele a výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele,[310] což je významným motivačním prvkem pro činnost IS. Ten tak totiž není odměněn podílem z veškerých příjmů MP, nýbrž jen z těch, které jsou určeny pro vydání věřitelům. To je navíc umocněno v případě rozdělování výtěžku nezajištěným věřitelům, neboť právě ti jsou uspokojováni až jako poslední

---

[306] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.
[307] Srov. § 38 odst. 1 věta 2 InsZ.
[308] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 60. ISBN 978-80-7400-320-2.
[309] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 9.
[310] S výjimkou dle § 1 odst. 4 VoOIS.

v pořadí.[311] Nemělo by se tedy stát, že svou nehospodárnou činností IS zapříčiní, že MP bude zkonzumována pohledávkami za majetkovou podstatou, neboť správce je zainteresován na tom, že právě věřitelé jsou ti, pro něž je insolvenční řízení vedeno a pro něž fakticky správce svou činnost vykonává. Stejný názor vyslovil za účinnosti ZoKV i NS např. v usnesení sp. zn. 29 Cdo 1712/2008 ze dne 20. 5. 2010. Český systém odměňování je tak založen na principu financování činnosti správce podílem z prostředků jím získaných pro věřitele.

V případě výtěžku zpeněžení vydávaného zajištěnému věřiteli má IS nárok na odměnu ve výši 2 % z částky vydávané tomuto věřiteli. Částkou vydávanou zajištěnému věřiteli je pak tzv. čistý výtěžek[312] zpeněžení, kterým je podle § 298 InsZ celkový výtěžek zpeněžení předmětu zajištění snížený o náklady spojené se zpeněžením tohoto předmětu (max. do výše 5 % výtěžku), náklady spojené se správou předmětu zajištění (max. 4 % výtěžku) a částku připadající na odměnu IS. Nutno dodat, že za součást výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele má být dle názoru L. Pachla považován i příjem z pronájmu předmětu zajištění.[313] Z celkového výtěžku zpeněžení je tak nutné odečíst nejprve náklady spojené se správou a zpeněžením předmětu zajištění. Zbývající částka pak představuje součet odměny IS a čistého výtěžku pro zajištěného věřitele, která se dělí v poměru 100:2 mezi zajištěného věřitele a insolvenčního správce. IS tedy nemá nárok na odměnu počítanou jako 2 % z částky jím obdržené ze zpeněžení předmětu zajištění, nýbrž 2 % z nižšího základu po odečtení výše uvedených nákladů. Jedná se však odměnu tzv. lineární, tedy ve stejné procentuální míře bez závislosti na velikosti výpočtového základu.

Naproti tomu v případě výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele je podle § 1 odst. 3 VoOIS uplatňována tzv. degresivní sazba odměny, tedy s rostoucím základem (výtěžkem rozdělovaným mezi nezajištěné věřitele) sazba odměny IS klouzavě po pásmech klesá. Zatímco v prvním pásmu při základu do 10 mil. Kč včetně činí odměna IS 15 % z této částky, v posledním pátém pásmu při základu nad 250 mil. Kč pak činí pevnou částku 9,5 mil. Kč a dále 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč.

Nutno dodat, že podle § 1 odst. 4 VoOIS je za výtěžek zpeněžení určený k rozdělení mezi nezajištěné věřitele považován i výtěžek zpeněžení určený k uspokojení pohledávek postavených na roveň pohledávkám za podstatou, kterými jsou např. pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, pohledávky úřadu práce z titulu náhrady za mzdy

---

[311] Srov. § 305 odst. 2 InsZ.

[312] Matematicky vyjádřeno: „Čistý výtěžek zpeněžení“ = („Celkový výtěžek zpeněžení“ – „Náklady zpeněžení$_{max.\ 0,05*CVZ}$“ – „Náklady správy$_{max.\ 0,04*CVZ}$“)/1,02.

[313] PACHL, L. Příjem z pronájmu nemovitostí sloužících k zajištění pohledávky. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 11. 5. 2011 [cit. 2011-08-02]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2660>.

uhrazené zaměstnancům namísto dlužníka, výživné ze zákona či náhrada škody na zdraví apod.[314]

Podle § 1 odst. 5 VoOIS pak má odměna insolvenčního správce v případě řešení dlužníkova úpadku konkursem činit vždy nejméně 45 000,- Kč. Stanovení minimální odměny pak je právě odrazem aplikace prvku solidarity v české právní úpravě v jinak prakticky čisté koncepci odměňování IS v konkursu formou podílu na výtěžku.

Zásadní polemiku ovšem vyvolalo rozhodnutí NS[315] z podzimu 2010 týkající se odměňování IS v případě nedostatku zpeněžitelného majetku, které sjednotilo dosavadní rozporné přístupy k této otázce uplatňované VSPH[316] a VSOL.[317] Podle citovaného rozhodnutí NS pak IS v případě, kdy nebyl zpeněžen žádný majetek, nemá nárok na odměnu dle § 1 odst. 5 VoOIS, nýbrž je na místě, aby insolvenční soud postupoval dle § 5 VoOIS.

Dle názoru autora se jedná o přinejmenším kontroverzní rozhodnutí, které je nadto možné obejít tím, že IS sepíše do majetkové podstaty prakticky neexistující věc (např. pohledávku), kterou záhy úplatně postoupí, čímž dojde ke zpeněžení a naplnění podmínky dle NS. Na druhou stranu v citovaném rozhodnutí sice NS připouští, že je poté plně na zvážení insolvenčního soudu, jakou odměnu správci přizná dle § 5 VoOIS, tedy je i možné, aby byla vyšší, než je minimální odměna dle § 1 odst. 5 VoOIS. U tohoto rozhodnutí NS je patrná inspirace ustanovením prvorepublikového konkursního práva, zejména pak ustanovením § 21 VNoVSKP.

S ohledem na výše uvedené tak má autor za to, že uvedené rozhodnutí NS pouze zbytečně zkomplikovalo vcelku jednoduchou dosavadní výkladovou praxi, kdy odměna IS v případě řešení úpadku dlužníka konkursem činila poměrnou část z výtěžku dle § 1 VoOIS i § 38 InsZ, nejméně však vždy částku 45.000,- Kč dle § 1 odst. 5 VoOIS, jak to ostatně shodně vyjádřil i J. Kozák.[318]

Nad rámec odměny určené shora uvedeným postupem pak IS má nárok i na úhradu hotových výdajů vynaložených v souvislosti s výkonem své funkce. Podle § 7 VoOIS tak má správce nárok na úhradu cestovních nákladů,[319] poštovného, hovorného a nákladů na kopie a opisy nejvýše do hodnoty 5 % odměny IS v daném řízení a ostatní výdaje v prokázané výši. Nutno dodat, že limit 5 % odměny IS je obzvláště v konkursech s minimem majetku, kde činí

[314] Srov. § 169 odst. 1 InsZ.
[315] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 27/2010.
[316] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. MSPH 88 INS 5284/2008, 2 VSPH 348/2009.
[317] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. 5. 2009, sp. zn. KSBR 31 INS 4670/2008, 2 VSOL 119/2009.
[318] KOZÁK, J. Poradna konkursních novin. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 17.3.2010 [cit. 2011-02-08]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2265>.
[319] Srov. § 157 ZP.

odměna IS zákonné minimum 45 000,- Kč či i méně (viz výše), a velkým množstvím věřitelů, které je nutné vyzývat a vyrozumívat poštou, značně limitující, neboť pak náklady na poštovné logicky snadno tuto hranici[320] přesáhnou a jdou tak k tíži IS, ačkoliv ten sám nemohl těmto výdajům předejít, neboť např. úkony vyrozumění či výzev jsou stanoveny přímo InsZ.

7. 4. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku reorganizací

Jelikož v případě řešení úpadku dlužníka reorganizací se jedná o tzv. sanační, nikoliv likvidační způsob řešení úpadku,[321] není vždy zcela možné určit výši odměny IS podílem na výtěžku určeného věřitelům, jako je tomu v případě konkursu.

V případě odměny IS při reorganizaci tak byl zvolen zcela odlišný systém, a to tzv. pásmové měsíční odměňování IS, kdy kritériem není ani hodnota výtěžku připadajícího na věřitele, ani hodnota spravovaného majetku, nýbrž obrat dlužníka. Tato koncepce je logická vzhledem k postavení správce v reorganizaci. Na rozdíl od konkursu totiž IS v reorganizaci nemá dispoziční oprávnění k majetku dlužníka a zpravidla ani nedochází k jeho zpeněžování. IS tak plní funkci toliko dozorovou. Z tohoto důvodu se tak koncepce odměny IS založená na fixní měsíční platbě, jejíž výše je odstupňovaná v závislosti na obratu dlužníka, jeví jako nejvhodnější.

Podle § 2 VoOIS náleží IS odměna za každý započatý měsíc počínaje vydáním rozhodnutí o povolení reorganizace dle § 328 a 329 InsZ. Její výše je určena v závislosti na obratu dlužníka, přičemž za obrat dlužníka se považuje dvanáctinásobek průměrného měsíčního obratu dlužníka za poslední účetní období, které předcházelo insolvenčnímu návrhu. Shodně jako v případě řešení úpadku dlužníka konkursem existuje při odměňování IS i v reorganizaci pět pásem v závislosti na výši obratu, kdy nejnižší výše odměny IS v reorganizaci činí 83 000,- Kč měsíčně a týká se dlužníků, jejichž obrat dle výše uvedených kritérií činil do 250 mil. Kč, a nejvyšší 415 000,- Kč měsíčně, která se týká dlužníků, jejichž obrat dle výše uvedených kritérií činil více než 1 mld. Kč. Na rozdíl od pásmového odměňování v konkursu se však v případě reorganizace nejedná o odměňování degresivně klouzavé, nýbrž o čistě lineární se skokovými přechody mezi pásmy a stropem v podobě maximální výše odměny. V zásadě pak za každých započatých 250 mil. obratu dlužníka náleží správci měsíční odměna ve výši 83 000,- Kč, maximálně však 415 000,- Kč.

[320] V případě minimální odměny dle § 1 odst. 5 VoOIS činí limit dle § 7 odst. 2 VoOIS pouze 2 250,- Kč.
[321] RICHTER, T.: Reorganizace podle insolvenčního zákona – 1. část, *Právní rozhledy,* 2008, č. 13, s. 465-474.

Podle stanoviska expertní skupiny při Ministerstvu spravedlnosti lze však tuto odměnu přiznat i v nižší míře, a to v situaci, kdy se jedná o reorganizaci dlužníka, jehož obrat nedosahuje 100 mil. Kč.[322]

7. 5. Odměna insolvenčního správce při řešení úpadku oddlužením

7. 5. 1. Odměna insolvenčního správce v oddlužení de lege lata

Odměnu IS v případě oddlužení upravuje § 3 VoOIS. Vzhledem ke třem různým možným průběhům oddlužení[323] pak i odměna IS nabývá tří různých forem.

Základní, a v praxi oddlužení nejčastější,[324] je odměna IS v rámci plnění splátkového kalendáře. Za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře má IS nárok na odměnu ve výši 750,- Kč. Jelikož dle § 407 odst. 1 InsZ je rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře účinné ode dne jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku a zároveň insolvenční soudy ponechávají plátcům příjmů dlužníků přiměřenou lhůtu pro zahájení provádění srážek z těchto příjmů, je v praxi běžné,[325] že IS má nárok na odměnu již za kalendářní měsíc, ve kterém ještě neproběhl rozvrh splátek mezi věřitele. Spolu s nárokem na odměnu má IS při této formě oddlužení nárok i na náhradu hotových výdajů v paušální měsíční výši 150,- Kč dle § 7 odst. 4 VoOIS. Nutno dodat, že v tomto případě je zcela potlačen motivační faktor odměny IS, neboť fakticky naprosto nezáleží na výtěžku (měsíční rozdělované částce) rozdělovaného mezi věřitele, ani na jiných úkonech IS.

U odměny IS v oddlužení není jednoznačně stanoveno, kdy ji IS má obdržet.[326] Ustanovení § 413 InsZ totiž upravuje rozhodnutí o odměně a nákladech IS až v rámci rozhodnutí o splnění oddlužení. Jako vhodná se proto jeví současná praxe vyplácení odměny IS již v rámci měsíčních splátek oddlužení, kdy měsíční částka určená IS představuje zálohu na odměnu v řízení s tím, že definitivně bude o odměně rozhodnuto až v souvislosti se skončením oddlužení dle § 413 InsZ, případně změnou oddlužení na konkurs.

---

[322] *Výkladové stanovisko č. 5 ze zasedání Expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo* [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vydáno dne 22. 2. 2011 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/downloads/Vykladove%20stanovisko%20c.%205_2011.pdf>.

[323] Oddlužení pouze zpeněžením majetku, oddlužení plněním splátkového kalendáře a oddlužení kombinací obou možností.

[324] Četnost jednotlivých forem oddlužení vychází z osobních zkušeností autora.

[325] Viz např. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 11. 2010, sp. zn. KSHK 45 INS 6009/2010.

[326] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 1041. ISBN 978-80-7400-320-2.

V druhém nejčastějším případě, kdy je schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře a zároveň dochází ke zpeněžování majetku dlužníka tvořícího předmět zajištění jeho pohledávky, má IS nad rámec odměny uvedené v předchozím odstavci nárok i na odměnu stanovenou v § 1 odst. 2 VoOIS pro případ zpeněžování předmětu zajištění při řešení úpadku dlužníka konkursem. Jelikož podle názorů některý soudů[327] je možné dvě základní formy oddlužení[328] libovolně kombinovat, vyplývá z toho, že v takovém případě by IS měl být také odměňován oběma způsoby zároveň, tedy jak v rámci splátkové kalendáře pravidelnou měsíční odměnou a náhradou hotových výdajů, tak i analogicky podílem ze zpeněžení jako v případě řešení úpadku dlužníka konkursem dle § 1 VoOIS.

Poslední, a nejméně častý, způsob oddlužení v podobě zpeněžení dlužníkova majetku bez dalšího pak podle § 3 písm. a) VoOIS předpokládá odměnu IS analogickou k odměně IS při řešení úpadku dlužníka konkursem dle § 1 VoOIS.

7. 5. 2. K otázce odměny insolvenčního správce v oddlužení dlužníků –manželů

V červnu 2010 Vrchní soud v Praze[329] dospěl k závěru, že insolvenční správce má v případě, že dlužníky jsou oba manželé a je schváleno oddlužení dlužníků plněním splátkového kalendáře, nárok právě na jedinou paušální měsíční odměnu ve výši 750,- Kč a jedinou náhradu nákladů insolvenčního správce ve výši 150,- Kč měsíčně. Tento svůj závěr soud odůvodnil velmi stručně, když konstatoval, že *„oddlužením prochází jedno SJM, a nikoliv dvě majetkové podstaty.“*

Závěr Vrchního soudu je sice založen na zdánlivě logickém zdůvodnění, nazírajícím na manžele v zásadě jako na jednu majetkovou jednotku, nicméně podle autorova názoru opomněl některé další aspekty. Ačkoliv jsou oba dlužníci – manželé skutečně z pohledu správy majetkové podstaty při existenci společného jmění manželů takřka jedním celkem, stále se jedná o dvě rozdílné fyzické osoby, z čehož plyne několik důsledků.

Na jedné straně můžeme vycházet z důvodů právních, zejména z dikce insolvenčního zákona, který za procesní subjekt označuje dlužníka – tedy fyzickou nebo právnickou osobu, nikoliv „majetkovou jednotku – manžele.“ Již z tohoto důvodu by se pak mělo jednat o oddlužení dvou subjektů, ač manželů, přičemž IS by měl mít nárok na odměnu z oddlužení každého takového subjektu, tedy za každého z manželů zvlášť. Každý z manželů podává vlastní insolvenční návrh, případně se jeden z manželů připojuje k návrhu druhého z manželů

[327] Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008.
[328] Dle § 398 odst. 1 zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.
[329] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. KSUL 74 INS 2745/2010, 1 VSPH 464/2010.

svým spolupodpisem návrhu,[330] a insolvenční soud zpravidla spojí řízení obou subjektů ke společnému projednání dle § 112 OSŘ. Ani toto spojené řízení, spojené z důvodu skutkových souvislostí (SJM), by ovšem ani pak nemělo zakládat důvod pro to, aby IS byla přiznána odměna jediná, když se stále jedná právě o dva dlužníky, tedy dvě oddlužení.

A contrario v případě spojení insolvenčních řízení dvou registrovaných partnerů/partnerek (jakožto osob blízkých za účelem ustanovení společného insolvenčního správce analogicky dle § 25 odst. 2 věty 3 InsZ), u kterých je (s výjimkou existence SJM) situace prakticky totožná jako u manželů, by měly být IS automaticky přiznány odměny dvě.

Na straně druhé můžeme pak značnou neopodstatněnost právě jediné odměny spatřovat v holé realitě činnosti IS. Pomineme-li obecné úvahy o nedostatečné výši odměn nezaručující patřičnou odbornost činnosti správců, lze v některých případech připustit i argument, že mnoho úkonů správce při oddlužení může být u dlužníků – manželů obdobných. Naproti tomu ale právě v případě dlužníků manželů je nutné (oproti úkonům u dlužníků „nemanželů“) provádět úkony další, např. posuzování rozsahu majetku i pohledávek ve vztahu k otázce, zda spadají do SJM, či nikoliv, což vyvolává další komplikace při rozvrhu splátek věřitelům. Navíc o vůbec žádné úspoře na úkonech správce nelze hovořit v případě, kdy manželé jsou manželi pouze formálně, avšak každý žije samostatně, nadto v jiné části republiky. Zde je totiž nutné pro zjištění majetkové podstaty veškeré úkony provádět dvojmo, ať již jde o lustrace u orgánů veřejné správy, bank, nebo osobní návštěvy místa bydliště dlužníka apod. Tyto „zdvojené“ náklady pak v případě právě jediné odměny jdou logicky zcela neopodstatněně k tíži IS. Nelze se tedy bez dalšího spokojit s argumentem, že činnost IS v případě dlužníků – manželů není o mnoho náročnější než v případě jediného dlužníka – nemanžela, když v mnoha případech je tomu právě naopak a drtivou většinu úkonů je i přes existenci SJM nutné provádět duplicitně.

Na základě výše uvedeného má pak autor za to, že stručný závěr o tom, že *„oddlužením prochází jedno SJM, a nikoliv dvě majetkové podstaty,“* by bylo namístě ve světle výše uvedeného ještě v budoucnosti přehodnotit. Navíc pokud by zákonodárce chtěl oddlužení manželů zvlášť upravit i odměňovat, mohl tak učinit již v rámci dlouhé přípravy současného insolvenčního práva.

[330] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009, 1 VSPH 669/2009.

7. 5. 3. K otázce přiznání odměny a náhrady nákladů insolvenčního správce před rozhodnutím o schválení splátkového kalendáře

Pokud cílem nepřiznání dvou odměn IS v případě oddlužení dlužníků – manželů byl (nevyslovený) záměr ulehčit již tak napjatému rozpočtu dlužníků o jednu odměnu správce, není v souladu s takovou logikou rozhodnutí VSPH ze srpna 2010,[331] ve kterém odvolací soud vcelku překvapivě přiznal IS nárok na náhradu hotových výdajů vynaložených v oddlužení plněním splátkového kalendáře za období od prohlášení úpadku do měsíce, v němž bylo oddlužení plněním splátkového kalendáře schváleno. Navíc Vrchní soud poznamenal, že *„stejný režim by se samozřejmě uplatnil i v případě odměny správce.“*

Podle názoru autora má být hlavní myšlenkou splátkového kalendáře rozložení zátěže závazků dlužníka na období zásadně pěti let, což se týká i odměny a úhrady hotových výdajů IS, jehož odměna by v součtu měla za celou dobu trvání běžného[332] oddlužení činit právě 45 000,- Kč (koresponduje s minimální odměnou správce při řešení dlužníkova úpadku konkursem). Totéž se pak týká i úhrady nákladů insolvenčního správce, kdy po dobu trvání účinků schváleného oddlužení splátkovým kalendářem je stanoven paušál 150,- Kč měsíčně na úhradu hotových výdajů správce, v důsledku čehož je poté lhostejno, v jaké výši insolvenční správce náklady skutečně vynaložil. To mimo jiné vede správce i k jisté hospodárnosti v rámci oddlužení, což v případě úhrady veškerých skutečně vynaložených nákladů v období do schválení splátkového kalendáře nemusí být vždy splněno a v extrémních případech může takový výdaj být značnou zátěží pro dlužníka.

Nadto je třeba si uvědomit, že podstatnou část úkonů IS v řízení a s tím spojených nákladů činí správce právě v období před schválením splátkového kalendáře (lustrace majetku, cestovné k dlužníkovi, k soudnímu jednání apod.), když po jeho schválení se činnost správce omezuje již „jen“ na činnost dozorovou a rozvrhovou, se kterou není spojeno tolik výdajů. Z hlediska koncepce oddlužení pak dle názoru autora paušální odměna i náhrada hotových výdajů v období po schválení splátkového kalendáře má správcům vykompenzovat víceméně jednorázové náklady vynaložené právě v období předcházejícím.

Přiznání nákladů a odměny IS v oddlužení za období od rozhodnutí o úpadku do okamžiku schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře tak podle názoru autora neodpovídá koncepci tohoto způsobu řešení úpadku a jeho schválené formy.

---

[331] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. KSHK 40 INS 2229/2010, 1 VSPH 620/2010.
[332] Neuvažujeme možnost, že dlužník splatí 100 % uspokojovaných pohledávek dříve než za 60 měsíců.

7. 5. 4. Závěrem k odměně insolvenčního správce v oddlužení

Z výše uvedeného je tak patrná rozpornost přístupu k odměňování insolvenčních správců v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře. Pokud na jedné straně VSPH uzavřel, že jediná odměna i režijní paušál insolvenčnímu správci musí postačit, ačkoliv dlužníky jsou dva subjekty, na straně druhé v rozporu s tímto přístupem přiznal náhradu hotových výdajů (a prakticky i odměnu) insolvenčnímu správci i za období, za které by ji vzhledem ke koncepci oddlužení obdržet neměl. Z toho plyne výzva do budoucnosti ke sjednocení přístupů – třeba i s přihlédnutím k podnětům k zamyšlení uvedeným v tomto pojednání.

7. 6. Závěrem k odměnám insolvenčního správce

Obecně u odměn ve všech způsobech řešení úpadku platí, že IS má nárok i na úhradu daně z přidané hodnoty z MP dlužníka nad rámec své odměny a nákladů, je-li IS plátcem daně z přidané hodnoty.[333]

Tak jako odměna IS se nutně liší co do způsobu, kterým je úpadek dlužníka řešen, stejně tak i základní myšlenka odměny správce závislé na výtěžku rozděleném mezi věřitele, musela být u jednotlivých způsobů řešení úpadku modifikována.

Co se týče koncepce odměny IS, jak bylo výše zmíněno, v zásadě se jedná o vysoce motivační koncepci úhrady nákladů IS z výtěžku zpeněžení, a to s odchylkami zajišťujícími na straně jedné stabilizaci příjmů IS (minimální odměna v případě konkursu), na straně druhé ochranu věřitelů před nepřiměřenou výší odměny (degrese v závislosti na výši výtěžku zpeněžení) a na straně třetí i ochranou dlužníka (paušální odměna IS rozptýlená do splátek v rámci oddlužení tak, aby zátěž v podobě odměny IS byla rovnoměrně rozložena na dobu 5 let).

Co se týče výše odměny či otázky její (ne)přiměřenosti, dle názoru autora je současná koncepce v zásadě správná a je rozumným kompromisem v rámci možných způsobů odměňování. Nadto v případě, kdy IS je ustanoven ve vhodném „mixu“ řízení (např. v poměru dle nápadu insolvenčních řízení – tedy v poměru cca 80 % oddlužení splátkovým kalendářem + cca 20 % konkursů), je tím zajištěna i důstojná úroveň financování činnosti IS, neboť ten tak má jak pravidelný (nižší) příjem, spočívající v měsíční paušální odměně z oddlužení, tak i (zásadně) jednorázový (a vyšší) příjem z ukončených konkursů. Jedinou připomínku má autor k výši odměny IS náležející z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění, neboť v případech výtěžku zpeněžení do cca 500.000,- Kč je zcela nedostatečná a nemůže ani

[333] Srov. § 38 odst. 1 InsZ.

pokrýt náklady na čas IS strávený (mnohdy značně komplikovanou – např. u nemovitostí, vozového parku apod.) správou a zpeněžením majetku. I v případě odměny z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění by tak bylo vhodné zavést degresivní způsob odměňování obdobně jako v případě nezajištěných věřitelů, a to v případě nejnižšího pásma alespoň ve výši 5-10 % z výtěžku.

8. DELIKTNÍ ODPOVĚDNOST SPRÁVCE

8. 1. Odpovědnost za škodu

Podle § 37 InsZ je IS odpovědný za škodu, kterou způsobil při výkonu své funkce. Ve všech případech se jedná o odpovědnost objektivní, tedy je to IS, který se může odpovědnosti zprostit, nikoliv případný žalobce, který musí prokazovat zavinění. Podle tohoto ustanovení IS odpovídá v zásadě za tři typy porušení povinností – za porušení povinností uložených mu zákonem nebo soudem, za nedostatek odborné péče při jeho činnosti a taktéž za to, že nemohla být uspokojena pohledávka za majetkovou podstatou vzniklá na základě právního úkonu IS.

Podle odstavce 1 se jedná o tzv. manažerskou odpovědnost IS[334] za škodu, kterou způsobil dlužníku, věřitelům či třetí osobě porušením povinností při výkonu své funkce, a to ať již nesplněním povinností uložených zákonem či soudem, nebo i tím, že při výkonu své funkce nepostupoval s odbornou péčí. Této odpovědnosti se IS zprostí, pouze pokud prokáže, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které po něm bylo možné spravedlivě požadovat. Nově oproti ZoKV je zakotvena odpovědnost IS za porušení povinnosti jednat s odbornou péčí.[335]

Odstavec 2 § 37 InsZ pak tuto odpovědnost rozšiřuje. IS tak ve stejném rozsahu odpovídá i za škodu, kterou způsobily osoby, které ke splnění svých povinností použil, případně i zaměstnanci dlužníka působící v rozsahu své dosavadní činnosti nebo i jiné osoby ve smluvním vztahu s dlužníkem. Je to tedy primárně IS, kdo odpovídá za škodu způsobenou osobami, které si najal ke splnění svých povinností. Případný regresní nárok vůči těmto osobám pak musí IS řešit v rámci právního vztahu s těmito osobami. Cílem tohoto ustanovení je, aby IS nemohl jednoduše přenést odpovědnost plynoucí z titulu jeho funkce na jiné osoby.

Nově oproti ZoKV je v odstavci 3 zavedena odpovědnost IS za dobytnost pohledávky za majetkovou podstatou, ke které se sám jako IS zavázal, což vede IS k tomu, aby důkladně, předtím než se k pohledávce zaváže, zvažoval, zda ji bude schopen v rámci řízení uhradit. Této odpovědnosti se IS zprostí jedině tím, že prokáže, že v době, kdy pohledávku na sebe vzal, nemohl poznat, že majetková podstata k úhradě této pohledávky postačovat nebude. Nutno dodat, že se jedná o odpovědnost za dobytnost pouze pohledávek za majetkovou

---

[334] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 42.

[335] POHL, T. Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 7-8, s. 38. ISSN 1210-6348.

podstatou dle § 168 InsZ, nikoliv jim na roveň postavených dle § 169 InsZ, a to pouze těch, ke kterým se zavázal sám IS.

Ačkoliv dle nálezu ÚS, jenž byl publikován ve Sbírce zákonů pod č. 403/2002 Sb., lze považovat výkon funkce IS za výkon svou povahou veřejné funkce, neodpovídá stát za škodu způsobenou ze strany IS,[336] což ve svém rozhodnutí vyjádřil i NS.[337]

Odstavec 4 § 37 InsZ stanoví subjektivní promlčecí lhůtu v délce dvou let od okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti IS, a objektivní v délce tří let; u škody způsobené úmyslným trestným činem, za který byl IS pravomocně odsouzen, pak v délce deseti let od okamžiku skončení insolvenčního řízení.

Sporný je však charakter sporu z náhrady škody vůči IS. Zatímco J. Kotoučová[338] i P. Budín[339] zastávají názor, že spory o náhradu škody způsobenou ze strany IS dle § 37 InsZ jsou incidenčními spory, a budou tedy řešeny insolvenčním soudem, J. Zelenka,[340] T. Pohl i J. Maršíková[341] tvrdí, že nikoliv. Autor se pak kloní spíše k názoru T. Pohla, J. Zelenky a J. Maršíkové, neboť tzv. incidenčním sporem dle § 159 odst. 1 písm. e) InsZ může být jen spor o škodu způsobenou IS na majetkové podstatě. Vzhledem k šíři odpovědnosti IS dle § 37 InsZ i vůči třetím osobám, případně věřitelům tzv. zapodstatových pohledávek, pak nemůže takový spor být vždy zároveň sporem o škodu způsobenou majetkové podstatě. Takový charakter by mohl mít pouze ve vztahu náhrady škody vůči dlužníkovi, eventuálně, avšak nepřímo, i vůči věřitelům dle § 37 odst. 1 InsZ, nikoliv však vůči třetím osobám, natož pak vůči věřitelům dle § 37 odst. 3 InsZ, neboť ve své podstatě se jedná o spor mezi nimi a IS jako osobou, který může být veden i po skončení insolvenčního řízení, tedy nezávisle na něm.

Mimo ustanovení § 37 InsZ je odpovědnost IS upravena speciálně ještě v § 225 odst. 6 InsZ, kdy IS odpovídá za škodu též osobě, jejíž věc sepsal do MP a následně zpeněžil, a to v rozsahu, který této osobě nepokryl výtěžek zpeněžení této věci vydaný jí IS.

Co se týče odpovědnosti IS za škodu způsobenou při výkonu jeho funkce, ať již dle § 37 InsZ, či jiných ustanovení, podle § 31 odst. 4 InsZ je IS odpovědný za škodu, kterou způsobil po dobu výkonu své funkce, i poté, co byl odvolán z funkce dle § 31 InsZ.

---

[336] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 77. ISBN 978-80-7400-320-2.
[337] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000.
[338] KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 77. ISBN 978-80-7400-320-2.
[339] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 43.
[340] ZELENKA, J. a kol. *Insolvenční zákon.* 2. vyd. Praha : Linde Praha, 2008. s. 84. ISBN 978-80-7201-707-2.
[341] MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 1. vyd. Praha : Leges, 2011. s. 80. ISBN 978-80-87212-75-2.

K odpovědnosti za škodu způsobenou IS při výkonu své funkce lze po rozboru shora uvedených případů odpovědnosti jen dodat, že ve světle tohoto se podmínka povinného pojištění odpovědnosti dle § 6 odst. 1 ZoIS a VoPIS (blíže viz kapitola 5) jeví jako vskutku oprávněná a žádoucí.

8. 2. Sankce za porušení povinností

Mimo odpovědnosti IS za škodu způsobenou výkonem své funkce hrozí IS i další sankce. Jak bylo uvedeno již v oddíle 9.2.3, insolvenčního správce, který neplní řádně své povinnosti, případně nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí, lze postupem dle § 32 InsZ zprostit jeho funkce.

Podle § 81 odst. 2 InsZ lze IS, který nesplnil povinnost uloženou mu soudem nebo řádně neplní jiné své povinnosti, uložit ze strany insolvenčního soudu pořádkovou pokutu. Pořádkovou pokutu lze IS uložit i opakovaně, leč maximální úhrnná výše těchto pokut může činit maximálně 200 000,- Kč. P. Budín zde vyjadřuje pochybnost, se kterou se autor plně ztotožňuje, zda v případě opakovaného porušení povinností ze strany IS není vhodnější IS zprostit funkce, než se jej snažit pomocí pokut motivovat k jejich splnění.[342]

8. 3. Trestněprávní odpovědnost

Ve specifických případech může závadné jednání IS překročit i rovinu insolvenčního práva a naplnit některou ze skutkových podstat uvedených v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Pomineme-li trestné činy, kterých se může dopustit každá osoba, může se IS při své činnosti dopustit v zásadě tří trestných činů: úmyslného i nedbalostního porušení povinnosti při správě cizího majetku a dále pletich v insolvenčním řízení. Přitom výslovným tzv. úpadkovým trestným činem[343] je trestný čin pletich v insolvenčním řízení dle § 226 TZ.

Trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku dle § 220 TZ, tedy porušení úmyslného ve smyslu § 13 odst. 2 TZ, se IS dopustí tím, že úmyslně poruší povinnost spravovat nebo opatrovat cizí majetek a způsobí tím jiné osobě škodu nikoliv malou, přičemž tato povinnost může vyplývat buď ze zákona, nebo i ze smluvního ujednání. Důležitým znakem tohoto činu je, že se vztahuje přímo na povinnost spravování a opatrování – k naplnění skutkové podstaty tedy nepostačí jen porušení související povinnosti, nýbrž

[342] KOZÁK, J; BUDÍN P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 9.
[343] ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník : Komentář. II.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 2054. ISBN 978-80-7400-178-9.

porušení přímo povinnosti „hlavní“ – tedy spravovat či opatrovat cizí majetek. Co se rozumí spravováním a opatrováním majetku, vyjádřil výstižně ve svém rozhodnutí ze dne 27. 7. 2007 NS.[344] K naplnění skutkové podstaty bude zapotřebí, aby škoda způsobená porušením citované povinnosti byla alespoň 25.000,- Kč.[345] Při naplnění tohoto trestného činu hrozí obviněnému sankce až dvou let odnětí svobody nebo zákaz činnosti, případně až osm let při naplnění podmínek kvalifikované skutkové podstaty dle odst. 2 nebo 3 – tedy škodě alespoň 500.000,- Kč, resp. 5.000.000,- Kč.

Rozdílem skutkové podstaty dle § 221 TZ je především rozdílná míra zavinění pachatele, když v tomto případě je vyžadováno zavinění z nedbalosti, a to hrubé. Dalším rozdílem je, že porušení povinnosti se nevztahuje jen na porušení „hlavní“ povinnosti spravovat či opatrovat svěřený majetek, nýbrž i na povinnosti „vedlejší“ s povinností „hlavní“ související.[346] Musí se však jednat o povinnost důležitou. Dalším rozdílem oproti trestnému činu dle § 220 TZ je požadovaná minimální výše vzniklé škody 500.000,- Kč. Při naplnění skutkové podstaty pak pachateli hrozí trest odnětí svobody do výše šesti měsíců nebo zákaz činnosti, resp. až tři léta odnětí svobody v případě, že škoda dosáhne výše 5.000.000,- Kč.

Trestného činu pletich v insolvenčním řízení dle § 226 TZ se může IS dopustit tím, že v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší. Takového činu by se IS mohl dopustit např. tím, že by obdržel, popř. si dal slíbit provizi za to, že na náklady MP nechá provést nějakou službu, případně pokud by obdržel odměnu od zájemce o zpeněžení majetku. Takové jednání IS však musí splňovat znak jednání ke škodě věřitelů. Přijetí takového prospěchu nebo jeho příslibu se tudíž musí projevit negativně na možnosti či rozsahu uspokojení pohledávek věřitelů v insolvenčním řízení anebo na jiném škodlivém dopadu vůči nim (např. v podobě oddálení uspokojení věřitelů).[347] Otázkou pak je, jak by bylo nahlíženo na jednání IS, který by přijal, příp. si dal slíbit prospěch, který by zároveň byl věřitelům ku prospěchu, je-li takové jednání ze strany IS vůbec reálné. Autor se stejně tak jako P. Šámal domnívá, že nikoliv, neboť takové počínání by pak mohlo naopak naplnit skutkovou podstatu činu dle § 220 či 221 TZ. Trestní sazba poté činí do dvou let odnětí svobody nebo zákaz činnosti, v případě kvalifikovaných činů (škoda/prospěch značná/ý, resp. velká/ý) pak 6 měsíců až tři roky, resp. dva roky až šest let odnětí svobody.

---

[344] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2007, sp. zn. 5 Tdo 515/2007.
[345] Srov. § 138 odst. 1 TZ.
[346] Srov. § 221 odst. 1 TZ: „…důležitou povinnost při opatrování nebo správě…“
[347] ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník : Komentář. II.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 2060. ISBN 978-80-7400-178-9.

9. POZNÁMKY K SOUČASNÉMU POSTAVENÍ INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

9. 1. Seznam insolvenčních správců

Seznam IS představuje důležitý mezistupeň mezi okamžikem, kdy daná osoba splní podmínky pro výkon funkce IS dle ZoIS, a okamžikem, kdy vykonává funkci IS v konkrétním řízení po svém ustanovení. Z hlediska rozlišování pojmů je seznam IS toliko seznamem všech „latentních“, tj. i dosud do funkce neustavených správců, tedy IS dle ZoIS. V zásadě představuje okruh osob, ať již fyzických, či právnických, které mohou být do funkce IS v řízení ustanoveny, tedy jistou množinu potencionálních IS, ze kterých je v souladu s § 25 InsZ vybrána konkrétní osoba, která funkci v rámci daného insolvenčního řízení vykonává.

Zatímco dle předchozí právní úpravy vedl každý krajský soud vlastní seznam konkursních správců působících v jeho obvodu, dle § 16 ZoIS vede seznam insolvenčních správců centrálně MSp. Díky tomu tak došlo i k odbřemenění soudů od administrativy s vedením seznamů spojené, což bylo dalším důvodem k reformě zákonné úpravy.[348]

Seznam se člení na část obecnou a část zvláštní. V obecné části jsou uvedeny fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, zahraniční společnost a hostující IS, kterým vzniklo právo vykonávat činnost IS, ve zvláštní části pak obdobně správci, kterým vzniklo právo vykonávat činnost IS se zvláštním povolením. V souladu s § 16 a násl. ZoIS seznam obsahuje identifikační údaje o IS, zejména údaj identifikující IS (titul/y, jméno, příjmení či název, sídlo, rodné číslo, vzdělání, případně identifikační údaje o tzv. ohlášeném společníkovi) a datum vzniku, pozastavení či zániku práva vykonávat činnost IS.

9. 2. Statistické údaje

Co se týče ideálního počtu IS v rámci ČR, nepanuje na tuto otázku jednotný názor, neboť vždy je třeba zohlednit dva protichůdné faktory. Na straně jedné profesionalita IS plynoucí zejména z dostatečného počtu zpracovávaných případů jedním IS, kdy lze mít za to, že čím více řízení spravuje jeden IS, tím více praktických zkušeností získává, tím vyšší odměny z této činnosti pobírá, tedy i tím méně je náchylný k případným nežádoucím jevům, jako jsou korupce a manipulovatelnost.

---

[348] *Důvodová zpráva k návrhu zákona o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, vydáno dne 9. 11. 2005 [cit. 2011-01-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

Na straně druhé je pak třeba zohlednit i nutnost dostatečného počtu IS jednak co do jejich případné podjatosti a nutnosti ustanovit správce oddělené, tak i co do hospodárnosti řízení a minimalizace nutnosti dojíždění IS v rámci spravování majetku dlužníků. K tomu je nutné dodat, že vzhledem k tomu, že IS je de facto podnikatelem svého druhu, je tento schopen maximálně optimalizovat chod svého úřadu a přizpůsobit jej počtu spravovaných případů. Námitka možného „přetížení" IS tak není dle názoru autora na místě, neboť IS si svobodně a pružně (na rozdíl od insolvenčních soudů) může najmout spolupracovníky a odborníky v případě, kdy sám agendu nestíhá. Vysoký počet IS totiž nutně znamená i nízký počet případů připadající na jednoho IS, což ve svém důsledku může vést až k tomu, že situace dospěje do fáze před 1. 1. 2010, kdy existovalo velké množství IS, leč jejich úroveň, způsobená zejména skutečností, že činnosti IS se tyto osoby zásadně nevěnovaly jako své hlavní činnosti, nýbrž jako podružné, tzv. „na přilepšenou," byla rozdílná a mnohdy politováníhodná.

Vzhledem k zohlednění územního rozmístění IS je podle názoru autora vhodný počet cca 2 – 3 IS na jeden okres, což odpovídá cca 200 správcům, kdy tento počet by měl dostatečně dobře splňovat výše uvedená kritéria a IS by byli rovnoměrně zatěžováni. Je zde totiž důvodná obava, vyjádřená již Z. Krčmářem při přípravě současné právní úpravy,[349] tedy že v případě vyššího počtu IS bude preferovaná jen vybraná skupina z nich.

Podle původních názorů odborníků mělo dostatečný počet insolvenčních správců představovat číslo 200,[350] podle některých názorů je nezbytným počtem pro hladký průběh insolvenčních řízení počet mezi 300 až 500 správci, [351] přičemž ideální má být počet kolem 1200.[352] Z. Krčmář počítal s poměrně drastickým omezením až na počet cca 80 – 120 správců![353] Ačkoliv oficiálně není v současnosti stanoven žádný požadovaný konečný počet

[349] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 35-36. ISSN 1210-6348.
[350] *MSp pokryje potřebu insolvenčních správců* [online]. Praha: Portál veřejné správy České republiky [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.gov.cz/wps/portal/_s.155/7226/_ps.1244/M/_s.155/10202?docid=122933>.
[351] *Insolvenční řízení se v příštím roce zřejmě prodlouží* [online]. Praha: Magazín České noviny.cz [cit. 2010-03-22]. Dostupné z: <http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/insolvencni-rizeni-se-v-pristim-roce-zrejme-prodlouzi/392215&id_seznam=6601>.
[352] *Počet insolvencí roste. Bude dost insolvenčních správců?* [online]. Praha: konkursní noviny, vydáno dne 25. 3. 2009 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2056>.
[353] KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 35-36. ISSN 1210-6348.

IS v České republice,[354] připravovaná novela ZoIS s jistou formou uzavření současného počtu IS nepřímo počítá.[355]

V současnosti[356] je v seznamu zapsáno celkem 382 IS, z toho jich 25 disponuje též tzv. zvláštním povolením.[357] Pro srovnání k datu 31. 12. 2009, tj. k poslednímu dni platnosti přechodného období dle § 40 ZoIS, kdy v seznamu IS byly zapsány osoby správců, které se jimi staly do dne účinnosti ZoIS a InsZ, činil tento počet celkem 3 131 správců.[358] K datu 1. 1. 2010, tj. po skončení tohoto přechodného období, pak jejich počet činil již jen cca 200.[359] Za takto dramatickým úbytkem stála zejména povinnost nově složit zkoušky IS. Současný stav počtu IS v České republice a zároveň promítnutí srovnání jejich počtu přepočteného na obyvatele okresu dle sídla IS za období začátku roku 2010 a konce roku 2011 znázorňují mapy č. 1 a č. 2.[360]

Mapa č. 1:

POČET IS V REGIONECH ČR

(přepočteno na počet obyvatel)

Stav: březen 2010

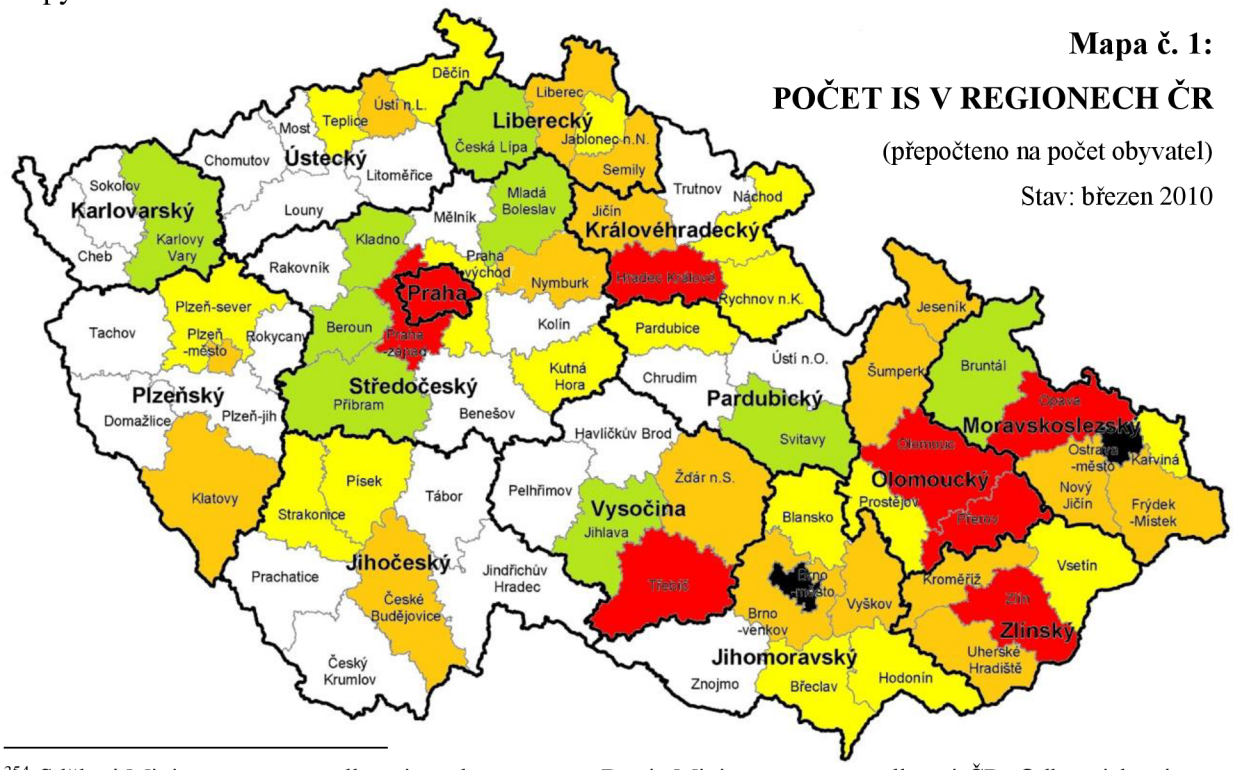

[354] Sdělení Ministerstva spravedlnosti na dotaz autora; Dopis Ministerstva spravedlnosti ČR, Odbor tiskový, ze dne 11. 11. 2011, č. j. 505/2011-OT-OSV/4.

[355] *Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘÍPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám* [online]. Změněno 20. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

[356] Stav k 20. 12. 2011.

[357] *Ministerstvo spravedlnosti : Seznam insolvenčních správců* [online]. [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamFiltr.do>.

[358] Sdělení Ministerstva spravedlnosti na dotaz autora; Dopis Ministerstva spravedlnosti ČR, Odbor tiskový, ze dne 11. 11. 2011, č. j. 505/2011-OT-OSV/4.

[359] ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční správci v roce jedna. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 1-2, s. 53-55. ISSN 1210-6348.

[360] Zpracováno na základě údajů obsažených v seznamu insolvenčních správců; *Ministerstvo spravedlnosti : Seznam insolvenčních správců* [online]. [cit. 2011-12-10 a 2010-03-24]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamFiltr.do>.

Pro srovnání v Německu bylo v roce 2002 kolem 1100 správců, z čehož jen 400 až 500 byli správci „profesionálové,“[361] v roce 2011 již činil počet ustanovených správců více než 2000,[362] což ve srovnání s počtem obyvatel Německa odpovídá cca 250 správcům v ČR.

Počet obyvatel okresu v přepočtu na 1 IS:	
1 - 15 000 obyvatel	
15 000 - 24 999 obyvatel	
25 000 - 44 999 obyvatel	
45 000 - 79 999 obyvatel	
80 000 a více obyvatel	
okres bez IS	

Ve srovnatelně velkém Rakousku pak počet IS činí k dnešnímu dni 1404 osob,[363] naproti tomu v cca polovičním Slovensku pak 1570.[364]

Mapa č. 2:

POČET IS V REGIONECH ČR

(přepočteno na počet obyvatel)

Stav: prosinec 2011

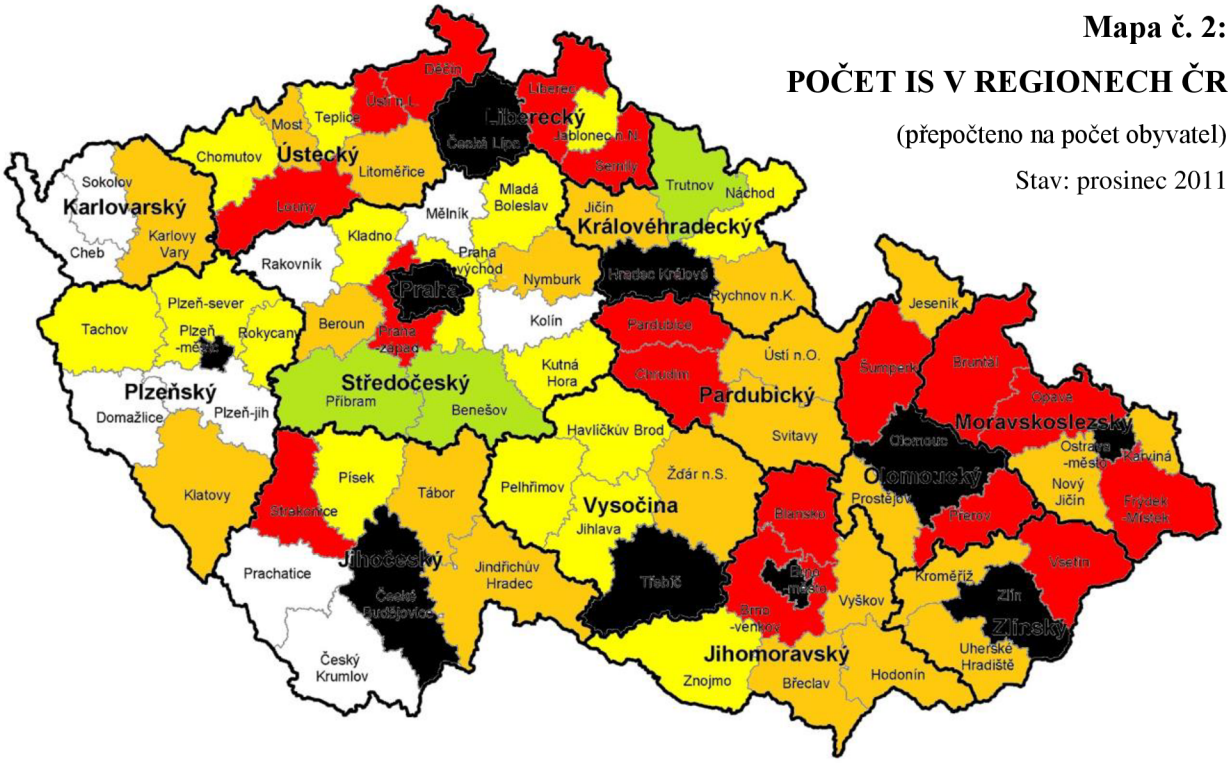

Jak je patrné z výše uvedeného přehledu, přispěla změna v oblasti činností IS a zvýšení požadavků na výkon této funkce ke značné redukci jejich počtu a s tím spojené částečné (někdy až úplné) profesionalizaci jejich činnosti. Jak vyplývá z provedených srovnání, počet IS se po drastické redukci jejich počtu na přelomu let 2009 a 2010 stabilizoval, a to i s ohledem na regionální rozmístění správců. V současnosti tak poměrně

---

[361] RUNKEL, H. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie*. 2002, č. 6-7, s. 21-27. ISSN 1210-6348.

[362] *INDat.info : Datenbanken und Informationen zum Insolvenzgeschehen* [online]. Změněno 7. 12. 2011 [cit. 2011-12-08]. Dostupné z: <http://www.indat.info/statistiken.php>.

[363] *JUSTIZ Ediktsdatei : Insolvenzverwalterliste* [online]. [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://insolvenzverwalter.justiz.gv.at/edikte/mv/ivliste.nsf/Suche!Openform>.

[364] *Ministerstvo spravedlivosti Slovenskej republiky : Zoznam spravcov* [online]. Změněno dne 6. 12. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamFiltr.do>.

odpovídá i situaci v sousedním Německu. Podle názoru autora je počet IS i jejich regionální rozmístění (s možností nepatrných korekcí) více než dostatečný a případné další strmé zvyšování jejich počtu nežádoucí s ohledem na možné negativní efekty vyššího počtu IS, jak byly zmíněny již v úvodu této podkapitoly.

9. 3. Hospodářská povaha činnosti insolvenčního správce

Co se týče hospodářské povahy IS v České republice, ve smyslu § 2 odst. 2 písm. c) ObchZ by bylo možné považovat IS za podnikatele, neboť svou činnost zajisté provozuje soustavně, samostatně, zásadně vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.[365]

Ve smyslu § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, se však jedná o jinou samostatnou výdělečnou činnost, nejedná se o podnikání ani provozování živnosti, v zásadě postavenou na roveň tzv. nezávislým povoláním, jako jsou advokáti, lékaři apod.

Specifikem činnosti IS je její „netržní charakter“, když veškeré „zakázky“, tedy jednotlivá ustanovení v řízeních, zadává (mimo případů ustanovení IS ze strany věřitelů postupem dle § 29 InsZ) insolvenční soud, a to, jak bylo zmíněno již v podkapitole 6. 1., v zásadě dle svého uvážení, nikoliv dle obecných tržních principů, kvality IS, jeho marketingu či propagace.

Sám zákonodárce již v důvodové zprávě k ZoIS[366] i k připravované novele ZoIS[367] zmiňuje sice částečně veřejnoprávní charakter této činnosti, leč celkově je toho názoru, že se jedná přiměřeně o jakousi formu svobodného povolání, když toto pojetí je i výsledkem akceptace a implementace evropských předpisů, kde na osoby IS je nahlíženo toliko jako na poskytovatele služeb.

Na základě výše uvedeného se tak autor kloní k závěru, že výkon činnosti IS lze z hospodářského pohledu označit za podnikání sui generis na základě speciálního povolení.

---

[365] Srov. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník : Komentář.* 12. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 6. ISBN 978-80-7400-055-3.

[366] *Důvodová zpráva k zákonu o insolvenčních správcích* [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

[367] *Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘÍPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám* [online]. Změněno 20. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

10. ZÁVĚR – SHRNUTÍ POSTAVENÍ INSOLVENČNÍHO SPRÁVCE A ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Jak bylo nastíněno v předchozích kapitolách, lze na funkci a pozici IS v současném českém právu nahlížet z mnoha hledisek. Ať již se jedná o hledisko teoretické, historické, hospodářské či procesní, nelze činnost IS ani výkon funkce IS podřadit do kategorie jiného existujícího institutu.

Jak bylo rozebráno v kapitole 4, je především vhodné rozlišovat, kdy se jedná o IS jako subjekt řízení ve smyslu InsZ a kdy se jedná o osobu oprávněnou tuto činnost vykonávat, tj. IS dle ZoIS, tj. také tzv. „latentního insolvenčního správce".

Teoreticky lze sice na výkon funkce IS nahlížet různě, v současné (a nejen) české úpravě nelze IS jako subjekt řízení podřadit pod žádný jiný institut (např. zástupce). Jedná se samostatný charakteristický subjekt se specifickými právy a povinnostmi.

Z hlediska historického lze vysledovat vývoj charakteru funkce IS směrem k jeho co nejnezávislejšímu postavení. Co do tzv. latentního IS, lze mít za to, že soubor práv a povinností, které se vztahují i na IS latentního, tedy „mimo úřad" je vlastním specifikem zejména až současné právní úpravy, která (nově) poměrně přesně upravuje postavení i tzv. latentních IS.

Jako s procesním subjektem se pak s IS můžeme setkat rovněž ve více situacích (i režimech výkonu funkce). Zásadně se jedná o subjekt řízení, nikoliv účastníka (vyjma např. incidenčních sporů, rozhodování o jeho odměně apod.), který se v závislosti na konkrétní fázi insolvenčního řízení (či prováděném úkonu) může ad hoc přibližovat ať již k pomocnému technickému orgánu insolvenčního soudu (dozorová a informační činnost IS, zasílání výzev k opravě/doplnění přihlášek apod.), přes zástupce věřitelů (zpeněžování majetku, zejména majetku tvořícího předmět zajištění), zástupce dlužníka (nakládání s MP v rámci dispozičního oprávnění, vymáhání pohledávek dlužníka apod.) až po naprosto nezávislý subjekt v rámci přezkoumávání pohledávek věřitelů (kdy IS zásadně nemůže být považován ani za orgán soudu, neboť v případě sporu o popření pohledávky je IS protistranou v řízení, o kterém rozhoduje právě insolvenční soud).

Co do veřejnoprávního charakteru (režimu) výkonu funkce IS lze vysledovat na straně jedné tendenci zákonodárce o maximální až neopodstatněné „zúřednění" činnosti IS (i „latentního" – viz např. omezení volitelnosti/jmenovatelnosti osob IS do veřejných funkcí), na straně druhé i tlak o ryze komerční motivaci pro zvyšování kvality činnosti IS ve formě

odměn jako podílu z čistého výtěžku či odmítnutí principu numerus clausus v případě počtu IS v ČR. Z hlediska mezinárodního srovnání se v případě české právní úpravy jedná o jednu z nejpřísnějších regulací činnosti IS, a to i co do regulace činnosti IS „mimo úřad“. Česká právní úprava tak výrazně tenduje k postavení IS jako specifickému samostatnému povolání s prvky veřejnoprávního charakteru, jako je tomu v případě exekutorů a notářů. Představuje tak jakýsi hybrid mezi volným výkonem funkce IS, jako je tomu např. u funkce likvidátora, a funkcí soudního komisaře či vykonavatele, s implementovanými prvky obou pojetí.

V neposlední řadě pak z hlediska hospodářského lze považovat činnost IS za podnikání svého druhu na základě zvláštního povolení.

Na základě výše uvedeného se lze ztotožnit s názorem T. Pohla, že postavení správce obecně nelze přesně definovat. Na rozdíl od něj se však autor domnívá, že by se (v případě latentních) IS dalo přirovnat k podnikání sui generis, na základě zvláštního povolení.[368] V případě IS (ať již latentních či ustanovených) se však jedná o natolik komplikovanou a mnohovrstevnatou problematiku, že nalezení jednotného stanoviska je možným námětem pro akademické debaty příštích let.

Výrazným jednotícím znakem činnosti IS je důraz na jeho nezávislost a profesionalitu. Pokusíme-li se shrnout jeho postavení v insolvenčním řízení, můžeme jej označit za zásadně nezávislý a specifický subjekt insolvenčního řízení se zvláštními právy i povinnostmi, který může v závislosti na konkrétním úkonu v řízení vystupovat jak v zájmu jeho konkrétních účastníků, tak i proti nim, zásadně však ku prospěchu společného zájmu věřitelů, přičemž k plnění této funkce může být nadán i jistými prvky veřejnoprávního charakteru.

Nahlédneme-li na IS obrazně pohledem onoho pomyslného trojúhelníku „insolvenční soud – věřitelé – dlužník“, zmíněného v úvodu této práce, lze shrnout, že IS se nenalézá přímo v pevném těžišti tohoto trojúhelníku, nýbrž v rámci insolvenčního řízení se v závislosti na způsobu řešení úpadku i konkrétní fázi řízení a prováděném úkonu může pohybovat takřka po celé jeho vnitřní ploše. Lze ovšem uzavřít, že se skutečně jedná o svébytný, samostatný a zásadně nezávislý subjekt.

De lege ferenda dává autor otázku k zamyšlení, zda se zákonodárce v rámci současného hybridního řešení činnosti IS na pomezí samostatného povolání a možnosti relativně volného „přivýdělku“ posléze nepřikloní ať již ke skutečně uzavřenému systému se striktními pravidly činnosti „latentních“ IS a omezeními v podobě střetu povolání či funkcí, přísně rovnoměrnému ustanovování do funkcí IS apod., či naopak k většímu otevření systému

[368] POHL, T. Samostatná komora správců konkurzní podstaty? *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 39-42. ISSN 1210-6348.

a poskytnutí tržní volnosti v ustanovování IS (zejména věřitelům) se současným zrušením nadbytečných omezení v podobě dvoustupňového charakteru IS či zrušení omezení výkonu veřejných funkcí.

Stejně tak se nabízí otázka, zda by IS neměli být obdobně jako notáři a exekutoři oprávněni k poskytování právního poradenství a sepisu podání (výlučně a pouze) v oblasti insolvenčního práva, což se nabízí zejména v případě realizace skutečně uzavřeného systému činnosti IS, když insolvenční právo je problematika natolik odborná, že profesionální právní poradenství v této oblasti by mohlo být vyčleněno i pro tuto skupinu osob, která je z podstaty věci odborně způsobilá k poskytování profesionálního poradenství v této oblasti (na rozdíl od mnoha advokátů, kteří k tomu sice oprávněni jsou, leč jejich odborná způsobilost v oblasti insolvenčního práva je v některých případech více než diskutabilní).

Co se týče možnosti dalších korekcí současné právní úpravy, nabízí se rovněž i možnost úpravy odměňování IS, a to zejména při zpeněžení předmětu zajištění a při oddlužení.

PRAMENY

Zahraniční publikace

BINZ, F., HESS, H. *Der Insolvenzverwalter : Rechtsstellung, Aufgaben, Haftung.* 1. vyd. Heidelberg : C. F. Müller Verlag. 2004. ISBN 3-8114-2347-9.

FRUHSTORFER, S. Sanierungsfreundliche IRÄG 2010. *Lexpress.* 2010, č. 59, s. 3.

HOLZHAMMER, R. *Österreichisches Insolvenzrecht : Konkurs und Ausgleich.* 2. vyd. Wien : Springer-Verlag. 1983. ISBN 3-211-81753-0.

JAUERNIG, O., BERGER, CH. *Zwangsvollstreckungs - und insolvenzrecht : ein Studienbuch.* 22. vyd. München : C. H. Beck, 2007. ISBN 978-3-406-551987.

KELLER, U. *Insolvenzrecht : 1. Teil. Grundsätze des Insolvenzrechts.* [online]. 1. vyd. München : Vahlen, 2006 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 3-8006-3288-8.

KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Österreich. ISBN 978-3-406-58264-6.

KINDLER, P., NACHMANN, J. *Handbuch Insolvenzrecht in Europa,* 1. vyd. München : C. H. Beck. 2010. Svazek Deutschland. ISBN 978-3-406-58264-6.

LOWITZSCH, J. a kol. *Das Insolvenzrecht Mittel- und Osteuropas : Acht Länderanalysen sowie das Internationale Insolvenzrecht im Vergleich – with an English Comparative Introduction.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag. 2004. ISBN 3-8305-0824-7.

SCHMIDT, K. *Münchener Kommentar zum HGB.* [online]. 3. vyd. München : C. H. Beck, 2011. [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://beck-online.beck.de>. ISBN 978-3-406-59993-4.

WEDDE, R. *Der Insolvenzverwalter im russischen und deutschen Recht : Bestellung, Befugnisse, Bezahlung.* 1. vyd. Berlin : BMW, Berliner Wissenschafts-Verlag, 2006. ISBN 978-3-8305-1256-1.

Domácí publikace a články

BALÍK, S. Postavení správce konkurzní podstaty v České republice – úvahy de lege ferenda. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 11-12, s. 25-28. ISSN 1210-6348.

BALÍK, S. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 9-11. ISSN 1210-6348,

BALÍK, S. Znovu k insolvenčním správcům. *Konkursní noviny.* 2003, č. 10 [online]. Vydáno dne 14. 5. 2003 [cit. 2010-03-22]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=563>.

BĚLOHLÁVEK, A. J. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-591-9.

DEUTSCH, E. Problematika správců pro bankovní sektor, peněžní ústavy – jejich vzdělávání, školení je představena ve světle níže uvedených skutečností spojených se zvláštním

povolením pro insolvenčního správce, který pak tuto činnost může vykonávat. In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-87071-04-2.

DEUTSCH, E. Úloha, postavení a pojetí insolvenčního správce v kontextu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-87071-04-2.

DEUTSCH, E. Insolvenční zákon je slučitelný s přijatými akty Evropské unie. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 6. 2. 2008 [cit. 2011-12-08]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=1832>.

DÖRFL, L. Insolvenční poradna. *Konkursní noviny.* 2011, roč. 14, č. 11, s. 1-5. ISSN 1213-4023.

ELIÁŠ, K. Konkurs. *Právník*. 1995, roč. 134, č. 6, s. 116-157.

FINTA, M. Významné mezníky ve vývoji klasického konkursního řízení na našem území. *Právo a podnikání.* 2004, č. 7-8, s. 45-61. ISSN 1211-1120.

HIRT-TLAPAK, I. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 18-20. ISSN 1210-6348.

HRSTKOVÁ, H., TOMÁNEK, R. Některé základní otázky zákona o konkurzu a vyrovnání. *Právo a podnikání.* 1994, č. 10, s. 23-29.

Insolvenční řízení se v příštím roce zřejmě prodlouží [online]. Praha: Magazín České noviny.cz [cit. 2010-03-22]. Dostupné z: <http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/zpravy/insolvencni-rizeni-se-v-pristim-roce-zrejme-prodlouzi/392215&id_seznam=6601>.

Insolvenční zákon je již na světě [online], Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 5. 1. 2005 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=1102>.

JINDRA, V. Nová právní úprava úpadkového práva – Insolvenční správce [online]. Praha: epravo.cz, vydáno dne 7. 12. 2007 [cit. 2010-03-22], Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravni-uprava-upadkoveho-prava-insolvencni-spravce-51821.html>.

KOŠŤÁL, P. Konkursní prvopočátky. *Konkursní noviny.* 2001, č. 4 [online]. Vydáno 9. 4. 2001 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=18>.

KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : Komentář.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-320-2.

KOZÁK, J. Insolvenční zákon krok za krokem. *Konkurs a vyrovnání.* 2006, č. 4 [online]. [cit. 2011-11-05], Dostupné z: <http://konkurs-vyrovnani.cz/index.php?idac=173&idb=28>.

KOZÁK, J. Poradna konkursních novin. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 17. 3. 2010 [cit. 2011-02-08]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2265>.

KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A. et al. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář.* 1. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-375-1.

KRČMÁŘ, Z. *Přehled judikatury ve věcech konkursu a vyrovnání.* 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. ISBN 80-7357-067-X.

KRČMÁŘ, Z. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 11-18. ISSN 1210-6348.

MARŠÍKOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy.* 1. vyd. Praha : Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-75-2.

MARŠÍKOVÁ, J. Konečná zpráva ve světle judikatury. *Noviny pro konkurs a vyrovnání.* 2005, č. 5, s. 1.

Michal Žižlavský: U nových insolvencí je riziko krádeží a zpronevěr minimální [online]. Praha: Česká advokátní komora, vydáno dne 18. 1. 2010 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.advokatni-komora.cz/scripts/detail.php?id=3154>.

Nový rok přinesl zásadní změnu v insolvenčním řízení [online]. Praha: Asociace insolvenčních správců [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.asis.cz/novy-rok-prinesl-zasadni-zmenu-v-insolvencnim-rizeni.html>.

PACHL, L. Příjem z pronájmu nemovitostí sloužících k zajištění pohledávky. *Konkursní noviny* [online]. Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 11. 5. 2011 [cit. 2011-08-02]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2660>.

Počet insolvencí roste. Bude dost insolvenčních správců? [online]. Praha: konkursní noviny, vydáno dne 25. 3. 2009 [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2056>.

POHL, T. Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 7-8, s. 38. ISSN 1210-6348.

POHL, T. Samostatná komora správců konkurzní podstaty? *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 39-42. ISSN 1210-6348.

Poradna Konkursních novin [online], Praha: Konkursní noviny, vydáno dne 28. 1. 2009 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2019>.

RICHTER, T. Insolvenční zákon: Od vládního návrhu k vyhlášenému znění. *Právní rozhledy.* 2006, č. 21, s. 765-774. ISSN 1210-6410.

RICHTER, T. Reorganizace podle insolvenčního zákona – 1. Část. *Právní rozhledy.* 2008, č. 13, s. 465-474. ISSN 1210-6410.

RUNKEL, H. Mezinárodní seminář k aktuálním otázkám úpadkového práva v Praze. *Bulletin advokacie.* 2002, č. 6-7, s. 21-27. ISSN 1210-6348.

SCHELLE, K., FRÝDEK, M. *Vývoj konkursního práva.* 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2010. ISBN 978-80-7418-073-6.

SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Historické zdroje nové právní úpravy insolvenčního řízení. In: *Nové insolvenční právo*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing s.r.o., 2006. ISBN 80-87071-04-2.

SCHELLEOVÁ, I., VĚTROVEC, V., BERKA, J. a kol. *Konkurz a vyrovnání.* 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2003. ISBN 80-86432-42-4.

SCHELLEOVÁ, I. Nad některými zahraničními úpravami insolvenčního práva. *Obchodní právo.* 2007, roč. 16, č. 11, s. 16-22. ISSN 1210-8278.

SKŘIVÁNKOVÁ, K. Krátký exkurz do německého insolvenčního práva. *Konkurzní noviny*. 2010, roč. 13, č. 23, s. 2. ISSN 1213-4023.

Standardizace a elektronizace insolvenční řízení zefektivní. *Konkursní noviny*. 2011, roč. XIV, č. 22, s. 1-2. ISSN 1213-4023.

Kolektiv autorů. *Soudní judikatura*. 2003, roč. 7, č. 7, s. 560-563. ISSN 1211-8362.

ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník : Komentář. II.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9.

ŠTAJGR, F. *Konkursní právo.* 1. vyd. Praha : Všehrd, 1947, 578 s.

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník : Komentář.* 12. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-055-3.

ZELENKA, J. a kol. *Insolvenční zákon.* 2. vyd. Praha : Linde Praha, 2008. ISBN 978-80-7201-707-2.

ZOULÍK, F. Vývoj insolvenčních řízení. *Právní fórum.* 2009, č. 4, s. 153-160.

ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční správci v roce jedna. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 1-2, s. 53-55. ISSN 1210-6348.

Ostatní a internetové zdroje

Insolvenzverwalter. *Wikipedia* [online]. Last modified 27 June 2011 [cit. 2011-11-05]. Dostupné z: <http://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzverwalter>.

INDat.info : Datenbanken und Informationen zum Insolvenzgeschehen [online]. Změněno 7. 12. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://www.indat.info/statistiken.php>.

JUSTIZ Ediktsdatei : Insolvenzverwalterliste [online]. [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://insolvenzverwalter.justiz.gv.at/edikte/mv/ivliste.nsf/Suche!Openform>.

Hospodářská komora České republiky : Pomáháme vašemu podnikání : PŘÍPOMÍNKOVÁNÍ LEGISLATIVY : Nové materiály k připomínkám [online]. Změněno 20. 11. 2011 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/273-11-novela-zakona-o-insolvencnich-spravcich-t-28-11-2011.aspx>.

Důvodová zpráva k zákonu o insolvenčních správcích [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [cit. 2010-05-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=15041>.

Asociace insolvenčních správců [online]. [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.asis.cz>.

Komora specialistů pro krizové řízení a insolvenci v ČR [online]. Změněno 25. 11. 2011 [cit. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.kskri.cz>.

Ministerstvo spravedlnosti : insolvenční rejstřík [online]. [cit. 2011-12-17]. Dostupné z: < https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>.

Ministerstvo spravedlnosti : Insolvenční zákon : Informace o zkouškách insolvenčních správců [online]. [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/insolvencni-spravci-odborna-verejnost/informace-o-zkouskach-insolvencnich-spravcu.html>.

Ministerstvo spravedlnosti : Insolvenční zákon : Expertní skupina S22 : Statistiky [online]. Změněno 23. 11. 2011 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/statistiky.html>.

Ministerstvo spravedlnosti : Seznam insolvenčních správců [online]. [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamFiltr.do>.

Ministerstvo spravedlivosti Slovenskej republiky : Zoznam spravcov [online]. Změněno dne 6. 12. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/InsSpravci/public/seznamFiltr.do>.

MSp pokryje potřebu insolvenčních správců [online]. Praha: Portál veřejné správy České republiky [cit. 2011-02-07]. Dostupné z: <http://www.gov.cz/wps/portal/_s.155/7226/_ps.1244/M/_s.155/10202?docid=122933>.

Nejvyšší soud České republiky : rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu [online]. [cit. 2011-12-17]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch>.

Sdělení Ministerstva spravedlnosti na dotaz autora; Dopis Ministerstva spravedlnosti ČR, Odbor tiskový, ze dne 11. 11. 2011, č.j. 505/2011-OT-OSV/4.

Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu [online] [cit. 2011-12-17]. Dostupné z:< http://nalus.usoud.cz >.

Výkladové stanovisko č. 1 [online], Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, vydáno dne 10. 1. 2008 [cit. 2011-09-14]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/downloads/vykladove_stanovisko_01_2008.pdf>.

Výkladové stanovisko č. 3 ze zasedání Expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vydáno dne 1. 6. 2010 [cit. 2011-11-09]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny/vykladove-stanovisko-3.html>.

Výkladové stanovisko č. 5 ze zasedání Expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo [online]. Praha : Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vydáno dne 22. 2. 2011 [cit. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://insolvencni-zakon.justice.cz/downloads/Vykladove%20stanovisko%20c.%205_2011.pdf>.

Právní předpisy

Císařské nařízení č. 1/1869 ř.z., konkursní řád

Císařské nařízení č. 337/1914 ř.z., konkursní řád

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení

Vládní nařízení č. 114/1931 Sb. z. a n., o doručování vyhlášek v konkursním a vyrovnacím řízení a uveřejňování jich v Ústředním oznamovateli.

Vládní nařízení č. 115/1931 Sb. z. a n., o výběru a úhrnné odměně správců konkursní podstaty, vyrovnacích správců a znalců v řízení konkursním a vyrovnacím

Vládní nařízení č. 171/1932 Sb. z. a n., o dávce za jmenování správcem konkursní podstaty (vyrovnacím správcem).

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců ve znění pozdějších změn a doplňků

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců

Zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů účinném do 1. ledna 2008

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Není-li v jednotlivém případě v rámci této práce výslovně uvedeno jinak, jako zdroj uvedených soudních rozhodnutí byly použity veřejné elektronické databáze - insolvenční rejstřík[369] *a oficiální internetová databáze rozhodnutí Nejvyššího soudu*[370] *a Ústavního soudu.*[371]

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 403/2002 Sb.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 59 ICm 864/2011, KSPA 59 INS 10618/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2096/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 583/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 29 Odo 823/2006, zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 68, sešit 6, ročník 2009.

Sdělení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. KSHK 41 INS 4619/2010.

---

[369] *Ministerstvo spravedlnosti ČR : insolvenční rejstřík* [online]. [cit. 2011-12-17]. Dostupné z:< https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>.

[370] *Nejvyšší soud České republiky : rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [online]. [cit. 2011-12-17]. Dostupné z:< http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/WebSpreadSearch>.

[371] *Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu* [online] [cit. 2011-12-17]. Dostupné z:< http://nalus.usoud.cz >.

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 3. 2009, sp. zn. KSBR 24 INS 5086/2008, potvrzené Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 6. 2009, sp. zn. 2 VSOL 142/2009.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 11. 2010, sp. zn. KSHK 45 INS 6009/2010.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 10. 2011, sp. zn. KSHK 43 INS 687/2011.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. KSHK 40 INS 6265/2010.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. KSHK 42 INS 5111/2011.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 6. 9. 2011, sp. zn. KSHK 45 INS 3301/2010.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 4. 10. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 4736/2011.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 13. 9. 2011, sp. zn. KSPA 56 INS 8746/2011.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 14. 2. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 10618/2010.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 20. 5. 2011, sp. zn. KSPA 59 INS 2239/2011.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 6. 2011, sp. zn. KSOS 13 INS 15803/2010.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2011, sp. zn. MSPH 60 INS 14039/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. MSPH 88 INS 3697/2008, 29 NSCR 18/2009 – P5, zveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 64, sešit 5-6, ročník 2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 29 Odo 777/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 322/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2009, sen. zn. 29 NSČR 4/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2007, sp. zn. 5 Tdo 515/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9.2010, sen. zn. 29 NSČR 27/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2008, sp. zn. KSBR 38 INS 735/2008, 29 NSČR 4/2008 - P11 (uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem 25/2009)

Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III. ÚS 2101/09.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. 5. 2009, sp. zn. KSBR 31 INS 4670/2008, 2 VSOL 119/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 1 Ko 110/2003.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15 12. 2009, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2, 1 VSPH 669/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009, 1 VSPH 669/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2009, sp. zn. KSUL 45 INS 1258/2008, 1 VSPH 42/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. KSUL 45 INS 150/2008, 1 VSPH 94/2008-P16.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 10. 2009, sp. zn. MSPH 79 INS 2373/2008, 2 VSPH 594/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 2011, sp. zn. KSUL 44 INS 4027/2010, 3 VSPH 1217/2010-P3.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. KSUL 74 INS 2745/2010, 1 VSPH 464/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. KSUL 70 INS 2745/2010, 1 VSPH 464/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 11. 2011, sp. zn. 45 ICm 1202/2010, 102 VSPH 130/2011 (KSHK 45 INS 6009/2010).

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 385/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. KSHK 40 INS 2229/2010, 1 VSPH 620/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. KSUL 45 INS 1252/2009, 1 VSPH 404/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2010, sp. zn. MSPH 96 INS 4203/2009, 1 VSPH 192/2010-P3.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. KSHK 41 INS 128/2008, 1 VSPH 8/2008-P (Rc 49/2009).

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 8. 2010, sp. zn. KSHK 45 INS 154/2010, 1 VSPH 631/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. MSPH 88 INS 5284/2008, 2 VSPH 348/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. KSCB 27 INS 1466/2008, 1 VSPH 180/2008-P51.